

UCHWAŁA NR 194/XXX/2026
RADY GMINY KŁOMNICE

z dnia 28 sierpnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (T.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 i art. 19 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Rada Gminy Kłomnice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się *Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice* stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kłomnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Gminy Kłomnice

Kazimierz Wilkoszewski

Załącznik do uchwały nr 194/XXX/2026
Rady Gminy Kłomnice
z dnia 28 sierpnia 2026 r.

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice

Sierpień 2026

Opracowano przy współpracy
Urzędu Gminy Kłomnice,
mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji
z firmą *InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.*

Spis treści

Wstęp.....	5
I. Część wprowadzająca	8
1. Metodologia prac nad dokumentem	8
II. Część diagnostyczno-analityczna.....	11
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	11
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	16
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	20
3.1. Podobszar rewitalizacji Kłomnice	21
3.2. Podobszar rewitalizacji Nieznanice	37
3.3. Podobszar rewitalizacji Witkowice.....	49
3.4. Podobszar rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075	63
III. Część programowa	69
1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	69
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	69
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	71
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	80
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	80
2.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć	94
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	99
3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	108
4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania	112
IV. Część wdrożeniowa.....	114
1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	114
1.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z jego kosztami	114
1.2. Harmonogram realizacji programu	117
1.3. Promocja dokumentu	119
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu	120
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	120
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	127
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	128

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje	134
5. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	135
6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie	136
6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej	136
6.1. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	136
Spis map	138
Spis schematów	138
Spis tabel	138
Spis wykresów.....	140

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gmin w sferze społecznej oraz technicznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikająca z nich skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Rewitalizacja to proces, a nie pojedyncze działanie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), *rewitalizacja* stanowi: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *gminny program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie zakładanych efektów.

Objęcie części obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*, w oparciu o art. 36 ust. 8 *Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 z późn. zm.) (ustawa wdrożeniowa), a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „innych instrumentów terytorialnych” (dalej: IIT) zawartych w rozdziale 8.3. Umowy Partnerstwa¹. Ponadto niniejszy dokument opracowany

¹ *Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa, czerwiec 2022.

został zgodnie z wymogami art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060² (dalej: rozporządzenie ogólne).

Zgodnie z Umową Partnerstwa rewitalizacja jest szczególnym obszarem i będzie wdrażana w pojedynczych gminach, wyłącznie jako IIT, na podstawie gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję IIT. Zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego strategię IIT, w tym GPR, powinny zawierać elementy takie jak:

- *obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia* – w tym przypadku obszar rewitalizacji Gminy Kłomnice;
- *analiza potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych* – na potrzeby niniejszego GPR opracowano *Diagnozę delimitacyjną Gminy Kłomnice*, która zawiera analizę problemów, potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów gminy, w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. W GPR dokonano pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w tym określono występujące na nim najistotniejsze problemy i ich przyczyny oraz potrzeby interesariuszy i potencjał rozwojowy, w tym jego znaczenie dla całej gminy;
- *opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru* – w GPR wskazano projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające o charakterze zintegrowanym, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów. Wszystkie zaplanowane działania mają na celu zniwelowanie zdiagnozowanych problemów i zaspokojenie potrzeb interesariuszy rewitalizacji poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów obszaru. Projekty obejmują różne sektory i kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy itd.);
- *opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji* – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu GPR, a także określono system jego realizacji, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji GPR. Projekty realizowane będą w partnerstwie przez różne podmioty, a nie jedynie przez wspólnotę samorządową.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159).

wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Kłomnice, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został tutaj również przebieg procesu opiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowała przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zarówno z Urzędu Gminy Kłomnice jak i instytucji zewnętrznych;
 - 2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
 - 3) przeprowadzenie w dniach 27.08–01.10.2025 r. konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice wraz z opracowaną diagnozą gminy oraz mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów;
 - 4) przedstawienie Radzie Gminy Kłomnice przez Wójta, wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice;
 - 5) podjęcie na sesji przez Radę Gminy Kłomnice *Uchwały Nr 104/XIX/2025 z dnia 28 października 2025 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice*;
 - 6) przekazanie ww. uchwały oraz jej opublikowanie w dniu 08.12.2025 roku wraz z załącznikami, tj. mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego jako poz. 7211.
- II. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:

- 1) podjęcie przez Radę Gminy Kłomnice *Uchwały Nr 152/XXV/2026 z dnia 27 marca 2026 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2026–2036* (po ponad 14 dniach niezbędnych na uprawomocnienie się uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice, która jest aktem prawa miejscowego) oraz *Uchwały Nr 158/XXVI/2026 z dnia 29 kwietnia 2026 r. w sprawie zmiany Uchwały nr 152/XXV/2026 z dnia 27 marca 2026 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2026–2036*;
- 2) ogłoszenie w dniu 01.04.2026 roku o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy (klomnice.pl), na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.klomnice.pl/index.php?idg=1&id=1&x=1), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Kłomnice) oraz przez obwieszczenie w prasie;
- 3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, w tym dwóch ankiet, naboru fiszek projektowych oraz spotkania warsztatowego;
- 4) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji założeń projektu 1.0 dokumentu z Komitetem Rewitalizacji;
- 5) opracowanie i przeprowadzenie w dniach 15.05–19.06.2026 r. zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu;
- 6) wystąpienie w dniu 15.05.2026 r. o zaopiniowanie projektu GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii w ciągu 21 dni – terminu ustalonego przez Wójta Gminy Kłomnice zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;
- 7) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
- 8) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu przez Radę Gminy Kłomnice.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 części IV niniejszego dokumentu pn. *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji*.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego,

przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza delimitacyjna Gminy Kłomnice*. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja* to: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako: stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy³.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Kłomnice podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym (sołectwa). Analiza danych

³ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, Warszawa 2016, s. 6–7.

ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

W przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Kłomnice z podziałem na jednostki strukturalne.

Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 22 wskaźniki (dane z 2024 r., tabela 1) ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy Kłomnice, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach, Biblioteki Publicznej w Kłomnicach, Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół w Kłomnicach oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie, Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Kłomnice w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczególne sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	–	Urząd Gminy Kłomnice
		2.	Saldo migracji na 1 000 mieszkańców	–	
	Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie	3.	Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie
	Skala problemów społecznych	4.	Udział liczby ludności korzystającej z pomocy społecznej w liczbie ludności	%	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłomnicach
		5.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo	%	
		6.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność	%	

		7.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	%	
		8.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie	%	
		9.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na uzależnienia w poszczególnych sołectwach	%	
	Stan bezpieczeństwa	10.	Udział interwencji policyjnych na 1 000 mieszkańców w poszczególnych sołectwach		Komenda Miejska Policji w Częstochowie
	Udział w życiu publicznym	11.	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Kłomnice
	Poziom wychowania przedszkolnego	12.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w poszczególnych sołectwach	%	Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół
GOSPODARCZA	Podmioty gospodarcze	13.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	GUS
		14.	2024 r. – zmiana liczby podmiotów w stosunku do 2021 r.	szt.	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	15.	Dostępność usług publicznych	szt.	Urząd Gminy Kłomnice
		16.	Tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem	%	
		17.	Dostępność komunikacyjna	%	
TECHNICZNA	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	18.	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków	%	Urząd Gminy Kłomnice
		19.	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	%	
ŚRODOWIS	Zagrożenie dla środowiska i ludzi	20.	Ilość wyrobów azbestowych na 1 mieszkańca (kg)	kg	

		21.	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	%	
		22.	Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe	%	

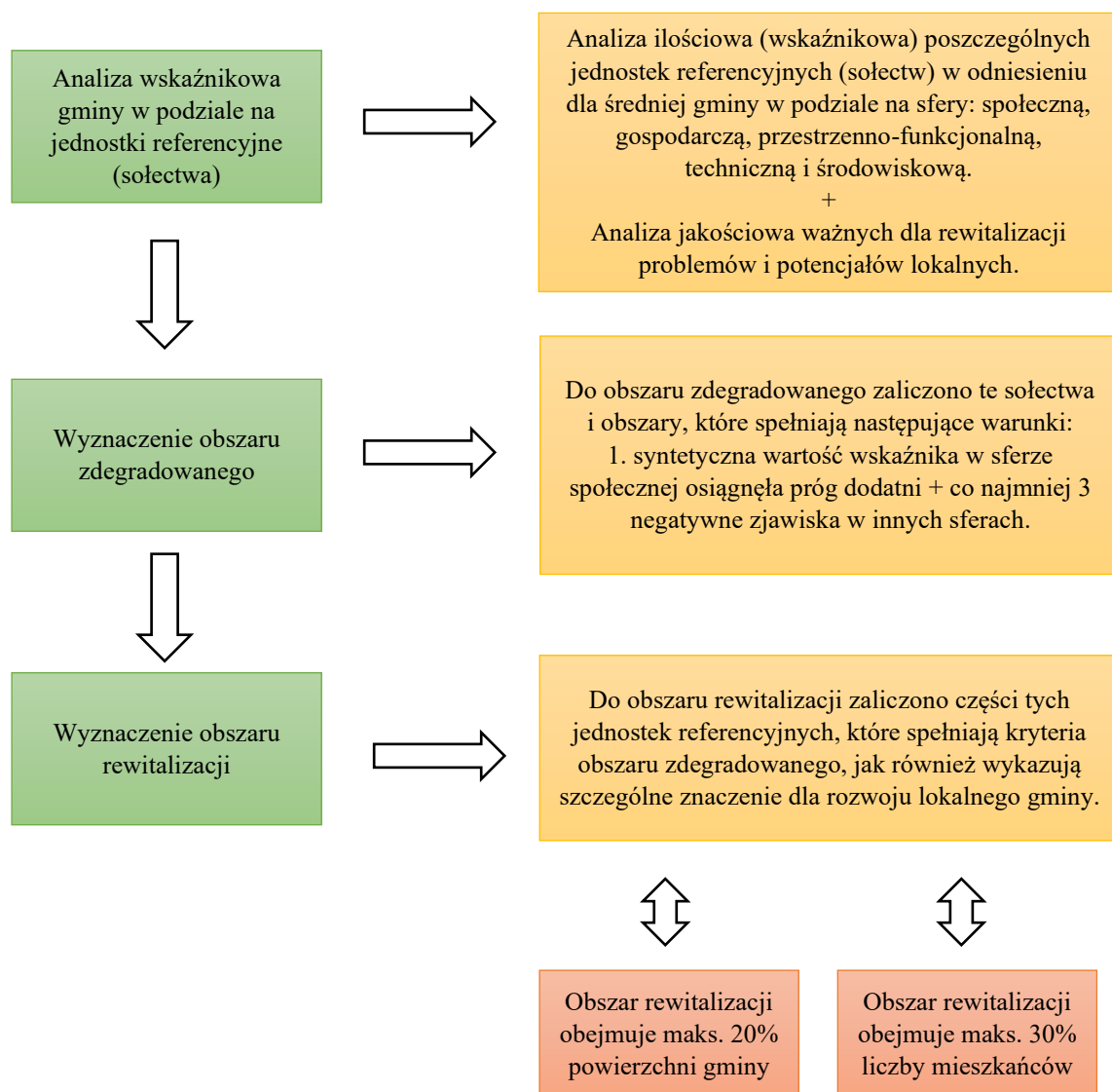
Źródło: Opracowanie własne

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została natomiast przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to: „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Kłomnice, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych – w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że: „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Kłomnice obejmuje sołectwa: Adamów, Bartkowice, Chmielarze, Garnek, Karczewice, Kłomnice, Lipicze, Michałów, Michałów Rudnicki, Nieznanice, Niwki, Pacierzów, Rzeki, Witkowice, Zawada oraz Zdrowa.

Wskazany obszar zajmuje 147,71 km², co stanowi 82,45% powierzchni gminy i jest zamieszkanym przez 9 063 osób, tj. 70,91% ogółu mieszkańców gminy (dane na koniec 2024 roku).

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkanym przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji „może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”.

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący zamieszkane tereny sołectw:

- Kłomnice – pow. 1186,41 ha, co stanowi 8,03% powierzchni ogółem i był zamieszkanym w 2024 r. przez 2 577 os., tj. 20,16% ogółu mieszkańców;
- Nieznanice – pow. 742,77 ha, co stanowi 5,03% powierzchni ogółem i był zamieszkanym w 2024 r. przez 513 os., tj. 4,01% ogółu mieszkańców;
- Witkowice – pow. 283,02 ha, co stanowi 1,92% powierzchni ogółem i był zamieszkanym w 2024 r. przez 676 os., tj. 5,29% ogółu mieszkańców;

- niezabudowane działki w miejscowości Zawada: nr ewid. 3398 – pow. 2,51 ha, co stanowi 0,0170% powierzchni ogółem, nr ewid. 3151 – pow. 0,49 ha, co stanowi 0,0033% powierzchni ogółem, nr. ewid. 3075 – pow. 0,55 ha, co stanowi 0,0037% powierzchni ogółem.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 2215,75 ha (15,0% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 3 766 mieszkańców (29,46% ludności ogółem gminy), więc nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (dane za 2024 r.).

Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż ma on istotne znaczenie dla rozwoju gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie 1, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice zaprezentowano na mapie 2. Do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Kłomnice na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących w zasobach centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Kłomnice

Źródło: Diagnoza delimitacyjna Gminy Kłomnice

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice
 Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji

Źródło: Diagnoza delimitacyjna Gminy Kłomnice

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest: „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”.

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliło na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu..

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji to zamieszkane tereny sołectw Kłomnice, Witkowice i Nieznanice, które pełnią istotne funkcje społeczno-gospodarcze, a także niezabudowane działki nr ewid. 3398, 3151, 3075 w miejscowości Zawada. Na obszarze rewitalizacji znajdują się takie obiekty, jak: Urząd Gminy Kłomnice, Gminny Ośrodek Kultury w Kłomnicach,

Szkoły Podstawowe w Kłomnicach, Witkowicach i Zawadzie oraz Przedszkole w Kłomnicach i Oddział zamiejscowy przedszkola w Witkowicach, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kłomnicach i Nieznanicach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, a także zabytki m.in.: Zespół pałacowy w Nieznanicach. Obszar cechuje również rozwijająca się strefa handlowo-usługowa, stanowiąca o jego potencjale. Dodatkowo na obszarze rewitalizacji działają stowarzyszenia i organizacje. Poniżej przeprowadzono analizę problemów i potencjałów w podziale na sołectwa objęte rewitalizacją. W związku z tym wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych, która dodatkowo została uzupełniona o wnioski uzyskane od mieszkańców na podstawie ankiet i przeprowadzonych warsztatów

3.1. Podobszar rewitalizacji Kłomnice

3.1.1. Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Kłomnice zajmuje powierzchnię 1 186,41 ha, co stanowi 8,03% powierzchni gminy. Według danych Urzędu Gminy Kłomnice stan ludności na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji na koniec 2024 roku (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 2 577 mieszkańców, tj. 20,16% ludności ogółem gminy. Warto zauważyć, iż w stosunku do roku 2021 nastąpił spadek liczby ludności o 4,13%, co stanowiło większy odpływ ludności w stosunku do średniej dla gminy, gdzie odnotowany spadek wynosił 2,48% (tabela 2). Wpływ na stan ludności na danym obszarze ma ruch naturalny, tj. urodzenia i zgony oraz migracje wewnętrzne i zewnętrzne. Pomimo dodatniego salda migracji (1,9) wskazującego, iż więcej osób w roku 2024 zameldowało się na terenie podobszaru rewitalizacji Kłomnice niż wymeldowało, to niepokojący jest wskaźnik przyrostu naturalnego, który w 2024 r. wynosił -0,7. Problem z niskim wskaźnikiem urodzeń występuje w całej gminie (średnia dla gminy -0,6), jednak na podobszarze rewitalizacji Kłomnice jest większy. W sferze społecznej problemem jest również starzejące się społeczeństwo, na podobszarze rewitalizacji Kłomnice w 2024 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wynosił 25,4% (średnia dla gminy 24,3), przy udziale osób w wieku przedprodukcyjnym na poziomie 16,1% (średnia dla gminy 16,2), zaś wskaźnik obciążenia demograficznego (*liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym*) wynosił 71,1 (średnia dla gminy 68,1), co oznacza mniejszą liczbę ludności zdolnej do pracy. Biorąc pod uwagę wartość wskaźnika udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, który w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice był na poziomie 58,4% (średnia dla gminy 59,5) możemy stwierdzić, iż w najbliższych latach problem starzejącego społeczeństwa będzie się pogłębiał, gdyż osoby w wieku przedprodukcyjnym nie będą w stanie zastąpić liczby osób, która wejdzie w wiek emerytalny. Reasumując, z terenu podobszaru rewitalizacji Kłomnice ubywa więcej osób w porównaniu do gminy, wpływ na to ma m.in. niska dzietność, migracje osób młodych oraz pogłębiającym się problem starzejącego społeczeństwa. Ponadto zgodnie z prognozami GUS spadek liczby ludności w Gminie Kłomnice będzie postępował⁴, co jest związane przede

⁴ Prognoza ludności dla gmin na lata 2023–2040, Aneks do publikacji Prognoza ludności na lata 2023–2060, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych pod kierunkiem D. Szałtys, Warszawa 2023.

wszystkim z czynnikami naturalnymi, tj. prognozowanym wzrostem liczby zgonów, wynikającym ze starzenia się powojennego wyżu demograficznego. W dniu 16.04.2026 r. odbyły się warsztaty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w których udział wzięli mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Kłomnice. Uczestnicy spotkania potwierdzili, iż jednym z problemów sołectwa jest ucieczka osób młodych do większych ośrodków miejskich gdzie mają większy dostęp do pracy, z kolei osoby młode mające dzieci wybierają miejsca do życia z dobrą ofertą edukacyjną oraz spędzania czasu wolnego, osoby takie nawet jeśli decydują się na życie na wsi, to wybierają miejscowości wokół dużych i rozwiniętych ośrodków miejskich. Ponadto mieszkańcy wskazali także, że problemem jest starzenie się społeczeństwa oraz mała liczba urodzeń, która z kolei wiąże się ze zmianą stylu życia oraz z rosnącymi kosztami utrzymania. Ponadto zauważono, iż wyższy odpływ ludności z miejscowości Kłomnice w stosunku do całej gminy, może mieć również wpływ zwiększona koncentracja zabudowy w miejscowości oraz brak dostępu do działek budowlanych, co powoduje, iż mieszkańcy, którzy pozostają na terenie gminy wybierają inne sołectwa do życia. Wskaźniki obrazujące trendy ludnościowe zostały zaprezentowane w tabeli 3, wartość wskaźnika wypadająca gorzej w stosunku do średniej dla gminy została oznaczona kolorem czerwony.

Tabela 2 Liczba ludności na podobszarze rewitalizacji Kłomnice w porównaniu do liczby ludności Gminy Kłomnice w latach 2021–2024

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem				Zmiana liczby ludności %
	2021	2022	2023	2024	
Podobszar rewitalizacji Kłomnice	2 688	2 645	2 601	2 577	↓4,13
Gmina Kłomnice	13 110	13 025	12 924	12 785	↓2,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Tabela 3 Zestawienie wskaźników ludnościowych w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i ogółem w Gminie Kłomnice

Nazwa wskaźnika		Jednostka terytorialna	
		Podobszar rewitalizacji Kłomnice	Gmina Kłomnice
Saldo migracji ogółem na 100 ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania		1,9	1,3
Przyrost naturalny ogółem na 100 ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania		-0,7	-0,6
Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]	w wieku przedprodukcyjnym	16,1	16,2
	w wieku produkcyjnym	58,4	59,5
	w wieku poprodukcyjnym	25,4	24,3
Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		71,1	68,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

W tabeli 4 przedstawiono powody przyznawania wsparcia z opieki społecznej. Wśród problemów występujących na podobszarze rewitalizacji Kłomnice można wskazać wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, który w 2024 r. wynosił 1,0 (średnia dla gminy 1,1) i był to najczęstszy powód przyznawania wsparcia w 2024 r. Jedną z przyczyn tego jest wzrost liczby ludności w podeszłym wieku, co wpływa na

obniżenie samodzielności. Osoby starsze często wymagają stałej opieki, która najczęściej zapewniana jest przez najbliższe osoby, co powoduje z kolei konieczność rezygnacji z pracy zawodowej i innych obowiązków, zaś objęcie odpłatną opieką osób starszych wymagających wsparcia często stanowi duże obciążenie dla budżetu domowego. W przypadku osób starszych samotnych, które są pod opieką domów pomocy społecznej, część kosztów pokrywana jest przez samorząd gminy, co jak przekazali pracownicy Urzędu Gminy w Kłomnicach stanowi sporą część wydatków z budżetu gminy. Ponadto niepełnosprawność przyczynia się również do ubóstwa z powodu braku możliwości podjęcia pracy oraz wysokich kosztów leczenia i rehabilitacji, co jest ciężkie szczególnie dla osób starszych. Pomimo stosunkowo niskiego odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (0,3), brak interwencji i wsparcia osób potrzebujących może prowadzić w kolejnych latach do pogłębiania się tego problemu. Wśród częstych przyczyn korzystania z pomocy społecznej znalazły się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (0,6) oraz przemoc (0,5). Zasiłek dla rodzin ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych najczęściej był przyznawany rodzinom wielodzietnym lub rodzicom sprawującym opiekę nad dzieckiem samodzielnie, co miało wpływ na problemy finansowe tych rodzin, sytuacja taka również prowadzi do pogłębiania się ubóstwa tych rodzin. Z kolei w przypadku przemocy w ostatnich latach zauważono zwiększoną liczbę osób zgłaszających przemoc domową oraz korzystających ze wsparcia, na co ma wpływ większa świadomość społeczeństwa w tym zakresie. Z kolei jedną z przyczyn występowania przemocy domowej są uzależnienia, odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień wynosił w 2024 na podobszarze rewitalizacji Kłomnice 0,4 i był wyższy od średniej dla gminy, w której wyniósł 0,3. Wszystkie te problemy są ze sobą powiązane i często nie da się wskazać jednoznacznej przyczyny takiej sytuacji, gdyż jeden problem prowadzi do powstawania kolejnych. Jedną z przyczyn części wskazanych problemów, a w niektórych przypadkach również ich skutkiem jest bezrobocie, które na terenie Kłomnic w 2024 r. wynosiło 2,08%. Wszystkie powyżej opisane problemy mają istotny wpływ na życie mieszkańców podobszaru rewitalizacji Kłomnice, powodują m.in. wycofanie się z życia społecznego, występowanie chorób psychicznych. Osoby dotknięte problemami wpadają w zamknięte koło i często nie widzą możliwości poprawy swojej sytuacji. Ponadto dzieci dorastające w rodzinach gdzie występują problemy społeczne nie potrafią wyrwać się ze schematu, dlatego wsparcie również w zakresie edukacji powinno być kierowane do osób zagrożonych problemami społecznymi już od najmłodszych lat.

W zakresie wspierania osób wykluczonych mieszkańcy wskazali, iż problemem jest również dostępność i jakość mieszkań komunalnych, które często wymagają remontu i dostosowania. Ponadto potrzeby w zakresie korzystania z takich mieszkań wzrastają, a gmina nie dysponuje odpowiednimi zasobami, tak aby każda z osób uzyskała pomoc.

Problemy społeczne generują również zwiększenie przestępczości na obszarze rewitalizacji, co potwierdza wskaźnik udział interwencji policyjnych na podobszarze rewitalizacji Kłomnice był wysoki i wynosił 75,3 przy średniej dla Gminy Kłomnice na poziomie 27,1. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na liczbę przestępstw może być to, iż podobszar rewitalizacji Kłomnice stanowi centrum administracyjno-usługowe gminy. Przestępstwa te obejmowały m.in. jazdę pod wpływem alkoholu, akty wandalizmu oraz

kradzieże. Biorąc pod uwagę powyższe na podobszarze rewitalizacji Kłomnic powinno się zwiększyć teren monitorowany, który obecnie ogranicza się do miejsc rekreacyjnych.

Tabela 4 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

	wskaźnik w przeliczeniu na 100 osób	
	Podobszar rewitalizacji Kłomnice	Gmina Kłomnice
z powodu ubóstwa	0,3	0,5
z powodu niepełnosprawności	1,0	1,1
z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	0,6	0,8
z powodu przemocy	0,5	0,6
z powodu uzależnienia	0,4	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach

W kontekście społecznym warto zwrócić uwagę na poziom edukacji podstawowej na terenie Kłomnic. Wysoka jakość edukacji odrywa zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na podobszarze rewitalizacji. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie. Na terenie podobszaru rewitalizacji Kłomnice funkcjonowała Szkoła Podstawowa, do której w roku szkolnym 2023/2024 uczęszczało 257 uczniów, zaś do egzaminu ósmoklasisty w 2024 r. przystąpiło 13 uczniów, wyniki egzaminu w porównaniu do średniej do gminy, powiatu, sołectwa i kraju przedstawiono w tabeli 5. Przedstawione dane wskazują, iż uczniowie szkoły zlokalizowanej na podobszarze rewitalizacji Kłomnice osiągnęli lepszy wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w porównaniu do średniej dla gminy, województwa i kraju, natomiast z matematyki ich wynik był niższy do średniej dla gminy, powiatu, województwa i kraju, również wyniki z języka angielskiego były niższe od średnich wyników dla powiatu, województwa i kraju. Wyniki egzaminów to nie jedyny miernik poziomu nauczania w szkole, jednak wysokie wyniki zapewniają uczniom możliwość kontynuowania nauki w szkołach ponadpodstawowych o wysokim poziomie nauczania. W ankiecie przeprowadzonej na potrzeby pogłębionej diagnozy mieszkańcy oceniali również jakość kształcenia na poziomie podstawowym, 24% ankietowanych oceniło poziom kształcenia średnio, zaś 38% dobrze.

Tabela 5 Wyniki % egzaminów ósmoklasisty na podobzszarze rewitalizacji Kłomnice w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice, powiatu częstochowskiego, województwa śląskiego i kraju w 2024 r.

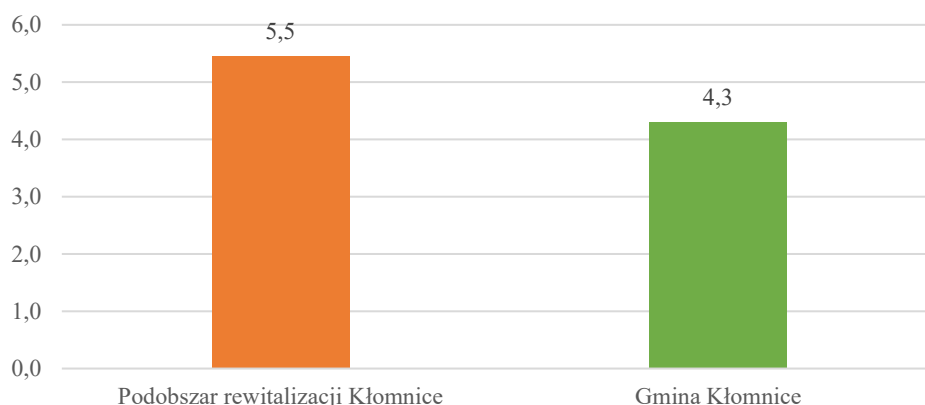
Lokalizacja placówki	j. polski	matematyka	j. angielski
Szkoła Podstawowa im. Grzegorza Piramowicza w Kłomnicach	62	40	58
Średnia dla Gminy Kłomnice	59	41	55
powiat częstochowski	62	52	65
województwo śląskie	58	50	66
Polska	61	52	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie

Na terenie podobzszaru rewitalizacji Kłomnic funkcjonuje jedno przedszkole, do którego w 2024 r. uczęszczało 56 os. oraz 5 oddziałów przedszkolnych zlokalizowane w szkole podstawowej, do których uczęszczało 95 os. Dostęp do opieki przedszkolnej daje możliwość rozwoju wśród rówieśników oraz wspiera rodziców w podejmowaniu aktywności zawodowej. Pomimo dostępu do placówek przedszkolnych, odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Kłomnicach w 2024 r. wynosił 70,7% i był niższy w stosunku do średniej dla gminy, która wyniosła 74,8%. Według mieszkańców część dzieci nie uczęszcza do przedszkola ze względu na to, iż zostają pod opieką dziadków lub matek, które świadomie rezygnują z pracy zawodowej m.in. ze względu na konieczność długich dojazdów do pracy. Istotne jest również, aby na obszarze zapewniona była opieka nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy obecnie nie funkcjonuje żadna placówka świadcząca opiekę dla dzieci do lat 3, jednak trwają prace nad utworzeniem żłobka. Tworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce) jest bardzo istotne, gdyż wspiera powrót na rynek pracy rodziców chcących podjąć zatrudnienie. Również w ankietach na pytanie jakie są największe potrzeby mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji 48% ankietowanych wskazało na zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.

Wpływ na sytuację obszaru ma również aktywność społeczna, która świadczy nie tylko o przywiązaniu mieszkańców do danego obszaru ale również przyczynia się do wspierania innych mieszkańców. Wartość wskaźnika *liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* w 2024 r (wykres 1) w sołectwie Kłomnice była wyższa od średniej dla gminy, jednak uczestnicy warsztatów wśród problemów wskazywali niską aktywność społeczną mieszkańców oraz brak inicjatyw, a także małe zaangażowanie mieszkańców, którzy nie należą do żadnych organizacji pozarządowych. W związku z tym można stwierdzić, iż istniejące organizacje pozarządowe stanowią potencjał, który należy wspierać w podejmowaniu działania. Ponadto organizacje te mogą również uczestniczyć w wspieraniu osób indywidualnych w podejmowaniu działalności społecznej i tworzeniu nowych organizacji. Dodatkowo problemem jest również brak współpracy organizacji z przedsiębiorcami lub podmiotami publicznymi, taka współpraca mogłaby przynieść korzyści zarówno pod względem wymiany doświadczeń, jak i zwiększenia działań.

Wykres 1 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i ogółem w Gminie Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Jako potencjały podobszaru rewitalizacji Kłomnice uczestnicy warsztatów wskazywali głównie dostęp do instytucji publicznych, w tym Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, szkoły i przedszkola, a także Gminnego Ośrodka Kultury. Ponadto jako potencjały można również wskazać lokalizację Ochotniczej Straży Pożarnej w Kłomnicach (włączonej do KSRG) oraz Komisariat Policji w Kłomnicach, która mają wpływ na bezpieczeństwo obszaru rewitalizacji. Mieszkańcy mają również dostęp do przychodni i apteki. Wszystkie obiekty znajdują się w centrum miejscowości, co ułatwia dotarcie do nich. Wśród potrzeb wskazanych przez uczestników spotkania znalazły się: zwiększenie wydarzeń integrujących lokalną społeczność, szczególnie kulturalnych oraz sportowych, wydarzenia takie powinny być międzypokoleniowe ale również skierowane do młodzieży aby zachęcić ich do działania i wyjścia z domu. Działania takie zdaniem mieszkańców wzmocnią relację między mieszkańcami, a także mogą się przyczynić do pobudzenia działalności społecznej, obecnie oferta wydarzeń, która by pozwoliła zająć czas wolny. W celu zwiększenia zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne uczestnicy warsztatów wskazali na potrzebę utworzenia systemu grantów dla mieszkańców, przy pomocy których mogliby realizować różnego rodzaju działania. Wśród potrzeb wymieniano także organizację zajęć dodatkowych dla dzieci, zarówno w szkole, jak i w czasie wolnym, które umożliwią rozwój pasji. Wśród potrzeb związanych z edukacją wskazywano również konieczność podnoszenia kompetencji kadry pedagogicznej. Mieszkańcy zwrócili uwagę również na potrzebę wsparcia emerytów, w szczególności Związku Emerytów oraz poprzez organizację zajęć aktywizujących, zapewniających możliwość rozwoju. Jako potrzebę, która przyczyni się do zwiększenia pomocy osobom wykluczonym społecznie wskazywano podjęcie działań do utworzenia Centrum Usług Społecznych, które zapewni kompleksową pomoc. Mieszkańcy wskazywali również na potrzebę rozbudowy Gminnego Ośrodka Kultury, gdyż ze względu na duże zainteresowanie obecną ofertą i ograniczoną powierzchnią budynku nie wszyscy mieszkańcy mogą uczestniczyć w wydarzeniach.

Biorąc pod uwagę problemy podobszaru rewitalizacji Kłomnice oraz potrzeby wskazane przez mieszkańców, na podobszarze rewitalizacji powinno podjąć się działania zapewniające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i publicznych. Działania powinny zostać ukierunkowane na włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem poprzez

zajęcia integrujące dla mieszkańców w różnym wieku, aktywizujące młodzież, osoby bezrobotne oraz z niepełnosprawnościami. Ponadto należy podjąć działania wzmacniające jakość kształcenia i w kierunku zagospodarowania czasu wolnego. Działania te pozwolą na wzmocnienie kapitału społecznego, co może przełożyć się również na zachęcenie młodych osób do osiedlania się w Kłomnicach.

3.1.2. Sfera gospodarcza

Na jakość życia w dużej mierze składają się także dochody mieszkańców, które związane są z ilością i jakością pracy oraz odpowiednimi kwalifikacjami i ich dostosowaniem do lokalnego rynku pracy. Na obszarze rewitalizacji, jak i w gminie, nie ma wystarczającej liczby przedsiębiorstw oferujących atrakcyjne miejsca pracy oraz dużych zakładów pracy, co ma m.in. związek z brakiem terenów pod takie inwestycje. Część mieszkańców dojeżdża do pracy do Częstochowy, która jest oddalona o ok. 22 km, bądź do innych większych miast położonych na terenie województwa śląskiego. Dlatego istotne jest aby rozwijać lokalną przedsiębiorczość, promować samozatrudnienie oraz małe przedsiębiorstwa, które mogą oferować pracę innym mieszkańcom. Przedsiębiorczość mieszkańców obrazują wskaźniki dotyczące podmiotów w rejestrze REGON, w tabeli 6 przedstawiono wybrane wskaźniki gospodarcze dla sołectwa Kłomnice w latach 2021–2024, zaś na wykresie 2 te same wskaźniki w 2024 w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice. Wskaźnik *liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców* w latach 2021–2023 w sołectwie Kłomnice systematycznie wzrastał, w 2024 roku odnotowano spadek wskaźnika jednak pozostał on na wyższym poziomie niż w 2021 r. Dodatkowo z danych GUS wynika, iż we wszystkich tych latach wartość wskaźnika była wyższa od średniej dla Gminy Kłomnice, gdzie wahała się od 7,5 do 8,2. Według danych GUS najwięcej podmiotów w Kłomnicach w 2024 r., bo aż 95% zatrudniało od 0 do 9 osób. Największy udział podmiotów gospodarki narodowej według formy prawnej i sekcji PKD 2007, wpisanych do rejestru REGON w 2024 r., stanowiły podmioty w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (69, co stanowi 23% wszystkich podmiotów), na drugim miejscu były podmioty w sekcji F (48, co stanowi 16% wszystkich podmiotów) odnoszącej się do budownictwa, a co za tym idzie – robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, zaś na trzecim sekcji C (40, co stanowi 13% wszystkich podmiotów) odnoszącej się do przetwórstwa przemysłowego. Biorąc pod uwagę powyższe można zauważyć, iż najwięcej działalności zlokalizowanych w Kłomnicach jest związana z handlem, a więc są to sklepy oraz podmioty oferujące inne usługi, ma to związek z tym, iż podobszar rewitalizacji Kłomnice stanowi centrum administracyjne gminy oraz najsilniej wyodrębnioną jednostkę osadniczą, w związku z tym to tu najczęściej zlokalizowane są przedsiębiorstwa usługowe, ponieważ mieszkańcy załatwiają tutaj większość spraw administracyjnych, a co za tym idzie mogą skorzystać również z innych usług. Kolejny wskaźnik *liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* obrazujący przedsiębiorczość mieszkańców podobszaru od roku 2023 zaczął spadać, i w 2024 r. osiągnął wartość niższą w stosunku do roku 2021, ponadto był niższy niż średnia dla gminy (0,5). Negatywnym zjawiskiem jest fakt, iż wskaźnik *liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* w 2024 r. był wyższy w stosunku do podmiotów nowo

zarejestrowanych i wynosił 0,5, a także wyższy niż średnia dla Gminy Kłomnice (0,4). Niepokojącym zjawiskiem jest również to, iż liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych zanotowała w 2024 r. spadek o 0,9 pp. w stosunku do roku poprzedniego i była niższa od średniej dla Gminy Kłomnice o 0,3 pp. Jak widać na przestrzeni analizowanych lat poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru spadał, na co wskazuje szczególnie liczba nowo rejestrowanych działalności. Przyczyn takiej sytuacji jest kilka, pierwszą z nich jest kwestia demografii, młodzi i wykształceni mieszkańcy emigrują, zostają zaś na tym terenie osoby starsze mniej chętne do podejmowania ryzyka związanego z założeniem działalności, kolejną kwestią jest dostępność rynku zbytu i zapotrzebowanie na konkretne, a w przypadku działalności, która wiąże się ze sprzedażą produktów poza miejscem zamieszkania, istotna jest również dostępność transportowa. Istotnym barierą w zakładaniu działalności w mniejszych miejscowościach jest również brak zewnętrznego wsparcia, lokalnego ośrodka/inkubatora przedsiębiorczości czy doradztwa biznesowego, które pomogło by stawiać pierwsze kroki w prowadzeniu działalności. Dodatkową barierą jest również brak wykształcenia bądź kompetencji w wąskim zakresie, które uniemożliwiają również rozszerzenie działalności. Podczas warsztatów mieszkańcy wskazywali, iż największym problemem jest brak przestrzeni do prowadzenia działalności, w tym lokali w których taką działalność można by prowadzić oraz zewnętrznego wsparcia. Ponadto 77% ankietowanych oceniło „źle” i „średnio” atrakcyjność lokalnego rynku pracy, natomiast 74% oceniło „źle” i „średnio” dostęp do zewnętrznego atrakcyjnego rynku pracy. Takie warunki przekładają się również na dochody mieszkańców, 65% ankietowanych oceniło „źle” i „średnio” poziom uzyskiwanych dochodów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.

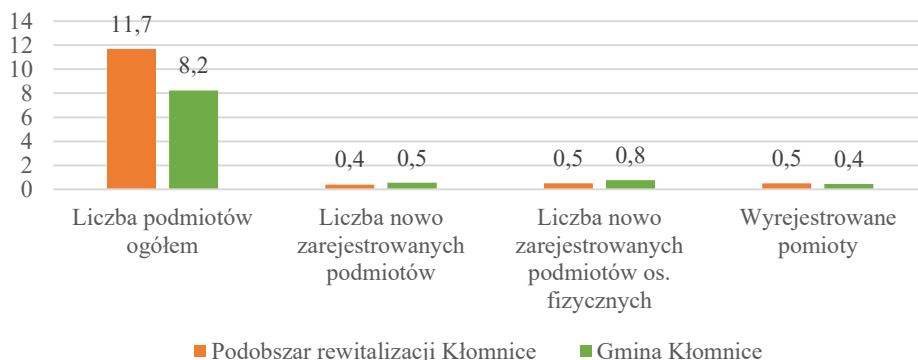
Wśród potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie wspierania przedsiębiorczości mieszkańcy wskazywali na podjęcie działań w celu utworzenia strefy ekonomicznej oraz inkubatora przedsiębiorczości, a także umożliwienie rozwoju mieszkańcom, zarówno osobom prowadzącym działalność, jak i bezrobotnym czy pracującym na etacie, co dało by możliwość podniesienia kompetencji lub przebranżowienia się. Przeciwdziałania bezrobociu i rozwój kwalifikacji mieszkańców, było najczęściej wskazywaną potrzebą wśród ankietowanych, którą wskazało 63% respondentów. Według uczestników spotkania istotna jest również promocja Kłomnic i lokalnych produktów, które mogłyby być oferowane poza terenem gminy, zaś promocja pozwoli na przyciągnięcie turystów.

Tabela 6 Wskaźniki gospodarcze na podobszarze rewitalizacji Kłomnice w latach 2021–2024

Nazwa wskaźnika	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os. wg. faktycznego miejsca zamieszkania	10,6	11,2	11,8	11,7
Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os. wg. faktycznego miejsca zamieszkania	0,7	1,2	1,0	0,4
Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,1	1,9	1,4	0,5
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	0,4	0,7	0,6	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 2 Wskaźniki gospodarcze w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i w Gminie Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę problemy i potrzeby mieszkańców działania powinny zostać ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji mieszkańców, które wzmocnią ich pozycję na rynku pracy, dodatkowo należy dążyć do utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, który będzie wspierał mieszkańców w zakładaniu i prowadzeniu działalności.

3.1.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Pod względem przestrzennym Kłomnice są najsilniej wyodrębnioną jednostką, która jest ośrodkiem administracyjnym, mieszkaniowym oraz usługowym i oświatowym. Wynika to z jego funkcji centrotwórczej i ponadlokalnej. Występuje tutaj głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa zlokalizowana wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Przez miejscowość przebiega DK 91 Gdańsk – Podwarpie, lokalizacja drogi z jednej strony stanowi utrudnienie gdyż przecina miejscowość na pół i zwiększa zagrożenie ze względu na ruch, z drugiej strony jest również potencjałem ze względu na to, iż osoby przejeżdżające mogą zatrzymać się i skorzystać z usług oferowanych na terenie Kłomnic. W Kłomnicach zlokalizowana jest również stacja kolejowa, a miejscowość posiada połączenie kolejowe o znaczeniu państwowym nr 1 Warszawa Zachodnia – Katowice, co znacznie ułatwia mieszkańcom podróżowanie. Cały podobszar rewitalizacji Kłomnice pokryty jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

Wskaźniki przeanalizowane do oceny sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykazały, iż na podobszarze rewitalizacji Kłomnice występuje problem z dostępnością terenów rekreacyjnych, ich udział w powierzchni ogółem w 2024 r. wynosił 0,2 i był niższy w stosunku do średniej dla gminy (0,3) – tabela 7 (wskaźniki wypadające gorzej od średniej dla gminy zostały oznaczone kolorem czerwonym). Niewystarczającą dostępność terenów rekreacyjnych wskazywali również mieszkańcy podczas warsztatów. Wskazywali także na braki w infrastrukturze pieszej i rowerowej, a także konieczność poprawy stanu dróg i chodników.

Tabela 7 Udział % terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Kłomnice	Gmin Kłomnice
tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem (%)	0,2	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Uczestnicy spotkania zostali również poproszeni o wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji, wśród nich wymienili m.in. dużą ilość terenów otwartych i uporządkowane centrum miejscowości.

Reasumując obok działań w zakresie integracji lokalnej społeczności, należy stworzyć mieszkańcom warunki do podejmowania aktywności, w tym celu działania należy ukierunkować na rozwój terenów rekreacyjnych, w tym ścieżek pieszych i rowerowych oraz zagospodarowanie ogólnodostępnych przestrzeni, tak aby stworzyć spójną i estetyczną całość z centrum Kłomnic wskazanym jako potencjał.

3.1.4. Sfera techniczna

Wśród problemów technicznych występujących na podobszarze rewitalizacji Kłomnice na etapie diagnozy wykazano wysoki udział obiektów wymagających termomodernizacji oraz dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (tabela 8). Pomimo, iż ww. wskaźniki były niższe niż średnie dla gminy, to budynków wymagających interwencji na terenie Kłomnic jest ok. 70%, jest to wysokie zapotrzebowanie. Większość budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie podobszaru rewitalizacji Kłomnice została wybudowana kilkadziesiąt lat temu, część z tych budynków nie ma odpowiedniej izolacji, okna i drzwi wymagają wymiany, przekłada się to na nich niską efektywność energetyczną, a to generuje wzrost kosztów utrzymania tych budynków, m.in. ogrzania ich i stanowi duże obciążenie dla budżetu gminy, jednak ze względu na duże koszty gmina nie jest w stanie sfinansować modernizacji, w związku z tym należy rozważyć możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych na termomodernizację. Ponadto budynki te mają ograniczenia architektoniczne, m.in. do budynku Urzędu Gminy można dostać się jedynie schodami, podobna sytuacja jest w budynku Biblioteki, dodatkowo również wewnątrz budynki te nie są dostosowane do potrzeb osób mających problemy z poruszaniem się. Podczas spotkania zwrócono również uwagę, iż poruszanie się po tych budynkach i dostanie się do nich stanowi również problem dla seniorów. Mieszkańcy wskazali, że bariery architektoniczne występują także w przestrzeniach publicznych, związane są z nierównościami na chodnikach czy brakiem zjazdów z chodników, a także niewystarczającym oświetleniem niektórych chodników i przejść dla pieszych. Dlatego według nich powinno się podejmować działania w tym zakresie zarówno w budynkach, jak i w przestrzeniach publicznych. Biorąc pod uwagę, iż w miejscowości wzrasta liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność interwencja w zakresie likwidacji barier architektonicznych jest istotna. Również działania związane z termomodernizacją budynków są konieczne z punktu widzenia gminy, ponieważ pozwolą na obniżenie kosztów utrzymania budynków, zaś fundusze te będą mogły zostać przekierowane na inne potrzeby.

Tabela 8 Wskaźniki obrazujące sferę techniczną na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Kłomnice	Gmin Kłomnice
udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków (%)	69,2	70,0
udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami (%)	69,2	88,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Uczestnicy spotkania zostali również poproszeni o wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji, wśród nich wymienili m.in. dobrze rozwiniętą sieć kanalizacyjną, wodociągową oraz infrastrukturę drogową, dobre powiązania komunikacyjne ze względu na korzystne położenie, bliskość do Częstochowy oraz Radomska. Jako potencjał wskazano również zabytki, które zdaniem mieszkańców wpływają na ich tożsamość kulturową, w tym m.in. kościół i cmentarz parafialny, w tabeli 9 przedstawiono zabytki zlokalizowane na terenie Kłomnic wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice. Obiekty te są w dobrym stanie, nie stwierdzono konieczności prowadzenia prac renowacyjnych, niemniej jednak należy podejmować działania prowadzące do ochrony zabytków i zachowania ich w obecnym stanie, zarówno tych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i pozostałych zlokalizowanych na terenie całej gminy.

Tabela 9 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice zlokalizowanych na podobzszarze rewitalizacji Kłomnice

Lp.	Obiekt	Adres	Nr. Rejestru zabytków
1.	Cmentarz parafialny (cmentarz grzebalny rzymsko-katolicki), z poł. XIX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska	A/424
2.	Kościół parafialny pw. św. Marcina BM, 1779–1798	Kłomnice, ul. Częstochowska 106	A/204
3.	Dzwonnica przy kościele parafialnym, koniec XIX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 106	
4.	Brama wraz z murowanym ogrodzeniem kościoła, koniec XVIII w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 106	
5.	Budynek kolejowy, spedycyjny murowany, pocz. XX w.	Kłomnice, ul. Kolejowa	
6.	Wieża wodna na stacji kolejowej, 1870 r.	Kłomnice, ul. Dworcowa	
7.	Dom mieszkalny, piętrowy, murowany, kolejowy, 1878 r.	Kłomnice, ul. Dworcowa	
8.	Dom drewniany (dawna siedziba policji), pocz. XX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 1	
9.	Fabryka Cykorii (później pieprzu), 1888 r.	Kłomnice, ul. Częstochowska 7	
10.	Dom murowany, pierwsza ćw. XX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 17	
11.	Fabryka A. Bugaja, ok. 1924 r.	Kłomnice, ul. Częstochowska 17	
12.	Dom murowany, lata 20. XX. W.	Kłomnice, ul. Częstochowska 42	
13.	Magazyn spółdzielczy dwukondygnacyjny, murowany, 1923–1925	Kłomnice, ul. Częstochowska 69	
14.	Dom murowany, lata 30. XX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 78	

15.	Dom drewniany, 1916 r.	Kłomnice, ul. Częstochowska 79	
16.	Dom murowany, lata 20. XX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 91	
17.	Dom murowany, o konstrukcji zrębowej, pocz. XX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 99a	
18.	Budynek parafialny, obecnie kaplica wielofunkcyjna, pocz. XX w.	Kłomnice, ul. Częstochowska 100	
19.	Kapliczka św. Jana Nepomucena, 1905 r.	Kłomnice, ul. Częstochowska-Zdrowska	
20.	Dom murowany, 1916 r.	Kłomnice, ul. Kolejowa 7	
21.	Młyn motorowy, murowany, 1916 r.	Kłomnice, ul. Kolejowa 7	
22.	Dom drewniany o konstrukcji zrębowej, pocz. XX w.	Kłomnice, Bartkowicka 7	
23.	Dom drewniany, 1927 r.	Kłomnice, ul. Nowa 45	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Ewidencji Zbytków Gminy Kłomnice przyjętej Zarządzeniem nr 98/2015 Wójta Gminy Kłomnice z dnia 29 maja 2015 r.

3.1.5. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej jako problem podobszaru rewitalizacji Kłomnice wskazano złą jakość powietrza, która utrzymuje się szczególnie zimą. Zły stan powietrza potwierdza raport dotyczący *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2024*⁵, w którym wykazano przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla stężenia 8-godzinnego ozonu na terenie sołectwa Kłomnice oraz przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Zgodnie z danymi z raportu główne zanieczyszczenia generowane są przez sektor komunalno-bytowy, a więc z domów ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe w 2024 r. na terenie Kłomnic wynosił 55,0%, był niższy od średniej dla gminy, jednak wciąż pozostawał wysoki. Ponadto należy pamiętać, iż na jakość powietrza na danym terenie wpływają zanieczyszczenia również z sąsiednich miejscowości i gmin. Dlatego należy stale dążyć do zmniejszania liczby domów opalanych kotłami na paliwa stałe. Drugim problemem wskazanym przez mieszkańców jest zaśmiecanie miejsc publicznych, w tym chodników w okolicach prywatnych posesji. To według mieszkańców wpływa na ogólną estetykę Kłomnic. Zdaniem mieszkańców rozwiązaniem jest edukacja w zakresie utrzymania porządku w przestrzeniach publicznych, a także uświadamianie mieszkańców, iż takie zachowanie ma również negatywny wpływ na środowisko. Zdaniem uczestników spotkania edukacja ekologiczna jest bardzo istotna ponieważ pozwoli również na uświadomienie mieszkańcom, jak duże zagrożenie stanowi zanieczyszczenie powietrza i środowiska, a także może wpłynąć na zachęcenie ich do przejścia na alternatywne źródła ogrzewania. W zakresie

⁵ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, gov.pl/web/wios-katowice

środowiskowym mieszkańcy wskazywali również na potrzebę zwiększania terenów zielonych, szczególnie w centrum miejscowości, a także uporządkowania terenów które już istnieją.

Ponadto warto również zaznaczyć, iż w sołectwie Kłomnice brak jest zagrożeń powodziowych..

Tabela 10 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Kłomnice	Gmin Kłomnice
udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe	55,0	74,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Biorąc pod uwagę powyższe w najbliższych latach działania należy ukierunkować na zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie dbania o wspólne przestrzenie oraz o ochronę środowiska poprzez m.in. poprzez wymianę kotłów na paliwa stałe na źródła ogrzewania zasilane przez odnawialne źródła energii. Ponadto działania powinny się także koncentrować na zwiększaniu terenów zielonych szczególnie w centrum Kłomnic i dbanie o tereny zielone już istniejące.

3.1.6. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy podobszaru rewitalizacji Kłomnice

Tereny sołectwa Kłomnice wyznaczone jako podobszar rewitalizacji charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz problemami bądź brakami w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ale również potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Kłomnice na terenie Gminy Kłomnice oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy, ankiety), zidentyfikowano **problemy** i **potencjały** w podziale na sfery tematyczne (tabela 11) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 11 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Kłomnice

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Malejąca liczba mieszkańców wyznaczonego podobszaru rewitalizacji. 2. Niekorzystne w stosunku do gminy wartości wskaźników dotyczących udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem. 3. Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, mniej korzystny w stosunku do średniej gminy. 4. Wskaźnik udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu uzależnienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyższy niż średnia dla gminy.	1. Dostęp do istniejącej bazy obiektów opieki przedszkolnej i szkolnej. 2. Korzystna w stosunku do gminy wartość wskaźnika saldo migracji. 3. Wysoki wskaźnik organizacji pozarządowych, wyższy od średniej dla gminy.

5. Wysoki poziom wskaźnika <i>udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności</i>. 6. Zagrożenie powstawania i dziedziczenia patologii społecznych (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych). 7. Niedostateczna aktywność, integracja i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne. 8. Niższy niż w gminie odsetek dzieci objętych opieką przedszkolną. 9. Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. 10. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych. 11. Brak efektywnych partnerstw trójsektorowych. 12. Wysoki wskaźnik <i>udział interwencji policyjnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców</i> – najwyższy spośród porównywanych jednostek.	
SFERA GOSPODARCZA	
1. Wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych niższy niż średnio w gminie. 2. Wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wyższy niż średnio w gminie. 3. Niewystarczająca przestrzeń oraz warunki techniczne do prowadzenia działalności gospodarczej.	1. Koncentracja na podobszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych. 2. Przedsiębiorczość mieszkańców na podobszarze rewitalizacji – liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyższa niż średnia dla gminy.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych. 2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 3. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznej. 4. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna. 5. Brak spójnego systemu szlaków pieszych i rowerowych.	1. Lokalizacja funkcji centrowych: licznych obiektów administracyjnych, ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. 2. Obszar pokryty MPZP. 3. Dostępność terenów rekreacyjnych i uporządkowane centrum miejscowości.
SFERA TECHNICZNA	
1. Zły stan techniczny i niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 2. Potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych.	1. Obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

3. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej.	
4. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego.	
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.	1. Położenie na terenach nie będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią..
2. Niewystarczająca ilość terenów zieleni urządzonej.	
3. Nieurządzone skwery, nieuporządkowana zieleń na niektórych terenach publicznych.	
4. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe wynoszący ponad 50%.	
5. Występowanie wyrobów azbestowych wymagające usunięcia.	
6. Przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń poziomu docelowego dla fazy II, B(a)P, celu długoterminowego dla ozonu (rok).	

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji Kłomnice, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewycięzania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest wsparcie mieszkańców zamieszkujących teren rewitalizacji poprzez stworzenie przestrzeni oraz systemu usług publicznych, który podniósłby ich aktywność społeczną oraz pozwoliłby na wzajemną integrację. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej.
2. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, integrowanie społeczności, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i wspieranie tych organizacji, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
3. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie dostępności do usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.). Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano wysoką skalę problemów społecznych oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, istnieje więc potrzeba realizacji działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.

4. *Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych* – istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich możliwości w zakresie kształcenia oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. kreowanie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków kształcenia, organizacja zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego). Ważne, aby zapewnić dzieciom i młodzieży wysokiej jakości warunki do nauki i rozwoju już od najmłodszych lat.
5. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest wspieranie osób zagrożonych ubóstwem, bezrobociem i wykluczeniem społecznym poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców* – istnieje potrzeba wspierania mieszkańców obszaru rewitalizacji do rozwijania istniejących przedsiębiorstw, a także tworzenia przyjaznego klimatu do podjęcia działalności gospodarczych (m.in. wdrożenie programów dotacyjnych) i rozwoju przedsiębiorstw (m.in. ułatwienia formalno-prawne, zagospodarowanie przestrzeni i/lub obiektów pod działalność gospodarczą).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się potrzeby związane z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, urządzeń i obiektów sportowych, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
2. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – ze względu na planowany rozwój usług konieczna jest poprawa stanu technicznego i jakości ciągów pieszo-jezdnych. Umożliwi to bezpieczną komunikację i poprawi dostępność do tych obiektów. Ważne jest utworzenie infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i środowisku.
3. *Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z poprawą bezpieczeństwa publicznego, szczególnie na obszarach ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, m.in. poprzez montaż, rozbudowę i konsolidację systemu monitoringu.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie istniejących już obiektów, ze względu na ich zły stan

techniczny. W związku z tym konieczna jest ich przebudowa, modernizacja i adaptacja do nowych funkcji lub poprawy obecnego funkcjonowania, w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, a także zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. Ważne w tym kontekście jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

3.2. Podobszar rewitalizacji Nieznanice

3.2.1. Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Nieznanice zajmuje powierzchnię 742,77 ha, co stanowi 5,03% powierzchni gminy. Według danych Urzędu Gminy Kłomnice stan ludności na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji na koniec 2024 (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 513 mieszkańców, tj. 4,01% ludności ogółem gminy, a więc jest to niewielka miejscowość. Analizując zmiany w liczbie ludności na przestrzeni lat 2021–2024 można zauważyć spadek liczby ludności w 2024 r. o 3,93% w stosunku do roku 2021. Jest to większy spadek niż w całej gminie (tabela 12). Sytuacja taka spowodowana jest głównie migracją mieszkańców do większych ośrodków miejskich w celach edukacyjnych i zarobkowych, co potwierdza ujemny wskaźnik saldo migracji (tabela 13), który był dużo niższy niż średnia dla gminy. Migracja ludzi młodych ma istotny wpływ na strukturę wieku w Nieznanicach, pomimo, iż liczba ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, a także wskaźnik obciążenia demograficznego wypadają lepiej niż średnia dla gminy, to warto zwrócić uwagę, iż liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym jest o 2,2 pp. niższa w stosunku do średniej dla gminy (tabela 13). Analiza ludności wg. ekonomicznych grup wieku wskazuje, iż na podobszarze rewitalizacji Nieznanice mamy do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem i zjawisko to będzie się pogłębiało, pomimo tego, iż przyrost naturalny w Nieznanicach był dodatni, to liczba urodzeń jest zbyt mała aby następowała korzystna zmiana pokoleń. Ponadto zgodnie z prognozami GUS spadek liczby ludności w Gminie Kłomnice będzie postępował⁶, co jest związane przede wszystkim z czynnikami naturalnymi, tj. prognozowanym wzrostem liczby zgonów, wynikającym ze starzenia się powojennego wyżu

⁶ Prognoza ludności dla gmin na lata 2023–2040, Aneks do publikacji Prognoza ludności na lata 2023–2060, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych pod kierunkiem D. Szałtys, Warszawa 2023.

demograficzne. W dniu 16.04.2026 r. odbyły się warsztaty z mieszkańcami podobszaru rewitalizacji, którzy również wskazywali na problem starzejącego się społeczeństwa i ucieczki młodych osób do miast. Ponadto część młodych mieszkańców wybiera do zamieszkania inne tereny gminy, które są bardziej atrakcyjne ze względu na dostępność działek budowlanych oraz usług. Nieznanice pomimo tego, iż są małą miejscowością, to większość terenów pokryta jest przez pola uprawne.

Tabela 12 Liczba ludności na podobszarze rewitalizacji Nieznanice w porównaniu do liczby ludności Gminy Kłomnice w latach 2021–2024

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem				Zmiana liczby ludności %
	2021	2022	2023	2024	
Podobszar rewitalizacji Nieznanice	534	521	515	513	↓3,93
Gmina Kłomnice	13 110	13 025	12 924	12 785	↓2,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Tabela 13 Zestawienie wskaźników ludnościowych w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i ogółem w Gminie Kłomnice

Nazwa wskaźnika		Jednostka terytorialna	
		Podobszar rewitalizacji Nieznanice	Gmina Kłomnice
Saldo migracji ogółem na 100 ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania		-3,9	1,3
Przyrost naturalny ogółem na 100 ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania		0,4	-0,6
Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]	w wieku przedprodukcyjnym	14,2	16,2
	w wieku produkcyjnym	62,2	59,5
	w wieku poprodukcyjnym	23,6	24,3
Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		60,8	68,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Istotnym problemem zdiagnozowanym w Nieznanicach jest wysoki udział ludności korzystającej z pomocy społecznej, zarówno ogółem, jak i z poszczególnych powodów (tabela 14). Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach udział osób korzystających z pomocy społecznej w Nieznanicach w 2024 r. wynosił 4,5 i był znacznie wyższy w stosunku do średniej dla gminy 3,3. Biorąc pod uwagę powody korzystania z pomocy społecznej, to największy odsetek osób miał udzielone wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1,2), które często jest udzielane rodzinom, których dochód w przeliczeniu na członka rodziny jest niewystarczający, mogą to być rodziny wielodzietne lub rodzice samodzielnie wychowujący dzieci bądź bezrobotni. Równie wysoki odsetek osób miało udzielone wsparcie z opieki społecznej z powodu przemocy (1,2), na co może mieć wpływ m.in. uzależnienie osoby stosującej przemoc, odsetek osób pobierających świadczenie z opieki społecznej z powodu uzależnienia w Nieznanicach w 2024 roku było na poziomie 0,8 i był wyższy w stosunku do średniej dla gminy (0,3). Wymienione problemy mają również związek z ubóstwem, odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Nieznanicach w 2024 r. był wyższy od średniej dla gminy (0,5) i wynosił 0,6. Warto

również zwrócić uwagę na wysoki odsetek osób korzystających z pomocy opieki społecznej z powodu niepełnosprawności, który wynosił 0,8, niepełnosprawność prowadzi do wykluczenia z życia społecznego, a przede wszystkim wpływa na możliwość podjęcia pracy zarobkowej, co z kolei doprowadza do ubóstwa. Biorąc pod uwagę, iż w Nieznanicach społeczeństwo starzeje się, liczba osób z niepełnosprawnościami i wymagających wsparcia socjalnego będzie się zwiększać. Analizując powyższe problemy ciężko wskazać jedną przyczynę, często jeden problem wywołuje kolejne, ponadto osoby dorastające w biedzie nie potrafią samodzielnie przerwać tego i powielają schematy, w takich przypadkach mówimy o dziedziczeniu biedy. Jednym z problemów wpływających na sytuację materialną jest bezrobocie, udział liczby osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Nieznanicach w 2024 r. wynosił 2,3%, bezrobocie w niektórych przypadkach jest również następstwem pojawiających się problemów. Warto również zwrócić uwagę, iż wysoki udział wśród bezrobotnych stanowią osoby bez wykształcenia średniego (2,0%), co jest częstą przyczyną bezrobocia szczególnie w małych miejscowościach, gdzie część osób utrzymuje się również z rolnictwa. Biorąc pod uwagę powyższe należy zaplanować działania aktywizujące dla osób, które z powodu ww. problemów zagrożone są wykluczeniem społecznym. Działania powinny być w szczególności ukierunkowane na zwiększenie kompetencji mieszkańców, co pozwoli im na podjęcie pracy zarobkowej, działania te powinny być także skierowane do osób starszych aby wydłużyć ich aktywność i samodzielność. Część działań powinna być prowadzona poprzez zajęcia kulturalne i rekreacyjne. Jak zauważono podczas warsztatów jednym z atutów miejscowości jest istniejący klub seniora dysponujący 20 miejscami, do którego można przeprowadzić nowy nabór tak aby zachęcić większą liczbę mieszkańców do uczestnictwa w życiu społecznym. Ponadto wśród potencjałów wskazano świetlicę środowiskową dla dzieci i młodzieży, która stanowi placówkę wsparcia dziennego dla rodzin zagrożonych wykluczeniem, a także dostępne obiekty sportowe i rekreacyjne na których można organizować działania o charakterze kulturalnym i społecznym w celu integracji lokalnej społeczności. Potrzebę organizacji festynów sportowo-rekreacyjnych oraz wycieczek dla mieszkańców zgłoszono również wśród potrzeb na warsztatach.

Tabela 14 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

	wskaźnik w przeliczeniu na 100 osób	
	Podobszar rewitalizacji Nieznanice	Gmina Kłomnice
z powodu ubóstwa	0,6	0,5
z powodu niepełnosprawności	0,8	1,1
z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1,2	0,8
z powodu przemocy	1,2	0,6
z powodu uzależnienia	0,8	0,3

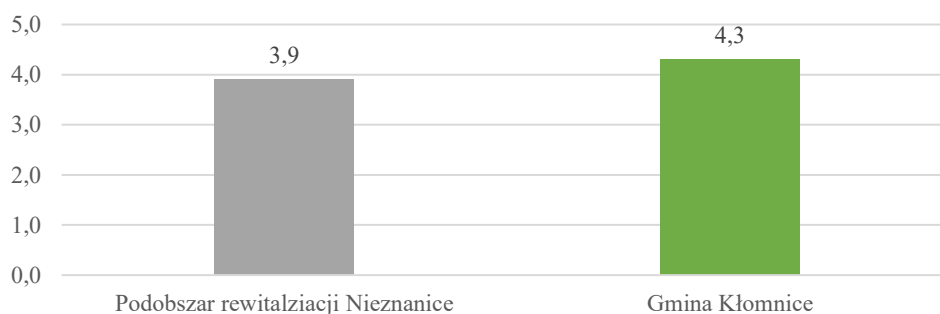
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach

Biorąc pod uwagę jak istotna jest edukacja już od najmłodszych lat w kontekście problemów społecznych, warto zwrócić uwagę, iż w 2024 r. do przedszkola z Nieznanic

uczęszczało zaledwie 4 dzieci spośród 11 w wieku przedszkolnym. Dzieci nieuczęszczające do przedszkola pozostawały pod opieką dziadków lub rodziców, niemniej jednak należy zachęcać mieszkańców i edukować ich w zakresie korzyści płynących z uczęszczania dzieci do przedszkoli, gdzie mogą integrować się z rówieśnikami oraz aktywnie się rozwijać. Ponadto umożliwia też podejmowanie aktywności zawodowej rodzicom.

W kontekście rozwoju społecznego warto zwrócić również uwagę na aktywność społeczną mieszkańców, która może być mierzona m.in. liczbą organizacji pozarządowych znajdujących się na terenie miejscowości, która dla Nieznanic w 2024 r. wynosiła 3,9, przy średniej dla gminy 4,3. Na niską aktywność społeczną zwracali również uwagę uczestnicy warsztatów. Dlatego należy podejmować działania integrujące lokalną społeczność i zachęcające do podejmowania aktywności, m.in. poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń. Biorąc pod uwagę niewielką liczbę mieszkańców (zaledwie 4% udziału w l. mieszkańców ogółem) należy zwiększyć działania integrujące z mieszkańcami sąsiednich miejscowości, w tym leżących obok Kłomnic i Witkowic, w celu wymiany doświadczeń oraz zachęcenia do podejmowania inicjatyw samodzielnie.

Wykres 3 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i ogółem w Gminie Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Poza potencjałami wskazanymi podczas warsztatów, a które mogą zostać wykorzystane do rozwoju miejscowości można również wymienić dostępność terenów zielonych, a także ciszę i bezpieczeństwo na terenie miejscowości, wskaźnik udziału interwencji policyjnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2024 r. wyniósł zaledwie 9,7%. Wśród potrzeb rewitalizacyjnych na warsztatach wskazano zwiększenie działań promujących miejscowość jako miejsce do życia.

Biorąc pod uwagę problemy podobszaru rewitalizacji oraz potrzeby wskazane przez mieszkańców, na obszarze rewitalizacji powinno podjąć się działania zapewniające dostęp do wysokiej jakości usług społecznych i publicznych. Działania powinny zostać ukierunkowane na włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem poprzez zajęcia integrujące dla mieszkańców w różnym wieku, aktywizujące młodzież, osoby bezrobotne oraz z niepełnosprawnościami. Ponadto należy podjąć działania w kierunku zagospodarowania czasu wolnego. Działania te pozwolą na wzmocnienie kapitału społecznego.

3.2.2. Sfera gospodarcza

Na jakość życia w dużej mierze składają się także dochody mieszkańców, które związane są z ilością i jakością pracy oraz odpowiednimi kwalifikacjami i ich dostosowaniem do lokalnego rynku pracy. Biorąc pod uwagę, iż miejscowości Nieznanice jest niewielka dostępność pracy na tym terenie jest utrudniona, mieszkańcy muszą szukać pracy na terenie gminy bądź w większych ośrodkach miejskich. Pomimo dużej dostępności przestrzeni na obszarze miejscowości nie ma terenów inwestycyjnych. W Nieznanicach znajduje się zabytkowy pałac, który pełni funkcję hotelu z dostępnym spa oraz restauracją prowadzony przez osoby prywatne. Hotel z uwagi na to, iż jest zabytkiem może stanowić również atrakcję turystyczną. Z powodu niewielkiej dostępności atrakcyjnych miejsc pracy istotne jest aby rozwijać lokalną przedsiębiorczość, promować samozatrudnienie oraz małe przedsiębiorstwa, które mogą oferować pracę innym mieszkańcom. Przedsiębiorczość mieszkańców obrazują wskaźniki dotyczące podmiotów w rejestrze REGON, w tabeli 15 przedstawiono wybrane wskaźniki gospodarcze dla podobszaru rewitalizacji Nieznanice w latach 2021–2024, zaś na wykresie 4 te same wskaźniki w 2024 w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice. Wskaźnik *liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców* w miejscowości Nieznanice w dwóch ostatnich analizowanych latach spadał i w 2024 r. osiągnął on taki sam poziom jak w 2021 r. Dodatkowo z danych GUS wynika, iż w latach 2021–2023 wartość wskaźnika była wyższa od średniej dla Gminy Kłomnice, gdzie wahała się od 7,5 do 8,2. Według danych GUS wszystkie podmioty w Nieznanicach w 2024 r., zatrudniały od 0 do 9 osób. Największy udział podmiotów gospodarki narodowej według formy prawnej i sekcji PKD 2007, wpisanych do rejestru REGON w 2024 r., stanowiły podmioty w sekcji F (10, co stanowi 24% wszystkich podmiotów) odnoszącej się do budownictwa, a co za tym idzie – robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, działalność taka może być prowadzona ze względu na to, iż usługi w tym zakresie mogą być świadczone poza miejscem zamieszkania, na terenie kraju, a nawet poza jego granicami, to może oznaczać, iż część osób prowadzących taką działalność nie mieszka na terenie sołectwa, a jedynie ma tu zarejestrowaną działalność, bądź osoby te wracają do domu tylko na weekend. Na drugim miejscu były podmioty w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (8, co stanowi 19% wszystkich podmiotów), zaś na trzecim sekcji C (7, co stanowi 17% wszystkich podmiotów) odnoszącej się do przetwórstwa przemysłowego. Ponadto w Nieznanicach w 2023 r. nie zarejestrowano żadnej nowej działalności o czym świadczy wartość wskaźnika *liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania*, która w 2024 r. osiągnęła wartość 0,4 ale pozostała niższa w stosunku do roku 2021, ponadto była niższa niż średnia dla gminy (0,5). Negatywnym zjawiskiem jest fakt, iż wartość wskaźnika *liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* w 2023 r. kiedy nie zarejestrowano żadnej nowej działalności wynosiła 0,4, zaś w 2024 r. wzrosła do poziomu 0,6 i była wyższa w stosunku do wartości wskaźnika podmioty nowo zarejestrowane. Natomiast liczba nowo rejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w 2024 r. dla sołectwa Nieznanice osiągnęła taką samą wartość jak w roku 2021. Liczba działalności

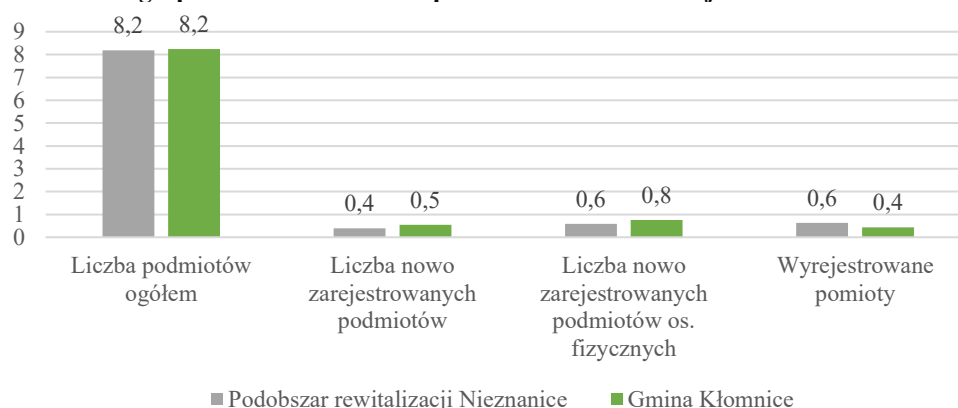
gospodarczych ogółem świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców, co jest potencjałem, jednak pozostałe analizowane wskaźniki wykazują na następujący kryzys w tym zakresie. Wpływ na lokalną przedsiębiorczość ma przede wszystkim demografia, młodzi i wykształceni mieszkańcy emigrują, zostają zaś na tym terenie osoby starsze mniej chętne do podejmowania ryzyka związanego z założeniem działalności, w Nieznanicach mieszka zaledwie 319 os. w wieku produkcyjnym, część z nich prowadzi gospodarstwa bądź jest zatrudniona na etacie. Kolejną kwestią są niewystarczające kompetencje mieszkańców, brak wiedzy w zakresie prowadzenia działalności, a także brak umiejętności i kompetencji pozwalających na oferowanie konkurencyjnych usług, ze względu na to, iż miejscowość jest niewielka szanse na rozwój mają przedsiębiorstwa oferujące usługi na zewnętrzne rynki (gmina, powiat, województwo), co wymaga umiejętności poruszania się w Internecie oraz marketingowych aby zwiększyć swoją konkurencyjność. Problemem jest też brak wiedzy w zakresie możliwości pozyskania dofinansowania. Biorąc pod uwagę powyższe działania powinny zostać skierowane na rozwój kwalifikacji i kompetencji mieszkańców, które umożliwią podjęcie pracy bądź rozpoczęcie działalności, szczególnie osób bez wykształcenia średniego, a także seniorów, co umożliwi dłuższą aktywność, ponadto należy skierować działania na zwiększenie ich świadomości w zakresie korzyści płynących z samozatrudnienia. Należy także prowadzić doradztwo w zakresie prowadzenia działalności oraz możliwości pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych np. z LGD bądź Urzędu Pracy.

Tabela 15 Wskaźniki gospodarcze na podobszarze rewitalizacji Nieznanice w latach 2021–2024

Nazwa wskaźnika	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os. wg. faktycznego miejsca zamieszkania	8,2	9,2	8,5	8,2
Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os. wg. faktycznego miejsca zamieszkania	0,4	1,5	0,0	0,4
Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0,6	2,1	0,0	0,6
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	1,1	0,8	0,4	0,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4 Wskaźniki gospodarcze w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i w Gminie Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę problemy i potrzeby mieszkańców działania powinny zostać ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji mieszkańców, które wzmocnią ich pozycję na rynku pracy, a także wspierać mieszkańców w zakładaniu działalności gospodarczych.

3.2.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Nieznanice położone są w centralnej części gminy, ok. 80% powierzchni sołectwa stanowią grunty rolne i łąki, miejscowość charakteryzuje się zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową zlokalizowaną wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Przez niewielki fragment południowej części sołectwa przebiega droga DK 91 Gdańsk – Podwarpie, jednak w pobliżu niej nie są zlokalizowane gospodarstwa domowe. Cały podobszar rewitalizacji Nieznanice pokryty jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. W centrum miejscowości położone są dwa stawy. Pomimo dostępności terenów zielonych podobszar rewitalizacji Nieznanice nie jest pokryty żadnymi formami ochrony przyrody. Analiza wskaźników w sferze funkcjonalno-przestrzennej nie wykazała problemów. Przedstawiony w tabeli 16 udział powierzchni terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem był większy od średniej dla gminy (0,3) i wynosił 0,4, zostało to również wskazane jako atut podczas warsztatów z mieszkańcami, przede wszystkim lokalizacja parku wypoczynkowego, stawu, boiska typu „Orlik” gdzie odbywają się zajęcia sportowe dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz placu zabaw dla dzieci. Jednak w ankietach estetyka i funkcjonalność przestrzeni została oceniona przez 58% ankietowanych źle i średnio. Na terenie sołectwa zlokalizowane są 4 przystanki autobusowe, a ze względu na bliskie położenie Kłomnic gdzie jest stacja kolejowa oraz Częstochowy miejscowość charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną.

Tabela 16 Udział % terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Nieznanice	Gmin Kłomnice
tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem (%)	0,4	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Podczas warsztatów wśród potrzeb podobszaru rewitalizacji Nieznanice wskazano, doposażenie istniejącego parku w małą architekturę oraz nowe nasadzenia, uporządkowanie i wyznaczenie nowych ścieżek spacerowych na terenie parku, doposażenie istniejącego placu zabaw i boiska sportowego, utworzenie ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, a także uporządkowanie terenu wokół zbiornika wodnego z przeznaczeniem dla wędkarzy.

Biorąc pod uwagę powyższe jednym z podejmowanych działań powinno być stworzenie mieszkańcom warunki do podejmowania aktywności, w tym celu działania należy ukierunkować na rozwój terenów rekreacyjnych, w tym ścieżek pieszych i rowerowych oraz zagospodarowanie ogólnodostępnych przestrzeni i zapewnienie bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych poprzez likwidację barier architektonicznych.

3.2.4. Sfera techniczna

W tabeli 17 zaprezentowano problemy w sferze technicznej zdiagnozowane na podobszarze rewitalizacji Nieznanice. Tylko jeden budynek publiczny spośród trzech zlokalizowanych w Nieznanicach nie wymaga termomodernizacji, co wpływa na zwiększenie

kosztów utrzymania tych budynków i stanowi obciążenie dla budżetu gminy, jednak ze względu na duże koszty gmina nie jest w stanie sfinansować modernizacji, w związku z tym należy rozważyć możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych na termomodernizację. Ponadto żaden z tych budynków nie jest przystosowany do osób z niepełnosprawnościami, bariery architektoniczne utrudnią dostanie się do nich osobom mającym problemy z poruszaniem się, biorąc pod uwagę wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz starzejące się społeczeństwo należy podjąć działania w kierunku dostosowania budynków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Bariery architektoniczne występują również w przestrzeniach publicznych, m.in. nierówności na chodnikach oraz częściowy brak chodników. Podczas warsztatów sferze technicznej wśród potrzeb wskazano modernizację i rozbudowę dróg i chodników na terenie Nieznanice. W działaniach ukierunkowanych na modernizację dróg i chodników należy również uwzględnić likwidację barier architektonicznych na modernizowanych odcinkach.

Tabela 17 Wskaźniki obrazujące sferę techniczną na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Nieznanice	Gmin Kłomnice
udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków (%)	66,7	70,0
udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami (%)	100,0	88,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Wśród atutów obszaru można wskazać zabytki znajdujące się na terenie Nieznanice, które świadczą o tożsamości lokalnej, stanowią atrakcję turystyczną, a także mogą zostać wykorzystane do rozwoju gospodarczego, tak jak obecnie Pałac w Nieznanicach (tabela 18). Obiekty te są w dobrym stanie, nie stwierdzono konieczności prowadzenia prac renowacyjnych, niemniej jednak należy podejmować działania prowadzące do ochrony zabytków i zachowania ich w obecnym stanie, zarówno tych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i pozostałych zlokalizowanych na terenie całej gminy.

Tabela 18 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Nieznanice

Lp.	Obiekt	Adres	Nr. Rejestru zabytków
1	Pałac wraz z parkiem, 1917–1924	Nieznanice, ul. Sobieckiego 22a	A/467
2.	Obora w zespole folwarcznym, 1917 r.	Nieznanice, zespół folwarczy HBP	
3.	Stodoła w zespole folwarcznym, 1917 r.		
4.	Spichlerz w zespole folwarcznym, 1917		
5.	Magazyn w zespole folwarcznym, 1917 r.		
6.	Magazyn sprzętu w zespole folwarcznym, 1917 r.		
7.	Oficyna (dom mieszkalny)	Nieznanice, Osiedle Pałacowe 2	
8.	Czworak I (dom mieszkalny)	Nieznanice, Osiedle Pałacowe 3	

9.	Czworak II (dom mieszkalny)	Nieznanice, Osiedle Pałacowe 7	
10.	Czworak III (dom mieszkalny)	Nieznanice, Osiedle Pałacowe 5	
11.	Magazyn (dom mieszkalny)	Nieznanice, Osiedle Pałacowe 8	
12.	Dom drewniany	Nieznanice, ul. Sobieskiego 14	
13.	Kaplica Mszalna	Nieznanice, ul. Sobieskiego	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Ewidencji Zbytków Gminy Kłomnice przyjętej Zarządzeniem nr 98/2015 Wójta Gminy Kłomnice z dnia 29 maja 2015 r.

3.2.5. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej na podobszarze rewitalizacji Nieznanice problemem jest zła jakość powietrza, którą potwierdza raport dotyczący *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2024*⁷, w którym wykazano przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla stężenia 8-godzinnego ozonu na terenie sołectwa Nieznanice. Zgodnie z danymi z raportu główne zanieczyszczenia generowane są przez sektor komunalno-bytowy, a więc z domów ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe w 2024 r. na terenie Nieznanic był wysoki i wynosił 81%. Problemem jest również wysoka ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która w 2024 wynosiła 191,3 kg. Wpływ na niską liczbę wymiany kotłów na paliwa stałe w Nieznanicach mają przede wszystkim koszty jakie za sobą niesie przystosowanie instalacji do OZE, ponadto również obawy o wysokie koszty ogrzewania jakie będą ponoszone po przejściu na alternatywne źródła energii, szczególnie w przypadku mroźnej zimy. Często są to obawy związane z koniecznością wyboru między chłodem w domach a ponoszeniem wysokich opłat. Drugą kwestią jest brak świadomości mieszkańców w zakresie zagrożenia na zdrowie i środowisko korzystanie z paliw stałych do ogrzewania domów. Podobna sytuacja jest w przypadku azbestu, który najczęściej znajduje się w pokryciu dachowym, gmina odbiera od mieszkańców i utylizuje bezpłatnie azbest, jednak za wymianę pokrycia dachowego mieszkańcy ponoszą koszty sami. Szczególny problem w tym zakresie występuje na terenie wiejskim gdzie budynki, tak jak w Nieznanicach zostały wybudowane w II. połowie XX wieku kiedy powszechnie stosowało się eternit zawierający azbest, ponadto często pokrywa on zabudowania gospodarcze, a mieszkańców nie stać na wymianę pokrycia dachowego zarówno na budynkach mieszkalnych, jak i gospodarczych. Biorąc pod uwagę powyższe działania należy kierować na edukację w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców, a także zwiększyć działania promujące alternatywne źródła energii oraz promujące dotację umożliwiające przejście na OZE. Również gmina powinna brać udział w projektach partnerskich dotyczących OZE i wspierać w tym mieszkańców. Zestawienie wyżej omówionych wskaźników zaprezentowano w tabeli 19, wskaźniki wypadające gorzej od średniej dla gminy zaznaczono kolorem czerwonym.

⁷ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, gov.pl/web/wios-katowice

Atutem pod względem środowiskowym jest brak zagrożeń naturalnych takich jak obszary szczególnego zagrożenia powodzią, a także brak osuwisk, a także dostępność terenów zielonych.

Podczas warsztatów mieszkańcy nie wskazywali potrzeb w zakresie środowiskowym.

Tabela 19 Wskaźniki obrazujące sferę środowiskową na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Nieznanice	Gmin Kłomnice
udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe	81,0	74,0
Ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (kilogram)	191,3	175,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

3.2.6. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy podobszaru rewitalizacji Nieznanice

Tereny Nieznanic wyznaczone jako podobszar rewitalizacji charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz problemami bądź brakami w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ale również potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy, ankiety), zidentyfikowano **problemy** i **potencjały** w podziale na sfery tematyczne (tabela 20) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 20 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Nieznanice

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Malejąca liczba mieszkańców wyznaczonego podobszaru rewitalizacji.	1. Wskaźnik obciążenia demograficznego korzystniejszy niż średnia w gminie.
2. Niekorzystna w stosunku do gminy wartość wskaźnika dotyczącego udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem.	2. Korzystna w stosunku do gminy wartość wskaźnika dotyczącego udziału ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem.
3. Ujemne saldo migracji, mniej korzystne niż średnia w gminie.	3. Dodatnia wartość przyrostu naturalnego, bardziej korzystna niż średnia w gminie.
4. Wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy i uzależnienia w przeliczeniu 100 mieszkańców wyższe niż średnie dla gminy.	4. Niska wartość wskaźnika <i>udział interwencji policyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców</i> – najniższa spośród porównywanych jednostek.
5. Wysoki poziom wskaźnika <i>udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności</i> .	
6. Zagrożenie powstawania i dziedziczenia patologii społecznych (najczęstsze powody	

korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: przemoc i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych). 7. Niedostateczna aktywność, integracja i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne. 8. Wskaźnik organizacji pozarządowych niższy od średniej dla gminy. 9. Niższy niż w gminie odsetek dzieci objętych nauką przedszkolną – najniższy spośród porównywanych jednostek. 10. Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. 11. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych.	
SFERA GOSPODARCZA	
1. Wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wyższy niż średnio w gminie. 2. Wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych niższy niż średnio w gminie. 3. Małe zróżnicowanie oferty handlu i usług.	1. Koncentracja na podobszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych. 2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 3. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznej. 4. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna. 5. Brak spójnego systemu szlaków pieszych i rowerowych.	1. Obszar pokryty MPZP. 2. Wskaźnik dostępności komunikacyjnej wyższy niż średnia dla gminy. 3. Dostępność terenów rekreacyjnych.
SFERA TECHNICZNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej. 2. Zły stan techniczny i niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 3. Potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych.	1. Obiekty zabytkowe wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. 2. Wysoki udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe.	1. Położenie na terenach nie będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. 2. Brak zagrożeń naturalnych – terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemi.

3. Nieurządzone skwery, nieuporządkowana zieleń na niektórych terenach publicznych.	
4. Przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń celu długoterminowego dla ozonu (rok).	
5. Występowanie wyrobów azbestowych wymagające usunięcia – wskaźnik wyższy w stosunku do średniej dla gminy.	

Źródło: Opracowanie własne

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przezwycięzania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest wsparcie mieszkańców zamieszkujących teren rewitalizacji poprzez stworzenie przestrzeni oraz systemu usług publicznych, który podniósłby ich aktywność społeczną oraz pozwoliłby na wzajemną integrację. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej.
2. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, integrowanie społeczności, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i wspieranie tych organizacji, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
3. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie dostępności do usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.). Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano wysoką skalę problemów społecznych oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, istnieje więc potrzeba realizacji działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.
4. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest wspieranie osób zagrożonych ubóstwem, bezrobociem i wykluczeniem społecznym poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwycięzania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców* – istnieje potrzeba wspierania mieszkańców obszaru rewitalizacji do rozwijania istniejących przedsiębiorstw, a także tworzenia przyjaznego klimatu do podjęcia działalności gospodarczych (m.in. wdrożenie programów dotacyjnych) i rozwoju przedsiębiorstw (m.in. ułatwienia formalno-prawne,).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się potrzeby związane z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, urządzeń i obiektów sportowych, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
2. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – ze względu na zgłaszane potrzeby konieczna jest poprawa stanu technicznego i jakości ciągów pieszo-jezdnymi. Umożliwi to bezpieczną komunikację i poprawi dostępność do tych obiektów. Ważne jest utworzenie infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i środowisku.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej* – zauważa zły stan budynków oraz ich niedostępność architektoniczną, w związku z tym należy podejmować działania w zakresie ich modernizacji i dostosowania do zmieniających się potrzeb społeczeństwa.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, a także zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. Ważne w tym kontekście jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego

3.3. Podobszar rewitalizacji Witkowice

3.3.1. Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji obejmujący sołectwo Witkowice zajmuje powierzchnię 283,02 ha, co stanowi 1,92% powierzchni całej gminy. Według danych Urzędu Gminy Kłomnice stan ludności na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji na koniec 2024 roku (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 676 mieszkańców, tj. 5,29% ludności ogółem gminy. Liczba mieszkańców zaczęła od 2023 r. zaczęła spadać, jednak w 2024 r. wciąż była wyższa niż w roku 2021 (tabela 21). Wpływ na stan ludności w Witkowicach ma liczba

zameldowań, która jest wyższa niż liczba osób wymeldowujących się, wartość wskaźnika saldo migracji w 2024 r. wynosiła 5,9 i była wyższa w stosunku do średniej dla gminy o 4,6 pp. (tabela 22). Jednak liczba ludności spada, co jest powiązane z ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego, który w 2024 r. wynosił -1,3 (przy średniej dla gminy -0,6). Biorąc pod uwagę strukturę wieku, to pomimo, iż udział osób w wieku nieprodukcyjnym w 2024 r. był wyższy w stosunku do średniej dla gminy (16,2) i wynosił 18,6, to społeczeństwo w Witkowicach również się starzeje, o czym świadczy udział osób w wieku poprodukcyjnym wynoszący 23,4. Jednak udział osób w wieku poprodukcyjnym pozostawał niższy od średniej dla gminy, również wskaźnik obciążenia demograficznego (*liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym*) kształtował się lepiej niż średnia dla gminy (64,1) i wynosił 68,0 (średnia dla gminy 68,14). Jedynie wartość wskaźnika udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności, który w 2024 r. w Witkowicach był na poziomie 58,0% wypadł gorzej niż średnia dla gminy (59,5), co oznacza, iż obecnie na terenie sołectwa mieszka mniej ludzi zdolnych do pracy. Ze względu na dostępność działek budowlanych oraz dogodne położenie Witkowice były częściej wybierane jako miejsce zamieszkania wśród mieszkańców gminy i również osób spoza jej terenu, co spowodowało wzrost ludności w 2022 r. Jednak zachodzące w ostatnich latach zmiany w kraju związane ze spadkiem urodzeń dzieci, starzeniem się społeczeństwa, a co za tym idzie również wyższą umieralnością oraz migracją ludzi młodych do dużych ośrodków miejskich lub w ich otoczenie, miały wpływ również na spadek ludności w Witkowicach. Proces ten zachodzi wolniej, jednak w kolejnych latach nie zostanie on zatrzymany, zgodnie z prognozami GUS spadek liczby ludności w Gminie Kłomnice będzie postępował⁸, co jest związane przede wszystkim z czynnikami naturalnymi, tj. prognozowanym wzrostem liczby zgonów, wynikającym ze starzenia się powojennego wyżu demograficznego. Podczas spotkania warsztatowego, które odbyło się w dniu 16.04.2026 r. z mieszkańcami podobszaru rewitalizacji potwierdzono, iż na terenie sołectwa jest coraz więcej starszych mieszkańców, zaś młodzi ludzie często po zdobyciu wykształcenia nie wracają do Witkowic. Wskaźniki obrazujące trendy ludnościowe zostały zaprezentowane w tabeli 22, wartość wskaźnika wypadająca gorzej w stosunku do średniej dla gminy została oznaczona kolorem czerwonym.

Tabela 21 Liczba ludności na podobszarze rewitalizacji Witkowice w porównaniu do liczby ludności Gminy Kłomnice w latach 2021–2024

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem				Zmiana liczby ludności %
	2021	2022	2023	2024	
Podobszar rewitalizacji Witkowice	637	689	682	676	↑6,12
Gmina Kłomnice	13 110	13 025	12 924	12 785	↓2,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

⁸ Prognoza ludności dla gmin na lata 2023–2040, Aneks do publikacji Prognoza ludności na lata 2023–2060, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych pod kierunkiem D. Szałtys, Warszawa 2023.

Tabela 22 Zestawienie wskaźników ludnościowych w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Witkowice i ogółem w Gminie Kłomnice

Nazwa wskaźnika		Jednostka terytorialna	
		Podobszar rewitalizacji Witkowice	Gmina Kłomnice
Saldo migracji ogółem na 100 ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania		5,9	1,3
Przyrost naturalny ogółem na 100 ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania		-1,3	-0,6
Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]	w wieku przedprodukcyjnym	18,6	16,2
	w wieku produkcyjnym	58,0	59,5
	w wieku poprodukcyjnym	23,4	24,3
Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		68,0	68,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Wartość wskaźnika udział ludności korzystającej z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w Witkowicach wynosił 2,4% i był niższy od średniej dla gminy (3,34). Analizując powody przyznawania wsparcia najczęściej było ono przyznawane w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawności (0,9). Z roku na rok można zaobserwować wzrost świadczeń przyznawanych z powodu niepełnosprawności, jedną z przyczyn tego jest starzenie się społeczeństwa. Osoby starsze dotknięte chorobami wymagają stałej opieki, która najczęściej zapewniana jest przez najbliższe osoby, co powoduje z kolei konieczność rezygnacji z pracy zawodowej i innych obowiązków, zaś objęcie odpłatną opieką osób starszych wymagających wsparcia często stanowi duże obciążenie dla budżetu domowego. W przypadku osób starszych samotnych, które są pod opieką domów pomocy społecznej, część kosztów pokrywana jest przez samorząd gminy, co jak przekazali pracownicy Urzędu Gminy w Kłomnicach stanowi sporą część wydatków z budżetu gminy. Ponadto niepełnosprawność przyczynia się również do ubóstwa z powodu braku możliwości podjęcia pracy oraz wysokich kosztów leczenia i rehabilitacji, a także wykluczenia społecznego. Osoby z niepełnosprawnością oraz seniorzy często zamknięci są w swoich domach. Wykluczenie społeczne może również dotknąć opiekunów osób z niepełnosprawnością, które z powodu nadmiaru obowiązków nie uczestniczą w życiu społecznym. Pomoc ze powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była przyznawana rodzinom wielodzietnym lub rodzicom sprawującym opiekę nad dzieckiem samodzielnie, sytuacja finansowa tych rodzin nie była dobra, co w przypadku braku zewnętrznego wsparcia mogło prowadzić do ubóstwa oraz pogłębiania się problemów, w tym wykluczenia społecznego szczególnie dzieci. Pomoc społeczna na terenie Witkowic była również udzielana z powodu ubóstwa i uzależnienia, wartość obydwu wskaźników wyniosła 0,3, w przypadku uzależnienia wartość wskaźnika była na tym samym poziomie co średnia dla gminy. Rosnące koszty życia, brak atrakcyjnych ofert pracy na terenie Witkowic oraz zmiany demograficzne prowadzi do pogłębiania się ubóstwa, co z kolei może prowadzić również do uzależnienia. Wskaźniki dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej przedstawiono w tabeli 23, wskaźniki wypadające gorzej od średniej dla gminy zaznaczono kolorem czerwonym. Problemy społeczne mają również wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców obszaru.

Problemy społeczne generują również zwiększenie przestępczości na podobszarze rewitalizacji, co potwierdza wskaźnik udział interwencji policyjnych na terenie Witkowic, który był wysoki i wynosił 63,6 przy średniej dla Gminy Kłomnice na poziomie 27,1. Przestępstwa te obejmowały m.in. jazdę pod wpływem alkoholu, akty wandalizmu oraz kradzieże, co jest powiązane z występującymi problemami społecznymi. Wśród problemów wskazanych przez mieszkańców znalazło się spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, a także brak szanowania wspólnej przestrzeni, czystości oraz przypadki niszczenia mienia, co powoduje wzrost liczby interwencji policyjnych na obszarze.

Tabela 23 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

	wskaźnik w przeliczeniu na 100 osób	
	Podobszar rewitalizacji Witkowice	Gmina Kłomnice
z powodu ubóstwa	0,3	0,5
z powodu niepełnosprawności	0,9	1,1
z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	0,9	0,8
z powodu przemocy	0,0	0,6
z powodu uzależnienia	0,3	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach

W kontekście społecznym warto zwrócić uwagę na poziom edukacji podstawowej na terenie Witkowic. Wysoka jakość edukacji odrywa zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie. Na terenie sołectwa Witkowice funkcjonowała Szkoła Podstawowa, do której uczęszczali także uczniowie z Nieznanic. W roku szkolnym 2023/2024 do szkoły uczęszczało 118 uczniów, klasy liczyły od 7 do 19 uczniów, do egzaminu ósmoklasisty w 2024 r. przystąpiło 6 uczniów, wyniki egzaminu w porównaniu do średniej do gminy, powiatu, sołectwa i kraju przedstawiono w tabeli 24. Przedstawione dane wskazują, iż uczniowie szkoły zlokalizowanej Witkowicach osiągnęli lepszy wynik jedynie z egzaminu ósmoklasisty z matematyki w porównaniu do średniej dla gminy, ale niższy od średnich dla pozostałych porównywanych jednostek. Wyniki z egzaminu z języka polskiego i języka angielskiego były niższe od średnich dla wszystkich porównywanych jednostek. Wyniki egzaminów to nie jedyny miernik poziomu nauczania w szkole, jednak wysokie wyniki zapewniają uczniom możliwość kontynuowania nauki w szkołach ponadpodstawowych o wysokim poziomie nauczania. W SP mieści się również jeden oddział przedszkolny do którego uczęszczało 13 os. w 2024 r. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, iż na terenie Witkowic odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2024 r. wynosił 86,7% przy średniej dla gminy wynoszącej 74,8%, tylko 4 dzieci spośród 30 w wieku przedszkolnym nie uczęszczało do przedszkola. Dzieci, które nie chodziły do przedszkola pozostawały pod opieką dziadków i niepracujących matek. Warto dodać, iż w SP Witkowice

funkcjonuje 1 oddział przedszkolny. Na terenie Witkowic nie funkcjonuje żadna placówka oferująca opiekę dla dzieci do lat 3, niemniej jednak biorąc pod uwagę trendy demograficzne tworzenie takiej placówki jest niezasadne.

Tabela 24 Wyniki % egzaminów ósmoklasisty na podobszarze rewitalizacji Witkowice w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice, powiatu częstochowskiego, województwa śląskiego i kraju w 2024 r.

Lokalizacja placówki	j. polski	matematyka	j. angielski
Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Witkowicach	57	45	51
Średnia dla Gminy Kłomnice	59	41	55
powiat częstochowski	62	52	65
województwo śląskie	58	50	66
Polska	61	52	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie

Wpływ na sytuację obszaru ma również aktywność społeczna, która świadczy nie tylko o przywiązaniu mieszkańców do danego obszaru ale również przyczynia się do wspierania innych mieszkańców. Tu warto podkreślić, iż na terenie Witkowic nie ma zarejestrowanego żadnego stowarzyszenia. Jednak podczas warsztatów wskazywano, iż problemem nie jest brak zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, ponieważ mieszkańcy organizują różnego rodzaju spotkania, jednak dużym problemem jest brak miejsca spotkań. Na terenie sołectwa nie ma budynku, w którym takie spotkania można by organizować, w sezonie letnim mieszkańcy chętnie spotykają się na otwartym terenie, ale nie zawsze istnieje taka możliwość, czasami spotkania organizowane są w domach mieszkańców lub w świetlicach zlokalizowanych na terenie innych miejscowości. Ponadto podkreślano także, iż problemem jest brak środków na organizację działań oraz brak informacji skąd takie środki można pozyskać.

Wśród potencjałów uczestnicy warsztatów wymienili lokalizację szkoły oraz dostępność działek budowlanych, które mogą stanowić zachętę do zamieszkania w Witkowicach.

Wśród potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców znalazło się organizowanie szkoleń i zajęć, a także kół integracji dla seniorów wydłużające ich aktywność oraz bezpieczeństwo w zakresie funkcjonowania w Internecie, organizację zajęć dodatkowych w szkołach i zajęć pozalekcyjnych, w tym wyjazdy na basen oraz wycieczki, organizację festynów i pikników dla lokalnej społeczności skierowanych do różnych grup wiekowych oraz organizacja wydarzeń dla dzieci, organizowanie akcji profilaktycznych uświadamiających mieszkańców na temat zdrowia oraz wykonywanie badań profilaktycznych.

Biorąc pod uwagę sytuację podobszaru rewitalizacji Witkowice działania należy ukierunkować głównie na integrację mieszkańców, która zachęci ich do większej współpracy i podejmowania inicjatyw. Duży nacisk należy kłaść na włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem z powodu ubóstwa, niepełnosprawności oraz samotności szczególnie wśród seniorów oraz zapewniać osobom starszym opiekę i aktywizację w miejscu zamieszkania, np. tworząc kluby seniora zapewniające dzienną opiekę. Ponadto wśród wskazanych problemów wymieniono również brak dostępności sklepów w miejscu zamieszkania, co jest dużym problemem dla seniorów, dlatego warto wspierać akcje wsparcia sąsiedzkiego oraz działania we współpracy z Opieką Społeczną, takie jak asystent osoby z niepełnosprawnościami, które

są wsparciem dla osób niesamodzielnych. Należy także zwiększać świadomość mieszkańców w zakresie możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych przez organizacje społeczne.

3.3.2. Sfera gospodarcza

Na jakość życia w dużej mierze składają się także dochody mieszkańców, które związane są z ilością i jakością pracy oraz odpowiednimi kwalifikacjami i ich dostosowaniem do lokalnego rynku pracy. Na podobszarze rewitalizacji Witkowice, jak i w gminie, nie ma wystarczającej liczby przedsiębiorstw oferujących atrakcyjne miejsca pracy oraz dużych zakładów pracy, co ma m.in. związek z brakiem terenów pod takie inwestycje. Część mieszkańców dojeżdża do pracy do Częstochowy, bądź do innych większych miast położonych na terenie województwa śląskiego. Dlatego istotne jest aby rozwijać lokalną przedsiębiorczość, promować samozatrudnienie oraz małe przedsiębiorstwa, które mogą oferować pracę innym mieszkańcom. Przedsiębiorczość mieszkańców obrazują wskaźniki dotyczące podmiotów w rejestrze REGON, w tabeli 25 przedstawiono wybrane wskaźniki gospodarcze dla podobszaru rewitalizacji Witkowice w latach 2021–2024, zaś na wykresie 5 te same wskaźniki w 2024 w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice. Pomimo, iż wartość wskaźnika *liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2021–2024* w Witkowicach była każdego roku wyższa niż średnia dla Gminy Kłomnice, to z roku na rok odnotowano spadek, tymczasem wartości te dla gminy systematycznie rosły. Według danych GUS w 2024 r. w Witkowicach tylko jeden podmiot zatrudniał od 10 do 49 os. natomiast pozostałe podmioty (98%) zatrudniało od 0 do 9 osób. Największy udział podmiotów gospodarki narodowej według formy prawnej i sekcji PKD 2007, wpisanych do rejestru REGON w 2024 r., stanowiły podmioty w sekcji C (14, co stanowi 22% wszystkich podmiotów) odnoszącej się do przetwórstwa przemysłowego, na drugim miejscu znalazły się podmioty w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz w sekcji F (po 10, co stanowi 16% wszystkich podmiotów) odnoszącej się do budownictwa, a co za tym idzie – robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, zaś na trzecim sekcji. Najwięcej działalności gospodarczych zlokalizowanych na terenie Witkowic związanych jest z przetwórstwem przemysłowym, w tym. m.in. z produkcją wyrobów stolarskich, odzieży i wyrobów tekstylnych oraz produkcją wyrobów jubilerskich. Usługi te, podobnie jak usługi z sekcji G związane z handlem i sekcji F związanej z budownictwem można świadczyć na terenie całej gminy, a także województwa i kraju, dlatego jest ich najwięcej na terenie Witkowic, ze względu na to, iż przedsiębiorcy nie mają ograniczonego rynku zbytu. Kolejny wskaźnik *liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* od roku 2023 zaczął spadać i w 2024 r. osiągnął wartość niższą w stosunku do roku 2021, ponadto był niższy niż średnia dla gminy (0,5) i wyniósł 0,4. Wskaźnik *liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania* w 2024 r. w Witkowicach był na tym samym poziomie, co liczba podmiotów nowo zarejestrowanych (0,4), i na tym samym poziomie, co średnia dla Gminy Kłomnice (0,4). Liczba owo rejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych zanotowała w 2024 r. spadek o 0,7 pp. w stosunku do roku poprzedniego i był to wyższy spadek niż w Gminie

Kłomnice, który wyniósł 0,3 pp. Pomimo, iż część wskaźników dotyczących przedsiębiorczości wypada lepiej w stosunku do średnich wartości dla gminy, to widoczne jest spowolnienie rozwoju gospodarczego. Witkowice są niewielką miejscowością liczącą 676 os., w tym 392 os. w wieku produkcyjnym, młodzi i wykształceni mieszkańcy emigrują, zostają zaś na tym terenie osoby starsze mniej chętne do podejmowania ryzyka związanego z założeniem działalności, co ma wpływ na spadek liczby przedsiębiorstw, kolejną kwestią jest dostępność rynku zbytu, zapotrzebowanie na konkretne produkty i usługi na miejscu jest ograniczone.. Istotnym barierą w zakładaniu działalności w mniejszych miejscowościach jest również brak zewnętrznego wsparcia, doradztwa biznesowego, które pomogło by stawiać pierwsze kroki w prowadzeniu działalności oraz brak odpowiednich kompetencji i umiejętności. W ankietach 80% ankietowanych oceniło „źle” i „średnio” atrakcyjność lokalnego rynku pracy, natomiast 77% oceniło „źle” i „średnio” dostęp do zewnętrznego atrakcyjnego rynku pracy. Takie warunki przekładają się również na dochody mieszkańców, 68% ankietowanych oceniło „źle” i „średnio” poziom uzyskiwanych dochodów przez mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

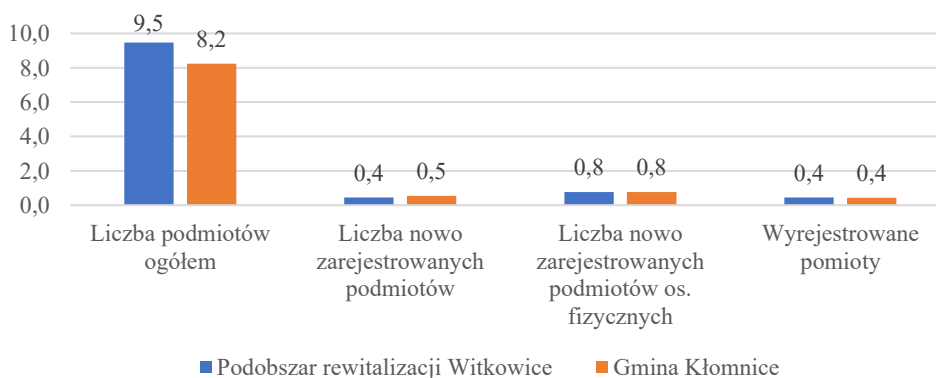
Wśród potrzeb rewitalizacyjnych w zakresie wspierania przedsiębiorczości mieszkańcy wskazywali na zwiększenie szkoleń z zakresu podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz szkoleń zwiększających kompetencje i rozwojowych. Jednym ze wskazanych przez mieszkańców elementów, który może również pomóc w rozwoju przedsiębiorczości jest promocja pracy zdalnej, która umożliwi mieszkańcom pozostanie w miejscu zamieszkania i znalezienie dobrze płatnej pracy poza gminą, dodatkowo praca zdalna może również obejmować prowadzenie działalności w Witkowicach i pozyskiwanie klientów z całego kraju.

Tabela 25 Wskaźniki gospodarcze na pod obszarze rewitalizacji Witkowice w latach 2021–2024

Nazwa wskaźnika	2021	2022	2023	2024
Liczba podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os. wg. faktycznego miejsca zamieszkania	10,2	9,9	9,8	9,5
Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os. wg. faktycznego miejsca zamieszkania	0,5	1,2	0,9	0,4
Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	0,7	2,0	1,5	0,8
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	0,2	0,7	1,0	0,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 5 Wskaźniki gospodarcze w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji sołectwo Kłomnice i w Gminie Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę problemy i potrzeby mieszkańców działania powinny zostać ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji mieszkańców wzmacniające ich pozycję na rynku pracy, a także działania zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie pracy zdalnej oraz możliwości rozwijania działalności przy wykorzystaniu nowych technologii m.in. do świadczenia usług poza miejscem zamieszkania.

3.3.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobszar rewitalizacji Witkowice położony jest w centralnej części gminy, ok. 60% powierzchni sołectwa stanowią grunty rolne i łąki, miejscowość charakteryzuje się zabudową mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową zlokalizowaną wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Przez podobszar rewitalizacji przebiega droga DK 91 Gdańsk – Podwarpie, w pobliżu której zlokalizowane są gospodarstwa domowe. Cały podobszar rewitalizacji Witkowice pokryty jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Pomimo dostępności terenów zielonych podobszar rewitalizacji Witkowice nie jest pokryty żadnymi formami ochrony przyrody. Udział terenów rekreacyjnych na podobszarze rewitalizacji wynosi 0,8, co jest wartością większą od średniej dla gminy. Tereny rekreacyjne obejmują boisko, plac zabaw oraz przestrzeń przy SP. Podczas warsztatów mieszkańcy wskazali, iż tereny te wymagają uporządkowania, odnowienia i doposażenia. Na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowane są 3 przystanki autobusowe, wskaźnik dostępność usług komunikacyjnych w 2024 r. wynosił 4,3 i był niższy od średniej dla gminy. Jednak sami mieszkańcy podczas warsztatów wskazali, że względu na bliskie położenie Kłomnic oraz Częstochowy, a także drogę krajową miejscowość jest dobrze położona komunikacyjnie, jednak brak oświetlenia przystanków stanowi problem. Również dostęp do usług publicznych nie został źle oceniony przez uczestników warsztatów, pomimo tego, iż wskaźnik w tym zakresie był poniżej średniej dla gminy (3,2) i wynosił 1,5 (tabela 26). Wskaźnik dostępność usług publicznych uwzględniał lokalizację Szkoły Podstawowej, jednak mieszkańcy Witkowice korzystają z usług zlokalizowanych w sąsiednich miejscowościach w związku z tym nie wskazali również problemów w tym zakresie.

Tabela 26 Wskaźniki obrazujące sferę przestrzenno-funkcjonalną na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Witkowice	Gmin Kłomnice
tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem (%)	0,8	0,3
dostępność usług publicznych	1,5	3,2
dostępność komunikacyjna	4,3	4,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Uczestnicy spotkania zostali również poproszeni o wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji, wśród nich wymienili m.in. dużo zieleni i otwartych przestrzeni oraz dostępność działek budowlanych.

Wśród potrzeb rewitalizacyjnych mieszkańcy wymienili konieczność uporządkowania i odnowienia boiska przy szkole oraz placu zabaw, w tym montaż monitoringu i ogrodzenia,

uporządkowanie parkingu i przestrzeni publicznych, w tym byłego zbiornika wodnego wraz z nasadzeniem drzew i montażem monitoringu w przestrzeniach publicznych, co pozwoli zapobiegać aktom wandalizmu, rozbudowę ścieżek rowerowych. Dodatkowo podczas naboru fiszek projektowych mieszkańcy Witkowic złożyli 3 fiszki, dotyczące zagospodarowania zdegradowanego terenu dawnego zbiornika wodnego poprzez utworzenie ogólnodostępnej sfery rekreacyjnej, w tym utworzenie parku rowerowego, rewitalizację zdegradowanego i niewykorzystanego terenu poprzez jego przekształcenie w ogólnodostępną przestrzeń sportowo-edukacyjną, modernizację parkingu na działce nr 2052 w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, wszystkie zgłoszone projekty zostały uwzględnione w dokumencie.

W działaniach na najbliższe lata należy również uwzględnić wsparcie mieszkańców w zakresie stworzenia przestrzeni do integracji i spotkań.

3.3.4. Sfera techniczna

Problemem podobszaru rewitalizacji Witkowice w sferze technicznej są bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie Witkowic, dodatkowo budynki te wymagają termomodernizacji (tabela 27), m.in. Szkoła Podstawowa ze względu na to, iż okna i drzwi w budynkach są nieszczelne, ponadto wymiany wymagają kotły na paliwa stałe. Budynki przez swój stan generują duże koszty utrzymania, jednak ze względu na duże koszty gmina nie jest w stanie sfinansować modernizacji, w związku z tym należy rozważyć możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych na termomodernizację. Konieczne jest również dostosowanie budynków do osób ze szczególnymi potrzebami, mieszkańcy wskazali, iż bariery architektoniczne występują również w przestrzeniach publicznych, m.in. nierówności na chodnikach, a także niewystarczające oświetlenie ulic, w związku z tym należy podjąć interwencję w tym zakresie.

Tabela 27 Wskaźniki obrazujące sferę techniczną na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji Witkowice	Gmin Kłomnice
udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków (%)	100	70,0
udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami (%)	100	88,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

Na warsztatach jako potencjał podobszaru rewitalizacji mieszkańcy wskazali zabytki, które zdaniem mieszkańców wpływają na ich tożsamość kulturową, w tabeli 28 przedstawiono zabytki zlokalizowane na terenie Witkowic wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice. Obiekty te są w dobrym stanie, mieszkańcy wskazali, iż jedynie kaplica zlokalizowana na działce nr ewid. 2109/2 wymaga odnowienia. Ponadto należy podejmować działania prowadzące do ochrony zabytków i zachowania ich w obecnym stanie, zarówno tych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i pozostałych zlokalizowanych na terenie całej gminy.

Tabela 28 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Witkowice

Lp.	Obiekt	Adres	Nr. Rejestru zabytków
1.	Dom drewniany, lata 20. i 30. XX w.	Witkowice, ul. Częstochowska 10	
2.	Kaplica mszalna murowana, 1909 r.	Witkowice, ul. Główna	
3.	Dom drewniany, ok. 1910 r.	Witkowice, ul. Główna 17	
4.	Dom drewniany, 1927 r.	Witkowice, ul. Główna 31	
5.	Dom drewniany, lata 20. XX w.	Witkowice, ul. Główna 33	
6.	Dom drewniany, przed 1939 r.	Witkowice, ul. Główna 43	
7.	Dom drewniany, ok. 1928 r.	Witkowice, ul. Główna 58	
8.	Suszarlnia lnu, lata 20. I 30. XX w.	Witkowice, ul. Leśna 3	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice przyjętej Zarządzeniem nr 98/2015 Wójta Gminy Kłomnice z dnia 29 maja 2015 r.

Biorąc pod uwagę powyższe działania należy ukierunkować na zapewnienie bezpieczeństwa poprzez montaż monitoringu i oświetlenia ulicznego.

3.3.5. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej jako problem podobszaru rewitalizacji Witkowice wskazano złą jakość powietrza, która utrzymuje się szczególnie zimą. Zły stan powietrza potwierdza raport dotyczący *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2024*⁹, w którym wykazano przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla stężenia 8-godzinnego ozonu na terenie sołectwa Witkowice. Zgodnie z danymi z raportu główne zanieczyszczenia generowane są przez sektor komunalno-bytowy, a więc z domów ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe w 2024 r. na terenie Witkowic wynosił 78,0% i był wyższy od średniej dla gminy (tabela 28). Wpływ na niską liczbę wymiany kotłów na paliwa stałe mają przede wszystkim koszty jakie za sobą niesie przystosowanie instalacji do OZE, ponadto również obawy o wysokie koszty ogrzewania jakie będą ponoszone po przejściu na alternatywne źródła energii, szczególnie w przypadku mroźnej zimy. Drugą kwestią jest brak świadomości mieszkańców w zakresie zagrożenia na zdrowie i środowisko korzystanie z paliw stałych do ogrzewania domów. Problemem jest również wysoka ilość azbestu na terenie Witkowic, które w 2024 r. wynosiło 180,5 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca (tabela 28). Azbest najczęściej znajduje się w pokryciu dachowym, gmina odbiera od mieszkańców i utylizuje bezpłatnie azbest, jednak za wymianę pokrycia dachowego mieszkańcy ponoszą koszty sami, na co często nie mają środków finansowych. Szczególny problem w tym zakresie występuje na terenie wiejskim gdzie budynki, tak jak w Witkowicach zostały wybudowane w II. połowie XX wieku kiedy powszechnie stosowało się eternit zawierający azbest, ponadto często pokrywa on zabudowania gospodarcze, a mieszkańców nie stać na wymianę pokrycia dachowego zarówno na budynkach mieszkalnych, jak i gospodarczych. Mieszkańcy zwracali także uwagę na problem jakim jest brak szacunku do wspólnego mienia, które jest niszczone, a wspólne przestrzenie zaśmiecane.

⁹ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, gov.pl/web/wios-katowice

Uczestnicy spotkania zostali również poproszeni o wskazanie potencjałów obszaru rewitalizacji, wśród nich wymienili m.in. dużo zieleni. Ponadto wśród potencjałów należy wskazać brak występowania zagrożenia powodziowego oraz osuwisk.

Działania w zakresie środowiska na podobszarze rewitalizacji Witkowiec powinny skupić się podobnie jak w przypadku pozostałych podobszarów na zwiększeniu działań edukacyjnych w zakresie m.in. dbania o czystość wspólnych przestrzeni, a także wpływu zanieczyszczeń generowanych przez człowieka na środowisko.

Tabela 29 Wskaźniki obrazujące sferę środowiskową na podobszarze rewitalizacji Witkowiec i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.

Wskaźnik	Witkowiec	Gmin Kłomnice
udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe w 2024 r.	78,0	74,0
ilość wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (kilogram)	180,50	175,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kłomnice

3.3.6. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy podobszaru rewitalizacji Witkowiec

Tereny sołectwa Witkowiec wyznaczone jako podobszar rewitalizacji charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz problemami bądź brakami w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ale również potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy, ankiety), zidentyfikowano **problemy** i **potencjały** w podziale na sfery tematyczne (tabela 30) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 30 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Witkowiec

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Malejąca liczba mieszkańców wyznaczonego podobszaru rewitalizacji względem roku 2023. 2. Niekorzystna w stosunku do gminy wartość wskaźnika dotyczącego udziału ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem. 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego wyższy niż średnia dla gminy. 4. Ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, niższy w stosunku do średniej gminy. 5. Wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i	1. Korzystna w stosunku do gminy wartość wskaźnika dotyczącego udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem. 2. Wyższy w stosunku do gminy oraz pozostałych porównywanych jednostek wskaźnik saldo migracji. 3. Dostęp do istniejącej bazy obiektów opieki przedszkolnej i szkolnej. 4. Wyższy niż w gminie wskaźnik <i>odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym</i>.

uzależnienia w przeliczeniu 100 mieszkańców wyższe niż średnie dla gminy. 6. Wysoki poziom wskaźnika <i>udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności</i>. 7. Niedostateczna aktywność, integracja i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne. 8. Brak organizacji pozarządowych. 9. Trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych rozwijających organizacje pozarządowe. 10. Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. 11. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych. 12. Wysoki wskaźnik <i>udział interwencji policyjnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców</i> – wyższy niż średnia dla gminy. 13. Brak efektywnych partnerstw trójsektorowych.	
SFERA GOSPODARCZA	
1. Wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wyższy niż średnio w gminie. 2. Wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych niższy niż średnio w gminie. 3. Małe zróżnicowanie oferty handlu i usług.	1. Koncentracja na podobszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych. 2. Przedsiębiorczość mieszkańców na podobszarze rewitalizacji – liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wyższa niż średnia dla gminy.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych. 2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 3. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznej. 4. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna. 5. Brak spójnego systemu szlaków pieszych i rowerowych.	1. Obszar pokryty MPZP. 2. Dostępność terenów rekreacyjnych.
SFERA TECHNICZNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej. 2. Zły stan techniczny i niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej.	–

3. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego.	
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. 2. Wysoki udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe. 3. Nieurządzone skwery, nieuporządkowana zieleń na niektórych terenach publicznych. 4. Przekroczenie standardów jakości powietrza, tj. poziomu dopuszczalnych norm dla stężeń celu długoterminowego dla ozonu (rok). 5. Występowanie wyrobów azbestowych wymagające usunięcia – wskaźnik wyższy w stosunku do średniej dla gminy.	1. Położenie na terenach nie będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. 2. Brak zagrożeń naturalnych – terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemi.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest wsparcie mieszkańców zamieszkujących teren rewitalizacji poprzez stworzenie przestrzeni oraz systemu usług publicznych, który podniósłby ich aktywność społeczną oraz pozwoliłby na wzajemną integrację. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej.
2. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, integrowanie społeczności, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i wspieranie tych organizacji, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji, a także zapewnienie warunków lokalowych dla organizacji pozarządowych.
3. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie dostępności do usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.). Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problemy społeczne oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, istnieje więc potrzeba realizacji działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.
4. *Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych* – istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie kształcenia oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans

życiowych dzieci i młodzieży (m.in. kreowanie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków kształcenia, organizacja zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego). Ważne, aby zapewnić dzieciom i młodzieży wysokiej jakości warunki do nauki i rozwoju już od najmłodszych lat.

5. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest wspieranie osób zagrożonych ubóstwem, bezrobociem i wykluczeniem społecznym poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców* – istnieje potrzeba wspierania mieszkańców obszaru rewitalizacji do rozwijania istniejących przedsiębiorstw, a także tworzenia przyjaznego klimatu do podjęcia działalności gospodarczych (m.in. wdrożenie programów dotacyjnych) i rozwoju przedsiębiorstw (m.in. ułatwienia formalno-prawne).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się potrzeby związane z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, urządzeń i obiektów sportowych, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
2. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – konieczna jest poprawa stanu technicznego i jakości ciągów pieszo-jezdnymi. Umożliwi to bezpieczną komunikację i poprawi dostępność do tych obiektów. Ważne jest utworzenie infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i środowisku.
3. *Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z poprawą bezpieczeństwa publicznego, szczególnie na obszarach ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, m.in. poprzez montaż, rozbudowę i konsolidację systemu monitoringu.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej* – zauważa się zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej. W związku z tym konieczna jest ich modernizacja i poprawa obecnego funkcjonowania, w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

2. *Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych i obiektów świadczących o tożsamości lokalnej* – należy podjąć działania mające na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego i przeciwdziałanie degradacji tych obiektów, m.in.: działania renowacyjne, modernizacyjne, służące ich zabezpieczeniu.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, a także zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. Ważne w tym kontekście jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

3.4. Podobszar rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075

3.4.1 Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji obejmujący działki nr ew. 3398, 3151, 3075 jest terenem niezamieszkanym, w związku z tym nie można w jego przypadku dokonać analizy wskaźników dotyczących struktury ludności oraz występowania problemów w zakresie pomocy społecznej.

W sferze społecznej na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji można jednak wskazać brak bezpieczeństwa wynikający z braku oświetlenia na tym terenie oraz monitoringu, co stwarza zagrożenie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z tych terenów.

Ponadto warto zaznaczyć, iż działki te mają duży potencjał, który należy wykorzystać do wspierania rozwoju społecznego i integracji mieszkańców podobszarów rewitalizacji Kłomnice, Nieznanice i Witkowice. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji podczas warsztatów wskazywali na problem jaki stanowi brak aktywności społecznej, którego jedną z przyczyn jest brak integracji społecznej, problem ten szczególnie zauważalny jest dla mieszkańców Witkowic, którzy podkreślali, iż brakuje im miejsca spotkań. W związku z tym podobszar rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075 po odpowiednim zagospodarowaniu stanie się miejscem spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także gminy, to przyczyni się dodatkowo do integracji lokalnej społeczności. Integracja taka jest istotna ponieważ podejmowanie działań na szerszą skalę niż tylko w obrębie jednej miejscowości może przynieść lepsze efekty. Ponadto biorąc pod uwagę, iż w sołectwach Kłomnice i Nieznanice funkcjonują organizacje pozarządowe podczas takich spotkań mogą dzielić się doświadczeniami. Zagospodarowanie podobszaru rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075 na cele rekreacyjne umożliwi również organizację wydarzeń sportowych, co wpłynie również na integrację międzypokoleniową, a także na aktywizację seniorów z obszaru rewitalizacji.

3.4.2 Sfera gospodarcza

Na podobszarze rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075 ze względu na to, iż jest to teren niezamieszkały nie można dokonać analizy wskaźników obrazujących sferę gospodarczą. Jednak sam teren stanowi potencjał, który odpowiednio wykorzystany będzie wspomagał działalność przedsiębiorców zamieszkujących obszar rewitalizacji. Zagospodarowanie działek umożliwi organizację wydarzeń kulturalnych i sportowych, które będą stanowić okazję dla lokalnych przedsiębiorców i mieszkańców z obszaru rewitalizacji do sprzedaży swoich produktów, w szczególności rękodzieła oraz produktów rolniczych. W wydarzeniach plenerowych biorą również udział mieszkańcy sąsiednich gmin, prezentacja lokalnych produktów podczas takich wydarzeń przyczynia się również do promocji regionu, w tym również obszaru rewitalizacji. Biorąc pod uwagę powyższe należy podjąć działania zmierzające do rozwoju tego terenu, co umożliwi stworzenie strefy spotkań mieszkańców obszaru rewitalizacji, co będzie się przyczyniać również do pobudzenia ich aktywności gospodarczej.

3.4.3 Sfera przestrzenno-funkcjonalne

Podobszar rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075 położone są w miejscowości Zawada, tuż przy granicy gminy, a także województw śląskiego i łódzkiego. Podobszar rewitalizacji znajduje się w sąsiedztwie rzeki Warty oraz zbiornika rekreacyjno-wędkarskiego. Działki położone są w pobliżu zabudowań, obecnie nie są zagospodarowane częściowo, na jednej z działek nr ewid. 3075 znajduje się drewniany budynek z pocz. XX w. wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków przyjętej Zarządzeniem nr 98/2015 Wójta Gminy Kłomnice z dnia 29 maja 2015 r., który jest nieużytkowany, na działce 3151 Stowarzyszenie „Jedność w działaniu” zrealizowała ścieżkę edukacyjną. Podobszar rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075 pokryte są Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Zieleń na nich nie jest zagospodarowana, teren jest nierówny i nie ma tam zlokalizowanej wystarczającej ilości infrastruktury, która by mogła zostać wykorzystana przez mieszkańców, co stanowi główny problem pod względem przestrzenno-funkcyjnym. Dodatkowo brak zagospodarowania stanowi barierę dla osób ze szczególnymi potrzebami, gdyż nie mogą poruszać się swobodnie po tym terenie. Podczas warsztatów wskazywano na problemy związane z brakiem wystarczającej ilości infrastruktury rekreacyjnej, brak odpowiedniego wykorzystania działek gminy, niewykorzystany potencjał rzeki Warty, a także brak zbiornika rekreacyjnego, a także brak środków na realizację działań na terenie objętym rewitalizacją. Z kolei wśród potrzeb zgłoszono zagospodarowanie terenu objętego rewitalizacją i przekształcenie go na teren sportowo-rekreacyjny oraz utworzenie tam placu zabaw i boiska sportowego. Ponadto podczas naboru fiszek złożono fiszki projektowe dotyczące zagospodarowania tego terenu, w tym: budowę boiska do piłki plażowej oraz mini-boiska do piłki nożnej, budowę stacjonarnej sceny wraz z 3 rzędami półkoliście ustawionych ławek zamontowanych do podłoża, doprowadzenie zasilania sceny w energię elektryczną, instalacja monitoringu wizyjnego, montaż ławek parkowych i zestawów (ławka i stolik), nasadzenia zieleni niskiej i wysokiej, budowa siłowni zewnętrznej. Zdaniem mieszkańców taka inicjatywa przyczyni się do podniesienia

atrakcyjności ekologiczno-turystyczno-rekreacyjnej terenu, a także umożliwi mieszkańcom udział w różnorodnych formach rekreacji i spędzania czasu wolnego.

Działki te stanowią potencjał, ze względu na bliskie położenie rzeki oraz zbiornika wodnego, a także dostęp do terenów zielonych. Również brak lokalizacji budynków umożliwia zagospodarowanie tego terenu wyłącznie na cele rekreacyjno-sportowo-edukacyjne. Zagospodarowanie działek wpłynie nie tylko na estetykę otoczenia, ale również przyczyni się do stworzenia miejsca integracji społeczności zamieszkującej podobszary rewitalizacji Kłomnice, Nieznanice oraz Witkowice, również z mieszkańcami całej gminy.

3.4.4 Sfera techniczna

W sferze technicznej na podobszarze rewitalizacji głównym problemem jest brak infrastruktury, w tym oświetlenia, monitoringu, wyznaczonych ścieżek pieszych, brak elementów małej architektury. Braki w występowaniu infrastruktury technicznej zwiększają zagrożenie mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z tego miejsca, a także ograniczają możliwości jego wykorzystania.

Biorąc pod uwagę zdiagnozowane problemy należy podjąć działania ukierunkowane na zagospodarowanie terenu rewitalizacji i wyposażenie go w infrastrukturę techniczną, co umożliwi jego dalszy rozwój.

3.4.5 Sfera środowiskowa

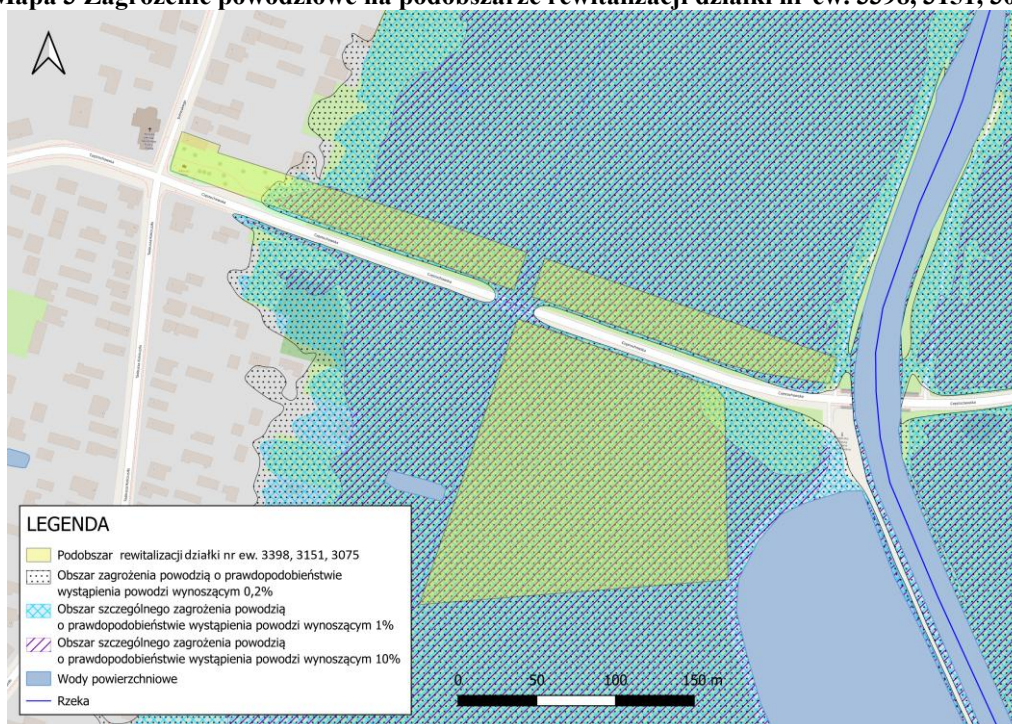
Na podobszarze rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075 jednym z zidentyfikowanych problemów w sferze środowiskowej jest występowanie zagrożenia powodziowego. Na tym terenie stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), a także obszar zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%) – mapa 3. Występowanie terenów zagrożonych powodzią ma istotny wpływ na możliwości zagospodarowania. W celu unikania szkód powodziowych należy maksymalnie ograniczać zainwestowanie terenów zagrożonych wystąpieniem powodzi. Biorąc pod uwagę powyższe przy planowaniu działań na tym terenie należy pamiętać, iż na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z przepisów odrębnych. Aby ograniczyć negatywne skutki zalania wodami powodziowymi, należy wprowadzić wytyczne zagospodarowania terenów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w sposób zapewniający swobodny przepływ wód powodziowych m.in. poprzez:

- a) zakaz lokalizacji nowej zabudowy;
- b) zakaz lokalizacji scen, siłowni zewnętrznej, skateparku;
- c) wykonanie ścieżek w sposób zapewniający odporność na długotrwałe narażenie na wysokie stany wód powodziowych, bez zmiany ukształtowania terenu (przy czym dopuszcza się niewielką makroniwelację);
- d) lokalizację boisk bez ogrodzeń;

- e) lokalizację zielenie naturalnej jedynie jako pojedyncze wysokie drzewa, posadzone wyłącznie równolegle do rzeki, w sposób zapewniający swobodny przepływ wód powodziowych;
- f) elementy małej architektury, oświetlenie zaprojektowane w sposób umożliwiający szybki demontaż i usunięcie z obszaru szczególnego zagrożenia powodzią;
- g) lokalizowanie tymczasowych obiektów budowlanych niezwiązanych trwale z gruntem na okres 180 dni – zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r., poz. 960 ze zm.) oraz monitorowania sytuacji hydrologicznej, a w przypadku zagrożenia powodziowego usunięcia ww. obiektów;
- h) kontroli właściciela/zarządcy obiektu na bieżąco sytuacji hydrologicznej, a w przypadku nadejścia wezbrania niezwłoczne usunięcie infrastruktury z obszarów zagrożonych powodzią;
- i) zakaz zmiany ukształtowania terenu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Ponadto w celu zmniejszenia zagrożenia powodziowego konieczne jest niedopuszczenie do nadmiernego rozwoju roślinności na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. W pasie terenu bezpośrednio przyległym do koryta rzeki nie powinny występować zarośla, krzewy i gęste skupiska drzew. Biorąc pod uwagę powyższe zagospodarowanie terenu i uporządkowanie roślinności przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa powodziowego na podobszarze rewitalizacji.

Mapa 3 Zagrożenie powodziowe na podobszarze rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075

Źródło: Hydroportal Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, wody.isok.gov.pl

3.4.6 Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy podobszaru rewitalizacji działki nr ewid. 3398, 3151, 3075

Podobszar rewitalizacji działki o nr ewid. 3398, 3151, 3075 charakteryzuje się problemami w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej oraz potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego podobszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy, ankiety), zidentyfikowano **problemy** i **potencjały** w podziale na sfery tematyczne (tabela 31) oraz wynikające z nich **potrzeby** o różnym charakterze i skali oddziaływania dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 31 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Brak bezpieczeństwa wynikający z braku oświetlenia i monitoringu.	–
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania działek objętych rewitalizacją. 2. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna.	1. Niezabudowana przestrzeń umożliwiająca adaptację na cele społeczne, kulturalne, sportowo-rekreacyjne.
SFERA TECHNICZNA	
1. Brak monitoringu terenu rewitalizacji. 2. Brak oświetlenia terenu.	-
SFERA ŚRODOWISKOWA	
1. Położenie na terenach będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. 2. Brak zieleni uporządkowanej na obszarze rewitalizacji.	-

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest zmniejszenie zagrożenia wynikającego z braku oświetlenia i monitoringu, które stwarza niebezpieczeństwo dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i uniemożliwia im wykorzystanie potencjału tego terenu..

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się potrzeby związane z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej, m.in. poprzez tworzenie elementów małej architektury,

urządzeń i obiektów sportowych, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.

2. *Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z poprawą bezpieczeństwa publicznego, szczególnie na obszarach ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, m.in. poprzez montaż, rozbudowę i konsolidację systemu monitoringu i oświetlenia.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Poprawa stanu technicznego obszaru rewitalizacji* – na obszarze rewitalizacji brak jest infrastruktury technicznej umożliwiającej zagospodarowanie przestrzeni, w tym. m.in. brak oświetlenia i monitoringu.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Rozwój zieleni urządzonej* – potrzebne są inicjatywy dążące do zwiększenia uporządkowanej zieleni na obszarze rewitalizacji.

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabele 11, 20, 30, 31) pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice. Dla każdego podobszaru rewitalizacji określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję oraz wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji jako efekt przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Podobszar rewitalizacji Kłomnice

WIZJA

Kłomnice spójnym przestrzennie obszarem z rozwiniętymi funkcjami centrotwórczymi, na którym przedsiębiorczy i aktywni społecznie mieszkańcy wykorzystują lokalne zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego do tworzenia zintegrowanej wspólnoty

MISJA REWITALIZACJI

Budowanie tożsamości miejsca w oparciu o lokalne tradycje oraz tworzenie warunków i możliwości do wzmacniania więzi społecznych i ograniczenia wykluczenia

Podobszar rewitalizacji Nieznanice

WIZJA

Estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna oraz atrakcyjna publiczna oferta integrująca i kreująca rozwój społeczny i gospodarczy mieszkańców podnosi jakość życia mieszkańców Nieznanice

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie warunków do aktywności społecznej i rekreacji mieszkańców

Podobszar rewitalizacji Witkowice

WIZJA

Wspólnota mieszkańców Witkowic wykorzystuje posiadane dziedzictwo naturalne do wzmacniania tożsamości lokalnej, kreowania atrakcyjnych warunków zamieszkania i podejmowania aktywności gospodarczej

MISJA REWITALIZACJI

Pobudzanie aktywności kapitału społecznego do wzrostu jakości i komfortu życia mieszkańców

Podobszar rewitalizacji działki nr ewid. 3398, 3151, 3075

WIZJA

Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna zrewitalizowanego obszaru, miejscem integracji i aktywności mieszkańców

MISJA REWITALIZACJI

Zapewnianie możliwości integracji, rekreacji i rozwoju w celu włączania społecznego i poprawy jakości życia

Wizje podobszarów rewitalizacji zawierają w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, budowanie postaw przedsiębiorczości, wzmacnianie lokalnej tożsamości, poprawę dostępu do nowoczesnych i bezpiecznych obiektów użyteczności publicznej oraz funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni, przyczyniając się tym do aktywizacji i integracji społecznej, wspólnie działającej na korzyść obszaru rewitalizacji. Połączenie wsparcia społeczności z działaniami infrastrukturalnymi zniweluje zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznego, spowodowane problemami społecznymi, takimi jak niepełnosprawność czy podeszły wiek.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się do wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców. Duże znaczenie będzie miało stworzenie warunków do pracy zdalnej, co nie tylko przełoży się na wzrost możliwości pracy na lokalnym rynku pracy, ale też wzmocni potencjał osiedleńczy obszaru.

W wymiarze *przestrzenno-funkcjonalnym*, po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji, nastąpi zbudowanie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, która zostanie osiągnięta poprzez zagospodarowanie i ponowne nadanie funkcji terenom i obiektom publicznym na obszarze rewitalizacji – takich jak rekreacyjna, kulturowa, wypoczynkowa i turystyczna. Ponadto przewiduje się poprawę warunków funkcjonowania układów komunikacyjnych.

W wymiarze *technicznym*, dzięki realizacji kompleksowych działań, zwiększy się dostępność wszystkich mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawiony zostanie stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych i częściowo nieużytkowanych budynków użyteczności publicznej, umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń, a także zwiększenie powierzchni i uporządkowanie terenów zieleni urządzonej, które zwiększają komfort życia mieszkańców. Wszystkie działania, w tym te związane ściśle ze sferą techniczną i przestrzenną, będą uwzględniały zasady zrównoważonego rozwoju i będą się przyczyniać do realizacji wyzwań środowiskowych i klimatycznych. Projekty rewitalizacyjne będą realizowane z myślą o zachowaniu i rozwoju zielonej infrastruktury.

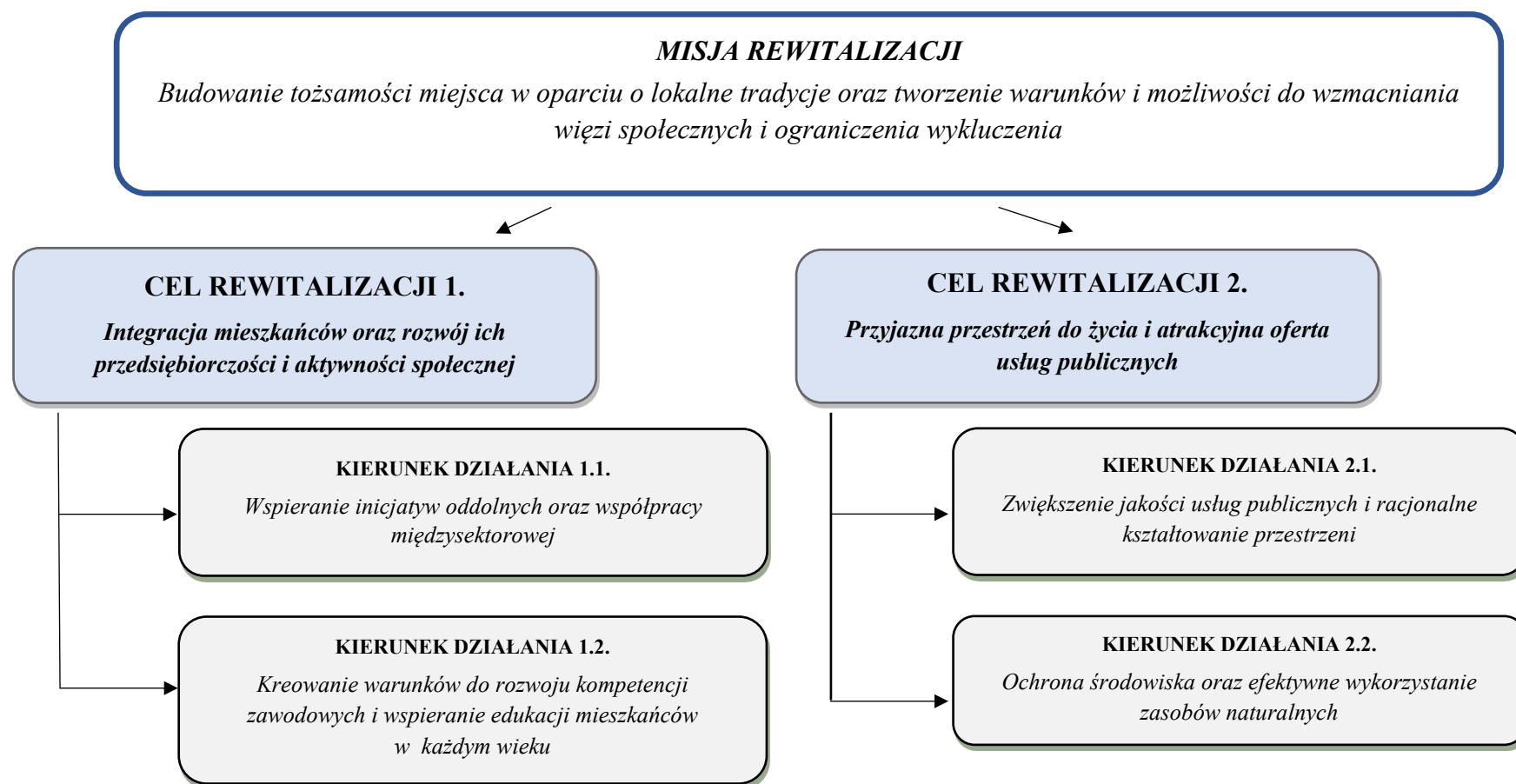
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętych wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schematy 3–6, tabela 32).

Cele rewitalizacji są kwantyfikowalne (wymierne) oraz adekwatne do wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, co zostało wskazane w tabeli 46 *Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy*

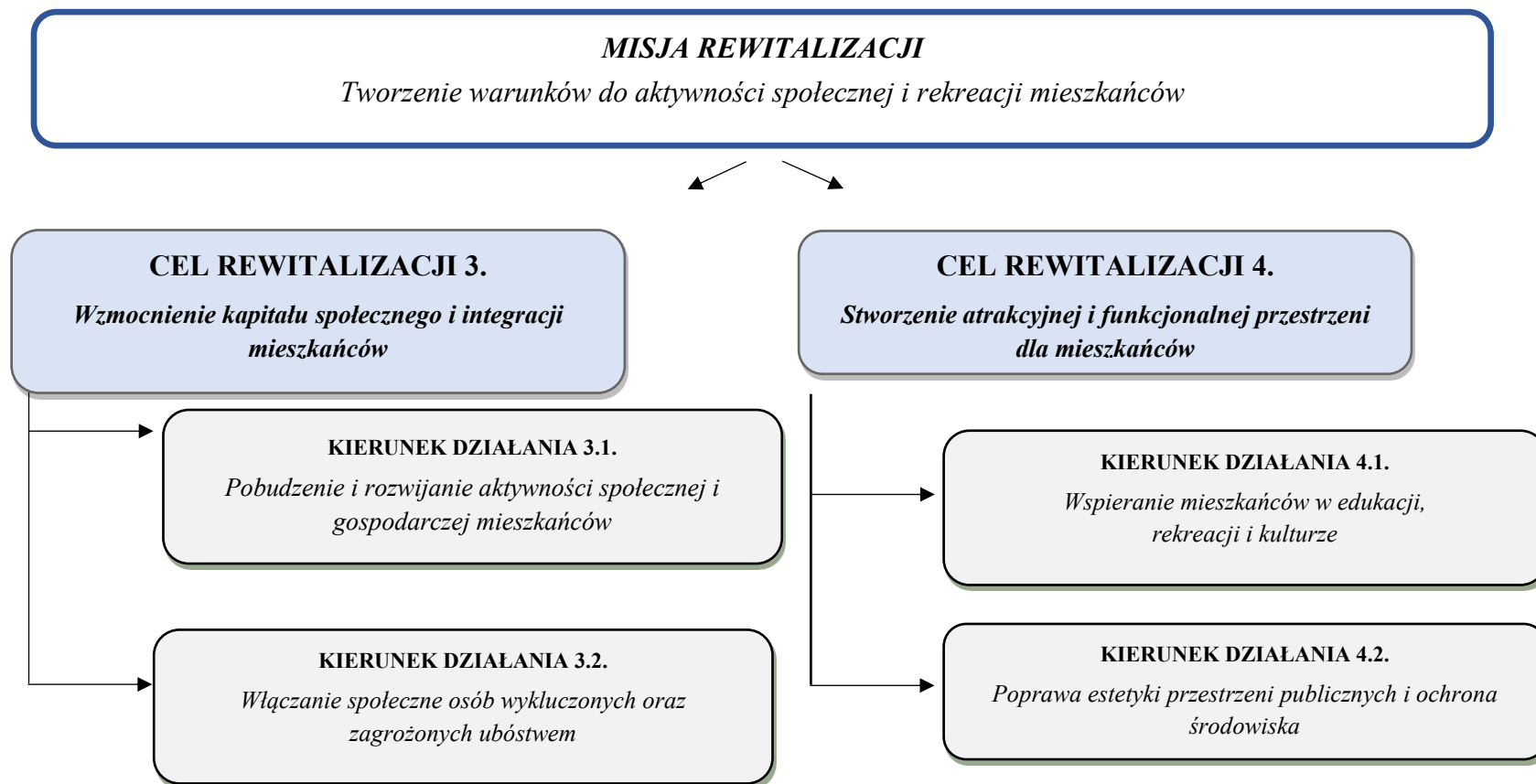
Kłomnice, w której do poszczególnych celów przyporządkowano konkretne wskaźniki oddziaływania.

Schemat 3 Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice dla podobszaru rewitalizacji Kłomnice

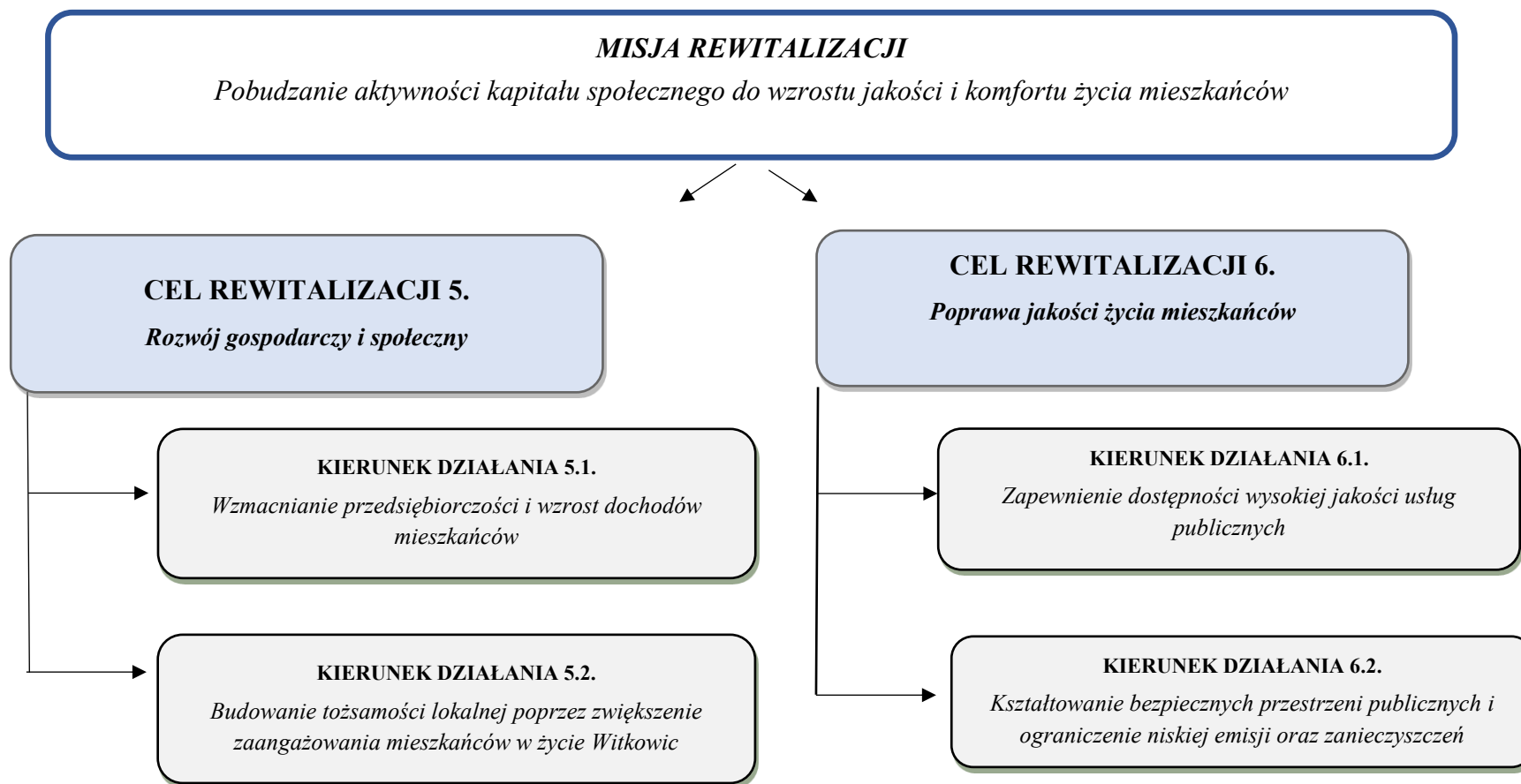
Źródło: Opracowanie własne

Schemat 4 Założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice* dla podobszaru rewitalizacji Nieznanice

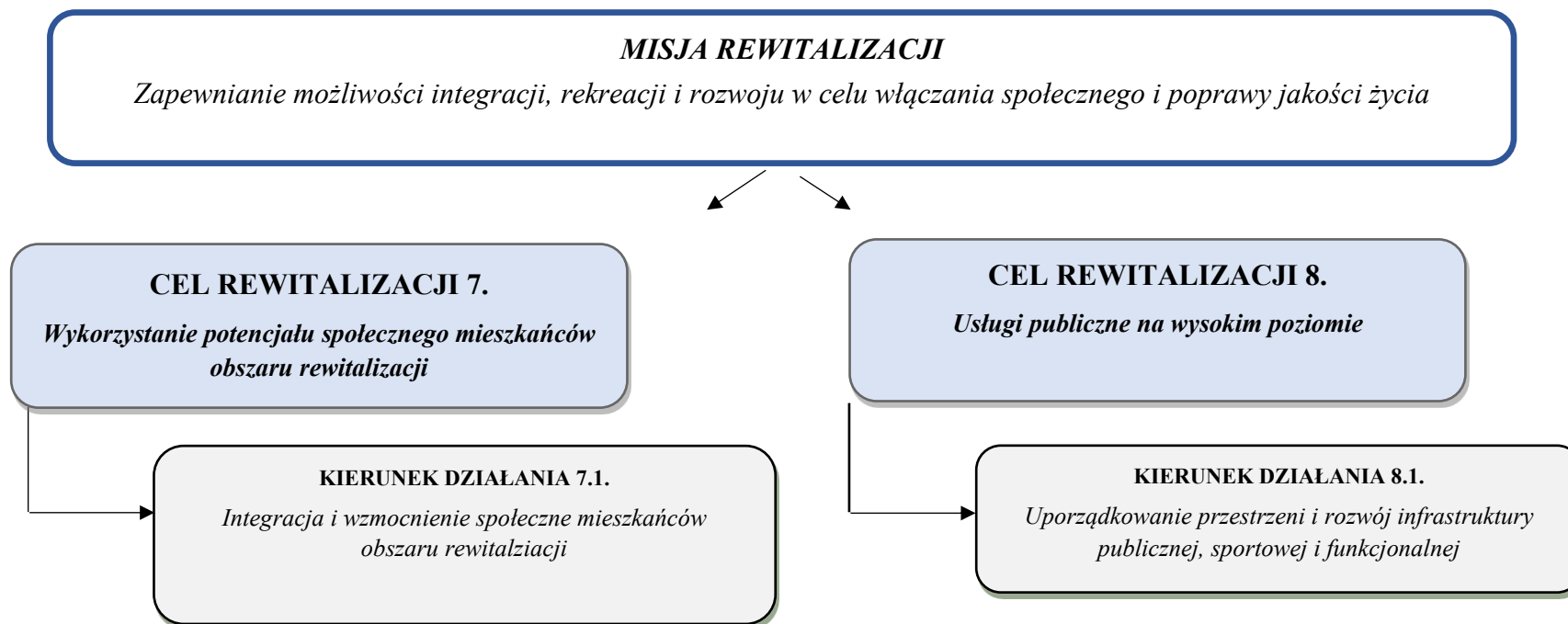
Źródło: Opracowanie własne

Schemat 5 Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice dla podobszaru rewitalizacji Witkowie

Źródło: Opracowanie własne

Schemat 6 Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice dla podobszaru rewitalizacji działki nr ewid. 3398, 3151, 3075

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Podobszar rewitalizacji Klomnice	
CEL REWITALIZACJI 1. Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej	
Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
1.1. <i>Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej</i>	• Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji; • Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji; • Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców; • Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
1.2. <i>Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku</i>	• Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
CEL REWITALIZACJI 2. Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych	
2.1. <i>Zwiększenie jakości usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni</i>	• Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; • Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców; • Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
2.2. <i>Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych</i>	• Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych i obiektów świadczących o tożsamości lokalnej; • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza;

	• Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Podobszar rewitalizacji Nieznanice	
CEL REWITALIZACJI 3. Wzmocnienie kapitału społecznego i integracji mieszkańców	
Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
3.1. <i>Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i>	• Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji; • Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3.2. <i>Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem</i>	• Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji; • Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców;
CEL REWITALIZACJI 4. Stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni dla mieszkańców	
4.1. <i>Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze</i>	• Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej.
4.2. <i>Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i ochrona środowiska</i>	• Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Podobszar rewitalizacji Witkowice	
CEL REWITALIZACJI 5. Rozwój gospodarczy i społeczny	
Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
5.1. <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców</i>	• Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
5.2.	• Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji;

<i>Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic</i>	• Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji; • Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych i obiektów świadczących o tożsamości lokalnej; • Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
CEL REWITALIZACJI 6. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców</i>	
6.1. <i>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych</i>	• Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych.
6.2. <i>Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni publicznych i ograniczenie niskiej emisji oraz zanieczyszczeń</i>	• Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; • Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych i obiektów świadczących o tożsamości lokalnej; • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Podobszar rewitalizacji działki nr ewid. 3398, 3151, 3075	
CEL REWITALIZACJI 7. <i>Wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>	
Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
7.1. <i>Integracja i Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszarów rewitalizacji</i>	• Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru zdegradowanego.
CEL REWITALIZACJI 8. <i>Usługi publiczne na wysokim poziomie</i>	
8.1.	• Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji;

<i>Uporządkowanie przestrzeni i rozwój infrastruktury publicznej, sportowej i funkcjonalnej</i>	• Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców; • Poprawa stanu technicznego obszaru rewitalizacji; • Rozwój zieleni urządzonej.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, a także w oparciu o zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej, zdefiniowano i scharakteryzowano 6 projektów podstawowych, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Ponadto są to projekty kluczowe do powodzenia procesu rewitalizacji, ponieważ oddziałują kompleksowo na zidentyfikowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej. Główne założenia projektów przedstawiono w tabelach 33–38.

Projekty podstawowe

Tabela 33 Projekt podstawowy nr 1

Nazwa projektu	<i>Kłomnice jako funkcjonalne i estetyczne centrum gminy, aktywizujące mieszkańców do podejmowania działań na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego</i>		
Lokalizacja	Kłomnice, w tym: Działki nr ewid.: 483/1, 266/14, 265/3 ¹⁰	Okres realizacji	2027–2029
Szacowana wartość	15 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje: ▪ Likwidację barier architektonicznych w przestrzeniach i obiektach publicznych. ▪ Modernizację i rozbudowę Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach. W ramach prac powstaną obiekty pozbawione barier architektonicznych, wszystkie prace prowadzone będą z zachowaniem zasad dostępności.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice, ewentualni inni partnerzy		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy, w tym wskazane w tabeli 11</u> : 1) w sferze społecznej: 1, 3, 9 – realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Kłomnic, a także zwiększenia oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców. 2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 4 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami,. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały, w tym wskazane w tabeli 11</u> : 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1 – w realizacji projektu zostanie wykorzystany potencjał centrotwórczy miejscowości.		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. <i>Zwiększenie jakości usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. <i>Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych</i>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury publicznej; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – poprawa jakości życia mieszkańców. <i>Wskaźniki produktu:</i> – Liczba budynków o zwiększonym dostępie dla osób ze szczególnymi potrzebami [szt].		

¹⁰ Na obecnym etapie znana jest lokalizacja dwóch zadań, pozostałe są w fazie koncepcyjnej.

	<i>Wskaźniki rezultatu:</i> – Liczba ludności zamieszkująca obszar [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 2, 3, 4, 5, 6.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 34 Projekt podstawowy nr 2

Nazwa projektu	<i>Wzrost dostępności infrastruktury publicznej</i>		
Lokalizacja	Nieznanice, w tym działki nr. ewid. 521, 326 ¹¹	Okres realizacji	2027–2029
Szacowana wartość	15 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje: 1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym. m.in.: • modernizacja i doposażenie parku wypoczynkowego; • modernizacja i doposażenie placu zabaw; • modernizacja boiska sportowego; • rozwój infrastruktury rekreacyjnej. 2. Zagospodarowanie przestrzeni wokół zbiornika wodnego dla wędkarzy. W ramach prac powstaną obiekty pozbawione barier architektonicznych, wszystkie prace prowadzone będą z zachowaniem zasad dostępności.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice, ewentualni inni partnerzy		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy.		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy</u>, w tym wskazane w tabeli 20: 1) w sferze społecznej: 1, 3, 7 – realizacja projektu zwiększy atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania, ponadto działania podjęte w ramach projektu przyczynią się do integracji mieszkańców. 2) w sferze środowiskowej: 4 – w ramach realizacji projektu zostanie uporządkowana przestrzeń w parku wypoczynku. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały</u>, w tym wskazane w tabeli 16: 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 3 – wykorzystanie potencjału terenów rekreacyjnych.		
Cele rewitalizacji, kierunki działań,	CEL REWITALIZACJI 4. <i>Stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni dla mieszkańców</i>		

¹¹ Na obecnym etapie znana jest lokalizacja dwóch zadań, pozostałe są w fazie koncepcyjnej.

które realizuje projekt	KIERUNEK DZIAŁANIA 4.1. <i>Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 4.2. <i>Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i ochrona środowiska.</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – poprawa dostępności przestrzeni publicznych; – zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego przez mieszkańców; – poprawa jakości życia mieszkańców; – utworzenie warunków do integracji lokalnej społeczności; – poprawa estetyki i funkcjonalności obszaru rewitalizacji. <i>Wskaźniki produktu:</i> – Powierzchnia zmodernizowanego placu zabaw [a]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> – Liczba ludności zamieszkująca obszar [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 3, 4, 5, 6.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 35 Projekt podstawowy nr 3

Nazwa projektu	<i>Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów oraz przestrzeni publicznej przeznaczonych do integracji i aktywności mieszkańców Witkowic</i>		
Lokalizacja	Witkowice, w tym działki nr. ewid 2148, 2052 ¹²	Okres realizacji	2027–2029
Szacowana wartość	15 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje: 1. Zagospodarowanie zdegradowanego terenu wokół zbiornika wodnego poprzez utworzenie ogólnodostępnej strefy rekreacyjnej z elementami małej architektury i nasadzeniami zieleni, w tym utworzenie parku rowerowego oraz przywrócenie funkcji retencyjnej zbiornikowi wodnemu. 2. Poprawę bezpieczeństwa oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej w centrum miejscowości poprzez: • modernizację parkingu na działce nr 2052. 3. Zagospodarowanie infrastruktury dla dzieci i młodzieży: place zabaw i boiska, w tym rozwój infrastruktury sportowej przy SP – modernizacja, doposażenie i poprawa estetyki otoczenia. W ramach prac powstaną obiekty pozbawione barier architektonicznych, wszystkie prace prowadzone będą z zachowaniem zasad dostępności.		

¹² Na obecnym etapie znana jest lokalizacja trzech zadań, pozostałe są w fazie koncepcyjnej.

Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy, w tym wskazane w tabeli 30</u>: 1) w sferze społecznej: 1, 7, 10, 11 – działania w ramach projektu przyczynią się do stworzenia mieszkańcom bezpiecznej przestrzeni, dostosowanej do osób ze szczególnymi potrzebami, a także do podejmowania aktywności oraz integracji. 2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami. 3) w sferze środowiskowej: 3 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie terenów zielonych i powierzchni przepuszczalnych na terenie miasta. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały, w tym wskazane w tabeli 30</u>: 1) w sferze społecznej: 2, 4 – w realizacji projektu zostanie wykorzystany potencjał kapitału społecznego.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 5. <i>Rozwój gospodarczy i społeczny</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 5.2. <i>Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic</i> CEL REWITALIZACJI 6. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 6.1. <i>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 6.2. <i>Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni publicznych i ograniczenie niskiej emisji oraz zanieczyszczeń</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury publicznej; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – zwiększenie integracji lokalnej społeczności; – poprawa jakości życia mieszkańców. <i>Wskaźniki produktu:</i> – Powierzchnia terenu zagospodarowanego [ha]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> – Liczba ludności zamieszkująca obszar [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 4, 5, 6.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 36 Projekt podstawowy nr 4

Nazwa projektu	<i>Rozwój terenów rekreacyjnych</i>		
Lokalizacja	Działki nr ewid. 3398, 3151, 3075	Okres realizacji	2026–2028

Szacowana wartość	15 mln
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje: 1. Rozbudowę i budowę infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym boiska oraz mini-boiska do piłki nożnej. 2. Montaż małej architektury na terenie obszaru rewitalizacji. 3. Budowę oświetlenia oraz monitoringu. 4. Uporządkowanie terenu oraz zwiększenie zieleni. 5. Rozwój istniejącej ścieżki edukacyjnej. Przy realizacji inwestycji należy mieć na uwadze wytyczne dotyczące ograniczeń wynikających z lokalizacji Podobszaru IV na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią opisanych w części II przedmiotowego dokumentu rozdz. 3, podrozdz. 3.5. W ramach prac powstaną obiekty pozbawione barier architektonicznych, wszystkie prace prowadzone będą z zachowaniem zasad dostępności.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice, Stowarzyszenie „Jedność w Działaniu”, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru zdegradowanego w miejscowości Zawada. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy, w tym wskazane w tabeli 31</u>: 1) w sferze społecznej: 1 – projekt przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. 2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2 – realizacja projektu wpłynie na poprawę estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji. 3) w sferze środowiskowej: 2 – realizacja projektu wpłynie na uporządkowanie zieleni. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>następujące potencjały, w tym wskazane w tabeli 31</u>: 1) w sferze społecznej: – w realizacji projektu zostanie wykorzystany potencjał kapitału społecznego podobszarów rewitalizacji Kłomnice, Nieznanice i Witkowice.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 7. <i>Wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 7.1. <i>Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji</i> CEL REWITALIZACJI 8. <i>Usługi publiczne na wysokim poziomie</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 8.1. <i>Uporządkowanie przestrzeni i rozwój infrastruktury publicznej, sportowej i funkcjonalnej</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – poprawa atrakcyjności obszaru rewitalizacji; – uporządkowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej; – zwiększenie obszaru zieleni uporządkowanej; – poprawa bezpieczeństwa użytkowników terenów rekreacyjnych. Wskaźniki produktu: – Powierzchnia terenu zagospodarowanego [ha]

Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3, 5, 6.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 37 Projekt podstawowy nr 5

Nazwa projektu	<i>Aktywność społeczno-zawodowa szansą mieszkańców na lepszą przyszłość</i>
Okres realizacji	2026–2029
Lokalizacja	Ze względu na miękki charakter działania będą prowadzone w różnych lokalizacjach na terenie obszaru rewitalizacji, zarówno w budynkach jak i przestrzeniach publicznych w zależności od charakteru działań i terminu ich prowadzenia, w związku z tym wskazano tylko niektóre lokalizację: Kłomnice, Gminna Biblioteka Publiczna w Kłomnicach; Nieznanice, działki nr ewid. 526/35; Witkowice, Szkoła Podstawowa.
Szacowana wartość	5 mln
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027, Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje działania mające na celu zapobieganie marginalizacji, włączenie społeczne oraz wspieranie uczenia się przez całe życie, poprzez: 1. Działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających. 2. Działania edukacyjne dla dzieci i dorosłych, w tym seniorów, zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu, w tym edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa. 3. Narzędzia oraz formy aktywnej integracji, w szczególności: pracy socjalnej, prac społecznie użytecznych, usług aktywnej integracji, działań o charakterze środowiskowym (m.in. przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych i programów środowiskowych, edukacja społeczna i obywatelska, działania o charakterze integracyjnym). 4. Realizację lokalnych inicjatyw edukacyjnych dla dorosłych, organizację czasu osób starszych, klub seniora. 5. Organizację spotkań z doradcą zawodowym oraz psychologiem w celu pogłębienia wiedzy na temat m.in. własnych cech osobowościowych, mocnych i słabych stron, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Indywidualne i grupowe zajęcia z doradcą zawodowym umożliwiają określenie szkoleń zawodowych, które są zgodne z preferencjami oraz kwalifikacjami uczestników projektu z deficytowych zawodów na lokalnym rynku pracy. 6. Rozwój kompetencji kluczowych i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, m.in. kursy, szkolenia i inne zajęcia. 7. Zapewnienie każdemu dziecku miejsca w żłobku i przedszkolu, co umożliwi rodzicom powrót na rynek pracy. 8. Organizację zajęć dodatkowych w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz szkołach podstawowych.

	9. Podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. Wszystkie spotkania i wydarzenia zostaną zorganizowane w miejscach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Działania zaplanowane w ramach projektu będą prowadzone z zachowaniem dostępności cyfrowej oraz dostępności informacyjno-komunikacyjnej.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłomnicach, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, szkoły z obszaru rewitalizacji
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym szczególnie osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby bierne zawodowo, dzieci i młodzież, organizacje pozarządowe. Ze względu na charakter projektu, odbiorcami mogą być również mieszkańcy pozostałych obszarów gminy, w tym szczególnie obszaru zdegradowanego.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące <u>zidentyfikowane problemy</u>, w tym wskazane w tabelach 11, 20, 30: 1) w sferze społecznej – realizacja projektu przyczyni się do ograniczenia negatywnych konsekwencji problemów społecznych, zapobiegania rozwarstwieniu społecznemu i zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców. 2) w sferze gospodarczej – wzrost kompetencji i kwalifikacji mieszkańców przyczyni się do wzrostu ich możliwości zatrudnienia, a w niektórych przypadkach może doprowadzić do wzrostu przedsiębiorczości. 3) w sferze środowiskowej – projekt przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>potencjały</u>, w tym wskazane w tabelach 11, 20, 30: 1) w sferze społecznej – dzięki dostępności miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, łatwiejsze będzie wejście na rynek pracy rodzicom, którzy podniosą swoje kompetencje i zdobędą kwalifikacje w projekcie. 2) w sferze gospodarczej – współpraca wielosektorowa – mieszkańcy z wysokimi kwalifikacjami będą korzystać z potencjałów obszaru w sferze gospodarczej, w szczególności z rosnącej liczby nowo zakładanych przedsiębiorstw, a tym samym miejsc pracy.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. <i>Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. <i>Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku</i> CEL REWITALIZACJI 2. <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. <i>Zwiększenie jakości usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni</i> CEL REWITALIZACJI 3. <i>Wzmocnienie kapitału społecznego i integracji mieszkańców</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 3.1. <i>Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 3.2. <i>Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem</i> CEL REWITALIZACJI 5. <i>Rozwój gospodarczy i społeczny</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 5.1. <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców</i> CEL REWITALIZACJI 6. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców</i>

	KIERUNEK DZIAŁANIA 6.1. <i>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – włączenie społeczne osób wykluczonych; – aktywizacja społeczna i zawodowa osób pozostających bez pracy; – poprawa jakości usług publicznych w zakresie edukacji na obszarze rewitalizacji; – wzrost partnerstw wielosektorowych. <i>Wskaźniki produktu:</i> – Liczba osób objętych wsparciem [osoby]. – Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]. – Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3, 4, 6.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 38 Projekt podstawowy nr 6

Nazwa projektu	<i>Wzmocnienie tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców</i>
Okres realizacji	2026–2029
Lokalizacja	Ze względu na miękki charakter działania będą prowadzone w różnych lokalizacjach na terenie obszaru rewitalizacji, zarówno w budynkach jak i przestrzeniach publicznych w zależności od charakteru działań i terminu ich prowadzenia, w związku z tym wskazano tylko niektóre lokalizację: Kłomnice, Gminny Ośrodek, Szkoła Podstawowa; Nieznanice, działki nr ewid. 521; Witkowice, Szkoła Podstawowa; Działki nr. ewid. 3398, 3151, 3075
Szacowana wartość	5 mln
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027, Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zadania, które przewiduje się zrealizować w ramach projektu, to m.in.: ▪ Prowadzenie działań edukacyjnych i animacyjnych z mieszkańcami w zakresie kultury, turystyki i partycypacji społecznej. ▪ Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne oraz działania na rzecz lokalnej społeczności. ▪ Organizacja i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi oraz instytucjami/

	podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej. ▪ Zwiększenie liczby wydarzeń integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, m.in. warsztatów. ▪ Realizacja ponadlokalnych cyklicznych wydarzeń kulturalnych, imprez kulturalnych na obszarze rewitalizacji oraz na terenie całej gminy, w tym jarmarków promujących tradycję regionu. Wszystkie spotkania i wydarzenia zostaną zorganizowane w miejscach dostępnych dla osób ze szczególnymi potrzebami. Działania zaplanowane w ramach projektu będą prowadzone z zachowaniem dostępności cyfrowej oraz dostępności informacyjno-komunikacyjnej.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kłomnice, Gminny Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe z obszaru rewitalizacji
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na <u>zidentyfikowane problemy, w tym wskazane w tabelach 11, 20, 30, 31:</u> 1) <i>sferze społecznej</i> – realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości lokalnej i integracji, a co za tym idzie aktywności i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. 2) <i>w sferze środowiskowej</i> – projekt w swoim zakresie przewiduje działania edukacyjno-animacyjne związane z edukacją ekologiczną. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego <u>potencjały, w tym wskazane w tabelach 11, 20, 30, 31:</u> 1) <i>w sferze społecznej</i> – aktywne organizacje pozarządowe i instytucje kultury mogą być realizatorami projektu. 2) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i> – lokalizacja i infrastruktura dostępna na obszarze będą ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację projektu.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. <i>Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. <i>Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej</i> CEL REWITALIZACJI 2. <i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. <i>Zwiększenie jakości usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni</i> CEL REWITALIZACJI 4. <i>Stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni dla mieszkańców</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 4.1. <i>Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze</i> CEL REWITALIZACJI 5. <i>Rozwój gospodarczy i społeczny</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 5.2. <i>Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic</i> CEL REWITALIZACJI 6. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 6.1. <i>Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych</i> CEL REWITALIZACJI 7. <i>Wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji</i> KIERUNEK DZIAŁANIA 7.1. <i>Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększona tożsamość lokalna mieszkańców; – zwiększona świadomość ekologiczna wśród mieszkańców; – poprawa jakości i rozszerzenie usług społecznych na terenie gminy; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej. <i>Wskaźniki produktu:</i> – Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych” [szt.]. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> – Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac [osoby/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie projekty zostały zweryfikowane w trybie partycypacji społecznej. Pierwszym etapem było przeprowadzenie otwartego naboru pomysłów na projekty rewitalizacyjne, które można było składać do Urzędu Gminy za pomocą fiszek projektowych dostępnych na stronie internetowej gminy, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w Urzędzie Gminy Kłomnice. Wszystkie założenia dokumentu i elementy projektów były konsultowane z różnymi grupami interesariuszy podczas otwartych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe, ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie obszaru problemy i potencjały (tabele 11, 20, 30, 31), są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji obszaru (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową.

Ze względu na to, że wyznaczony obszar rewitalizacji posiada potencjały w postaci lokalizacji usług o charakterze centrotwórczym (Kłomnice), potencjał kapitału społecznego i istniejącej infrastruktury, w tym edukacyjnej (cały obszar rewitalizacji) – ich wykorzystanie w działaniach rewitalizacyjnych przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców całej gminy, a nie tylko obszaru rewitalizacji. Dzięki takiemu podejściu rewitalizacja jest niezbędnym elementem rozwoju gminy. Kompleksowe działania dotyczące rozwoju atrakcyjnej infrastruktury oraz świadczonych usług spowodują wzrost atrakcyjności osiedleńczej oraz jakości życia mieszkańców. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne jak i społeczne, realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru.

Projekty „miękkie” będą dedykowane przede wszystkim mieszkańcom obszaru rewitalizacji, jednak ze względu na ich charakter obejmować mogą również pozostałych mieszkańców gminy (szczególnie z obszaru zdegradowanego). W ten sposób osoby zagrożone marginalizacją spoza obszaru rewitalizacji nie będą czuły się wykluczone z możliwości uzyskania pomocy i szersze będą efekty oddziaływania tych projektów. W przypadku braku pozyskania planowanych dofinansowań ze środków zewnętrznych, dla projektów podstawowych alternatywnym źródłem finansowania ich realizacji będą środki własne gminy i partnerów (w zakresie możliwym do zrealizowania) oraz w niektórych przypadkach także środki krajowe, które powinny przyczyniać się do przywrócenia i/lub nadawania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych obiektom i przestrzeniom publicznym.

W tabeli 39 przedstawione zostały potencjalne planowane i alternatywne źródła finansowania projektów podstawowych. Projekty podstawowe zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji obejmują współfinansowanie z różnych źródeł, w tym m.in. ze środków Unii Europejskiej, krajowych środków publicznych oraz środków gminy, warunkując konstrukcję ukierunkowaną na osiągnięcie zaplanowanych efektów założonych w dokumencie.

Tabela 39 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Planowane źródło finansowania	Alternatywne źródło finansowania
1.	<i>Kłomnice jako funkcjonalne i estetyczne centrum gminy, aktywizujące mieszkańców do podejmowania działań na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego</i>	– Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027 oraz 2028–2034; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
2.	<i>Wzrost dostępności infrastruktury publicznej</i>	– Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027 oraz 2028–2034; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
3.	<i>Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów oraz przestrzeni publicznej przeznaczonych do integracji i aktywności mieszkańców Witkowic</i>	– Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027 oraz 2028–2034; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
4.	<i>Rozwój terenów rekreacyjnych</i>	– Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027 oraz 2028–2034; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
5.	<i>Aktywność społeczno-zawodowa szansą mieszkańców na lepszą przyszłość</i>	– Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027 oraz 2028–2034; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe;

			– Inne.
6.	<i>Wzmocnienie tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców</i>	– Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027; – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027 oraz 2028–2034; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 40), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 40 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań
1.	<i>Organizacja cyklicznych wydarzeń i rozwój działalności społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, rekreacyjnej i edukacyjnej</i>	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej. Ponadto przewiduje się stworzenie kompleksowego systemu wsparcia i współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wyznaczonego obszaru rewitalizacji, przyczyniającego się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Cel 2. Kierunek działania 2.1. Cel 3. Kierunek działania 3.2. Cel 4. Kierunek działania 4.1. Cel 6. Kierunek działania 6.1. Cel 7. Kierunek działania 7.1.
2.	<i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną oraz aktywizację zawodową</i>	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej, szczególnie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłomnicach (GOPS) i Powiatowym Urzędem Pracy (PUP), które będą wdrażały różnorodne programy służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych ubóstwem za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, ukierunkowanych na: 1) przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych, w tym m.in. poprzez pracę socjalną; 2) podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności w celu uzyskania lub utrzymania zatrudnienia; 3) poszerzenie wiedzy i umiejętności podnoszących kompetencje ogólne; 4) aktywizację osób bezrobotnych, szczególnie osób młodych; 5) wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych, przez m.in.: - organizowanie cyklicznych warsztatów, podczas których seniorzy mogliby zyskać nowe umiejętności i rozwijać swoje zainteresowania (np. obsługa komputera,	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.1. Cel 3. Kierunek działania 3.1. Kierunek działania 3.2. Cel 4. Kierunek działania 4.1. Cel 5. Kierunek działania 5.1. Cel 6. Kierunek działania 6.1.

		warsztaty kulinarne, lekcje rysunku/malarstwa/fotografii, lekcje tańca, klub dyskusyjny); - stworzenie możliwości uzyskania przez seniorów pomocy i porad na temat codziennych problemów (prawne, konsumenckie itp.). Jednym z elementów będzie również wsparcie dla nowo powstałych i już działających organizacji pozarządowych, propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które w ramach swojej działalności przyczyniają się do integracji różnych grup interesariuszy.	
3.	<i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze rewitalizacji</i>	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia finansowego i merytorycznego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.	Cel 1. Kierunek działania 1.1. Cel 3. Kierunek działania 3.1. Cel 5. Kierunek działania 5.1.
4.	<i>Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej</i>	Zakres tematyczny przedsięwzięcia dotyczy przede wszystkim działań na rzecz deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad ww. osobami (w tym osobami starszymi), obejmujący: 1) Tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną, w tym osób starszych, niepełnosprawnych, chorych. 2) Rozwój i poprawę dostępności do usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, m.in. usług asystenta osoby niepełnosprawnej, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług opieki wytchnieniowej.	CEL 2. Kierunek działania 2.1. Cel 3. Kierunek działania 3.2. Cel 6. Kierunek działania 6.1.
5.	<i>Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej</i>	Przedsięwzięcie dotyczy rozwoju e-administracji oraz informacji sektora publicznego, zasobów nauki i kultury w zakresie m.in.: 1) budowy systemów teleinformatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą dla potrzeb elektronicznego obiegu dokumentów; 2) budowy szeroko dostępnych dla obywateli regionalnych platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych;	Cel 2. Kierunek działania 2.1. Cel 6. Kierunek działania 6.1.

		3) budowy teleinformatycznych systemów komunikacji (podpis elektroniczny, elektroniczna pieczęć oraz inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych); 4) tworzenia, rozwijania rejestrów publicznych, w tym systemów informacji przestrzennej; 5) budowy, przebudowy lub zakupu systemów zapewniających bezpieczeństwo przechowywania danych cyfrowych; 6) budowy, przebudowy lub zakupu systemów teleinformatycznych służących digitalizacji zasobów, w tym kulturowych lub naukowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej.	
6.	<i>Poprawa dostępu infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej</i>	Przedsięwzięcie polega na budowie oraz modernizacji, przebudowie i/lub remoncie wraz z doposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w tym dostosowanie do potrzeb sportu osób niepełnosprawnych). Zakres dotyczy: sal sportowych (sal gimnastycznych, siłowni), boisk sportowych oraz terenowych urządzeń sportowych, kompleksów lub urządzeń lekkoatletycznych, itp. oraz zaplecza szatniowo-sanitarnego dla ww. obiektów, a także rozbudowy i modernizacji sieci ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	Cel 2. Kierunek działania 2.1. Cel 3. Kierunek działania 3.2. Cel 4. Kierunek działania 4.1. Cel 6. Kierunek działania 6.1. Cel 8. Kierunek działania 8.1.
7.	<i>Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii</i>	Projekt obejmować będzie m.in.: 1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez: a. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków użyteczności publicznej, budynków mikro i małych przedsiębiorstw, budynków wielorodzinnych; b. przebudowę systemów grzewczych, instalację urządzeń OZE (w tym pomp ciepła) w gospodarstwach domowych oraz mikro i małych przedsiębiorstw; c. działania promocyjne i edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym szczególnie edukacja, doradztwo w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowanie oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE. Zakres działań w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych będzie wynikał z audytów energetycznych.	Cel 2. Kierunek działania 2.2. Cel 4. Kierunek działania 4.2. Cel 6. Kierunek działania 6.2.

		2. Usuwanie azbestu pozostałego do unieszkodliwienia. 3. Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne. 4. Działania mające na celu adaptację do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, poprzez: a. rozwój różnych form małej retencji; b. zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych, w tym szczególnie OSP.	
8.	<i>Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego</i>	Zakres przedsięwzięcia obejmuje: budowę, rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury szkolnej szczebla podstawowego i wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni (szczególnie matematycznych i przyrodniczych) w szkołach podstawowych; rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej w zakresie wyrównania dostępu do ww. usług; wsparcie edukacji przedszkolnej oraz dzieci w wieku do lat 3.	Cel 1. Kierunek działania 1.2. Cel 2. Kierunek działania 2.1. Cel 4. Kierunek działania 4.1. Cel 6. Kierunek działania 6.1.
9.	<i>Zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej</i>	Zakres przedsięwzięcia obejmuje poprawę estetyki ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, w celu nadania jej nowych funkcji społecznych. W ramach przedsięwzięcia planuje się uporządkowanie przestrzeni publicznych, zwiększenie terenów zieleni urządzonej, rozbudowę oraz budowę systemu monitoringu w przestrzeniach publicznych w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców.	Cel 2. Kierunek działania 2.1. Cel 4. Kierunek działania 4.2. Cel 6. Kierunek działania 6.2. Cel 8. Kierunek działania 8.2.

Źródło: Opracowanie własne

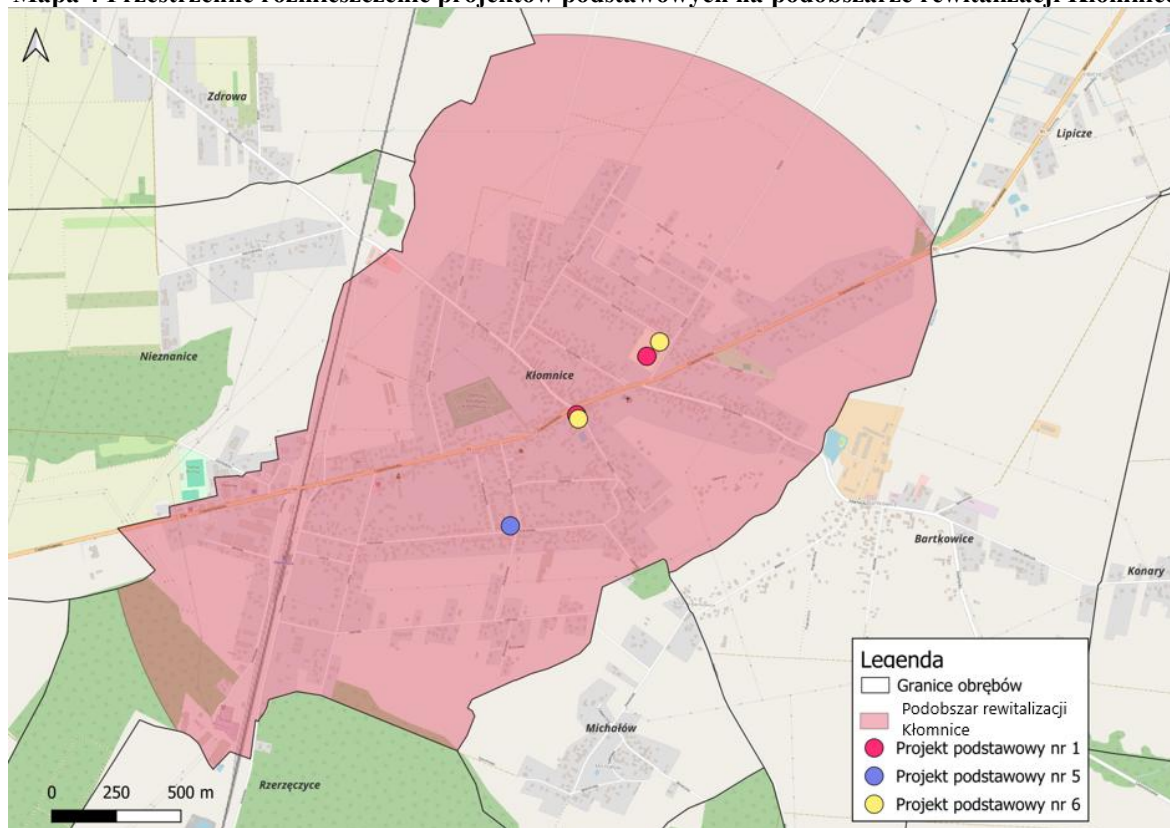
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

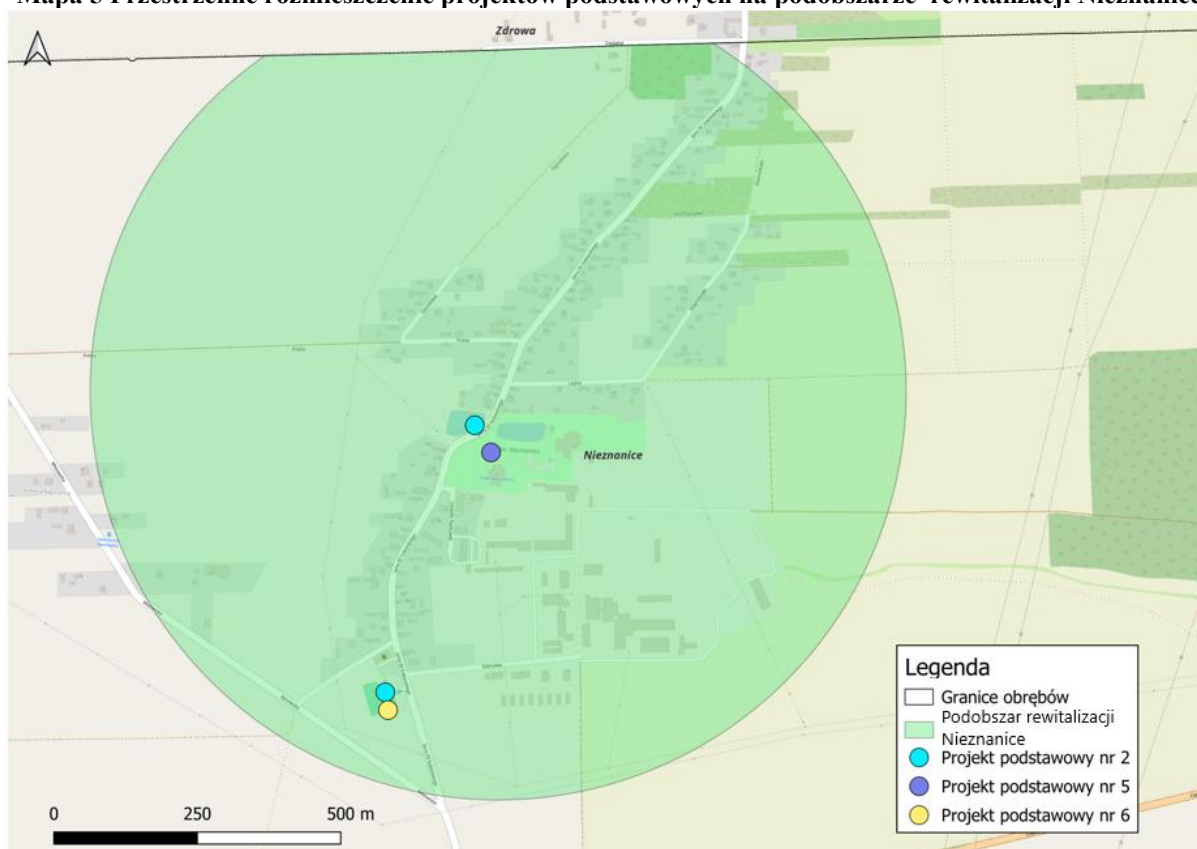
Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, który został wyznaczony na terenie trzech sołectw znajdujących się w centrum gminy oraz na terenie sołectwa znajdującego się na obrzeżach gminy. Każdy z obszarów posiada potencjały, które odpowiednio wykorzystane spowodują to, że zasięg oddziaływania interwencji będzie znacznie większy i efektywniejszy z punktu widzenia interesariuszy rewitalizacji i obejmie pozostałe miejscowości spoza obszaru rewitalizacji. Część z zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ze względu na charakter działań, obejmie teren całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę zadań, szczególnie w sferze społecznej, można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Wzajemne dopełnianie się projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających oraz zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoli na osiągnięcie efektu rewitalizacji widocznego na całym obszarze i uniknięcie wybiórczości inwestycji. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na obszarze rewitalizacji, a także poza obszarem, wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegają prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, w tym konfliktów międzyludzkich i „dziedziczenia biedy”. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej przy korzystaniu ze wspólnych zasobów i walorów przestrzennych, a także kapitału społecznego. Na mapach 4–7 przedstawiono lokalizację realizacji projektów podstawowych (1–6).

Mapa 4 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji Kłomnice

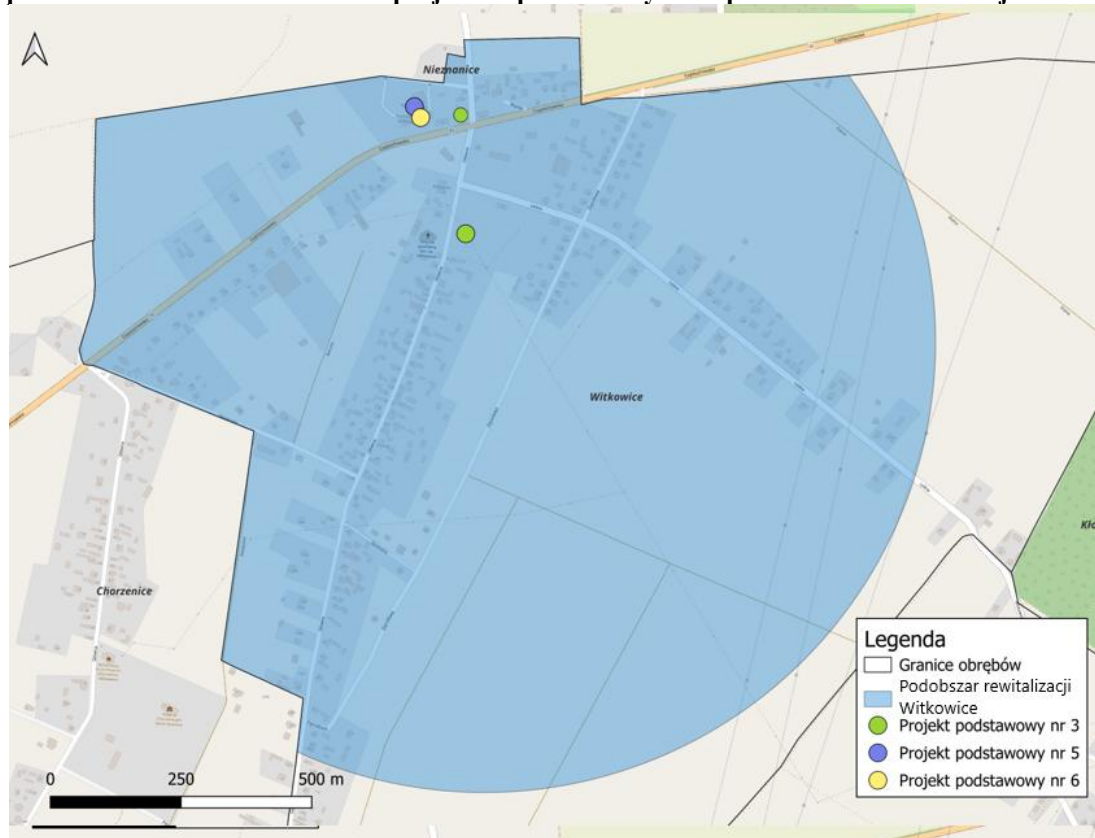
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 5 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji Nieznance

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 6 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji Witkowice

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 7 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji 3398, 3151, 3075

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji w zakresie kapitału społecznego osób w wieku produkcyjnym oraz dostępności terenów rekreacyjnych. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań, koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz wysokim poziomem zamykania i wyrejestrowywania działalności gospodarczych. Konieczne jest określenie pożądanego stanu, do którego mają doprowadzić obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji), uwzględniająca uwarunkowania i zasoby wewnętrzne obszaru. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 41, gdzie przedstawiono potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabelach 11, 20, 30, 31).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale 2 części I dokumentu.

Tabela 41 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	<i>Tworzenie warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1.	6	1, 2, 3
		Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	1, 5, 6	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9
		Cel rewitalizacji 3	3.1. 3.2.	5	1, 2, 3, 4, 6
		Cel rewitalizacji 4	4.1. 4.2.	2, 6	1, 2, 6, 8, 9
		Cel rewitalizacji 5	5.2.	3, 6	–
		Cel rewitalizacji 6	6.1. 6.2.	3, 5, 6	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9
		Cel rewitalizacji 7	7.1	4, 6	1
	<i>Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1.	6	1, 2
		Cel rewitalizacji 3	3.1.	5	2
		Cel rewitalizacji 5	5.2.	3, 6	–
	<i>Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1.	6	1, 2
		Cel rewitalizacji 3	3.2.	5	1, 2, 4, 6
		Cel rewitalizacji 5	5.2.	3, 6	–
		Cel rewitalizacji 6	6.1. 6.2.	3, 5, 6	1, 2, 4, 5, 6
	<i>Wzmocnienie jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.2.	5, 6	1, 2, 8
		Cel rewitalizacji 2	2.1.	5, 6	1, 2, 5, 6, 8
		Cel rewitalizacji 5	5.1.	5, 6	2

	<i>Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji</i>		5.2.		
		Cel rewitalizacji 6	6.1.	5, 6	1, 2, 5, 6, 8
		Cel rewitalizacji 1	1.1.	6	1, 2
		Cel rewitalizacji 3	3.2.	5	1, 2, 4, 6
		Cel rewitalizacji 5	5.2.	3, 6	–
GOSPODARSTWA RCZA	<i>Wspieranie rozwoju działalności gospodarczych i przedsiębiorczości mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.2.	5, 6	2, 3, 8
		Cel rewitalizacji 3	3.1.	5	2, 3
		Cel rewitalizacji 5	5.1.	5	2, 3
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	<i>Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.2.	–	8
		Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	1	5, 8, 9
		Cel rewitalizacji 3	3.1. 3.2.	–	5
		Cel rewitalizacji 4	4.1. 4.2.	2	5, 8, 9
		Cel rewitalizacji 5	5.1. 5.2.	3	–
		Cel rewitalizacji 6	6.1. 6.2.	3	5, 8, 9
		Cel rewitalizacji 7	7.1	4	–
		Cel rewitalizacji 8	8.1.	4	6, 9
	<i>Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego</i>	Cel rewitalizacji 2	2.1	1	6
		Cel rewitalizacji 4	4.2.	2	–
		Cel rewitalizacji 6	6.2.	3	–
	<i>Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 2	2.1.	1	6, 8

		Cel rewitalizacji 4	4.1.	2	6, 8
		Cel rewitalizacji 6	6.2.	3	–
		Cel rewitalizacji 8	8.1.	4	–
TECHNICZNA	Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	1	4, 6, 8
		Cel rewitalizacji 4	4.1. 4.2.	2	6, 8
		Cel rewitalizacji 6	6.1. 6.2.	3	6, 8
	Ochrona oraz efektywne wykorzystanie obiektów zabytkowych i obiektów świadczących o tożsamości lokalnej	Cel rewitalizacji 5	5.2.	3	–
		Cel rewitalizacji 6	6.2	3	
	Poprawa stanu technicznego obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 8	8.1.	4	–
ŚRODOWISKOWA	Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	–	7, 8
		Cel rewitalizacji 4	4.2.	–	7
		Cel rewitalizacji 6	6.2.	–	7
	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	5, 6	7, 8
		Cel rewitalizacji 4	4.2.	–	7
		Cel rewitalizacji 6	6.2.	–	7
	Rozwój zieleni urządzonej	Cel rewitalizacji 8	8.1.	4	–

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Kłomnice przy pomocy pracowników Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Kłomnice, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego pracowników Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, wszyscy kierownicy wydziałów i pracownicy Urzędu oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Jako organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy Kłomnice, powołany zostanie Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostaną powołani na członków Komitetu Rewitalizacji Zarządzeniem Wójta Gminy Kłomnice (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2014–2020, a także komplementarnymi projektami społecznymi planowanymi do wdrażania w ramach polityki spójności 2021–2027. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2014–2020 samorząd gminy zrealizował wiele projektów z naciskiem na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej lub na podniesienie poziomu życia mieszkańców. Tym samym projekty rewitalizacyjne stanowią podstawę do ich kontynuacji lub/i rozwinięcia w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 oraz przyszłej na lata 2028–2034 w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz w wyniku realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice*. Planuje się ich rozwinięcie, szczególnie w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji mieszkańców, a w rezultacie ich przedsiębiorczości oraz poziomu życia.

Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych przez Gminę Kłomnice, obejmujących swym zasięgiem wyznaczony obszar rewitalizacji i/lub mających na niego wpływ społeczno-gospodarczy, przedstawiono w tabeli 40.

Tabela 42 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Kłomnice

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie z EU [zł]	Źródło finansowania
<i>Zagospodarowanie zdewastowanej przestrzeni publicznej w centrum Kłomnic – tzw. „Pasternik”</i>	Gmina Kłomnice	3 224 206,78	2 740 575,76	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020
<i>Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rzerzeczyce, Adamów – etap III</i>	Gmina Kłomnice	11 377 800,65	6 628 578,45	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020
<i>Nowa szansa na zmianę – Centrum Integracji Społecznej w Kłomnicach</i>	Gmina Kłomnice	3 599 383,06	3 059 475,60	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020
<i>Kompleksowa termomodernizacja 3 budynków użyteczności publicznej w Gminie Kłomnice</i>	Gmina Kłomnice	1 378 620,53	968 184,77	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020
<i>Radosna młodzież, szczęśliwi seniorzy z terenu Gminy Kłomnice</i>	Gmina Kłomnice	548 922,50	466 584,12	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020
<i>Aktywnie i kreatywnie przez świat – wspieramy rozwój przedszkolaków z Gminy Kłomnice</i>	Gmina Kłomnice	378 400,00	321 640,00	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020
<i>Pracuje się lepiej w Gminie Kłomnice!</i>	Gmina Kłomnice	197 875,00	168 193,75	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014–2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie portalu Ministerstwa Rozwoju – Mapa Dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale 3 części III, dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

Poszczególne projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a tym samym na szczeblu ponadlokalnym. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2023–2030 przyjęta Uchwałą Nr 505/LXIV z dnia 21 grudnia 2023 r. określa cele i kierunki działań, których realizacja przyczyni się do rozwoju gminy. W Strategii została zawarta wizja: *Wysoka jakość i dostępność usług publicznych zapewnia mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia i rozwoju, która zostanie zrealizowana dzięki wyznaczonej w dokumencie misji: Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności społecznej, bazujących na współpracy wielosektorowej oraz dbałość o środowisko naturalne w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców.* Ponadto w dokumencie wskazano cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zakładanego celu, tj. wizji.

Założenia GPR wpisują się w wizję oraz we wszystkie wskazane cele strategiczne, przy czym najbardziej spójne ze sobą są:

- Cel Strategiczny 1. *Efektywny rozwój gospodarczy z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 1.2. Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku, 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej oraz 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze oraz 5.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców;*
- Cel Strategiczny 2. *Wzmocniony kapitał społeczny i spójny wewnętrznie obszar z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 1.1. Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej, 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej, oraz 3.2. Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem, 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze, 4.2. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i ochrona środowiska, 5.2. Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic, 6.1. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych oraz 7.1. Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji;*
- Cel Strategiczny 3. *Harmonijna polityka przestrzenna i czyste środowisko z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 2.2. Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych, 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze, 4.2. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i ochrona środowiska, 6.2. Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni publicznych i ograniczenie niskiej emisji oraz zanieczyszczeń, a także 8.1. Uporządkowanie przestrzeni i rozwój infrastruktury publicznej, sportowej i funkcjonalnej.*

Wszystkie przedstawione założenia powyższego dokumentu strategicznego gminy są powiązane z opracowanym Gminnym Programem Rewitalizacji, szczególnie w sferze społecznej, poprzez rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz potencjały jakie posiada obszar rewitalizacji. Na terenie Gminy Kłomnice obowiązuje *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018–2025*. W dokumencie tym określono misję samorządu: *dążąc do zapewnienia mieszkańcom optymalnych warunków rozwoju, przywiązuje szczególną wagę do zaspokojenia ich potrzeb oraz przeciwdziałania zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego*. Założenia GPR wpisują się w powyższą misję, w szczególności poprzez dążenie do włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją. Ponadto w Strategii określono cele strategiczne i operacyjne, w które również wpisują się założenia GPR, w szczególności:

- Cel strategiczny 1. *Przeciwdziałanie i zapobieganie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, cel operacyjny 2. Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w który wpisują się zaplanowane kierunki działania GPR: 1.2. Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców, 3.2. Włączenie społeczne osób*

wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem, 5.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców;

- Cel strategiczny 2. *Wspieranie rodzin, dbałość o rozwój dzieci i młodzieży, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia*, cel operacyjny 3. *Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i w rozwoju*, w który wpisują się zaplanowane kierunki działania GPR: 1.2. *Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku*, 4.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze*, 6.1. *Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych*, 7.1. *Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji*;
- Cel strategiczny 3. *Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie, podejmowanie działań zmierzających do utrzymania tych osób w środowisku zamieszkania, zapewnienie im udziału w życiu społecznym*, cele operacyjne 1. *Organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki* oraz 2. *Ograniczenie skutków niepełnosprawności, aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie*, w który wpisują się zaplanowane kierunki działania GPR: 1.2. *Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku*, 3.1. *Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców*, 3.2. *Włączenie osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem*, 6.1. *Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych*;
- Cel strategiczny 5. *Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego*, cele operacyjne 2. *Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego* oraz 3. *Rozwój dialogu społecznego*, w który wpisują się zaplanowane kierunki działania GPR: 1.1. *Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej*, 3.1. *Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców*, 5.2. *Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowanie mieszkańców w życie Witkowic*.

Ponadto założenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice, w tym planowane do realizacji cele i kierunki działania są spójne z założeniami dokumentów wyższego rzędu na poziomie regionalnym tj. *Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie* oraz *Planem Zagospodarowania Województwa Śląskiego 2020+*.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie, w dokumencie tym została określona wizja rozwoju województwa: *Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku*. Założenia GPR wpisują się w wizję Strategii oraz cele strategiczne wskazane w dokumencie, które umożliwiają jej realizację, a w szczególności:

- Cel Strategiczny A. *Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej* z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 1.2. *Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w*

każdym wieku, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej oraz 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze oraz 5.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców;

- Cel Strategiczny B. *Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 1.1. Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej, 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej, oraz 3.2. Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem, 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze, 5.2. Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic, 6.1. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych oraz 7.1. Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji;*
- Cel Strategiczny C. *Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 2.2. Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych, 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze, 4.2. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i ochrona środowiska, 6.2. Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni publicznych i ograniczenie niskiej emisji oraz zanieczyszczeń, a także 8.1. Uporządkowanie przestrzeni i rozwój infrastruktury publicznej, sportowej i funkcjonalnej;*
- Cel Strategiczny D. *Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 1.1. Wspieranie inicjatyw oddolnych oraz współpracy międzysektorowej, 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej, oraz 3.2. Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem, 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze, 5.2. Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic, 6.1. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych oraz 7.1. Integracja i wzmocnienie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji.*

Plan Zagospodarowania Województwa Śląskiego 2020+, jest dokumentem określającym politykę przestrzenną województwa śląskiego w zakresie podstawowych elementów układu przestrzennego, ich zróżnicowania i wzajemnej relacji. W dokumencie została określona wizja: *Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju.* Założenia GPR są spójne z wskazaną wizją oraz celami polityki przestrzennej, a w szczególności:

- *Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 1.2. Kreowanie warunków do rozwoju kompetencji zawodowych i wspieranie edukacji mieszkańców w każdym wieku, 3.1. Pobudzenie i rozwijanie aktywności społecznej i gospodarczej oraz 5.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców;*

- *Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 4.1. Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze, 5.2. Budowanie tożsamości lokalnej poprzez zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie Witkowic, 6.1. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych;*
- *Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego z zaplanowanymi w GPR Kierunkami działania: 2.1. Zwiększenie usług publicznych i racjonalne kształtowanie przestrzeni, 2.2. Ochrona środowiska oraz efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych, 4.2. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i ochrona środowiska, 6.2. Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni publicznych i ograniczenie niskiej emisji oraz zanieczyszczeń, a także 8.1. Uporządkowanie przestrzeni i rozwój infrastruktury publicznej, sportowej i funkcjonalnej.*

4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice* obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo (tabela 43).

Tabela 43 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (w mln zł)	Środki publiczne					Środki prywatne	Środki z innych źródeł
			Środki budżetu gminy	Środki UE			Krajowe środki publiczne		
				EFRR	EFS+	FS			
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	Kłomnice jako funkcjonalne i estetyczne centrum gminy, aktywizujące mieszkańców do podejmowania działań na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego	15,0	1,3	10,0	1,3	-	1,3	0,6	0,5
2.	Wzrost dostępności infrastruktury publicznej	15,0	1,3	10,0	1,3	-	1,3	0,6	0,5
3.	Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów oraz przestrzeni publicznej przeznaczonych do integracji i aktywności mieszkańców Witkowic	15,0	1,3	10,0	1,3	-	1,3	0,6	0,5
4.	Rozwój terenów rekreacyjnych	15,0	1,3	10,0	1,3	-	1,3	0,6	0,5
5.	Aktywność społeczno-zawodowa szansą mieszkańców na lepszą przyszłość	5,0	0,25	-	3,75	-	0,5	0,5	-
6.	Wzmocnienie tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców	5,0	0,25	-	3,75	-	0,5	0,5	-
SUMA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH		70,0	5,7	40,0	12,7	0,0	6,2	3,4	2,0

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem długofalowym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Kłomnice przy pomocy pracowników Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Kłomnice, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego pracowników Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, wszyscy kierownicy i pracownicy Urzędu Gminy Kłomnice oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani będą do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Dodatkowo pracownicy Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych odpowiedzialni będą za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Kłomnice Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy.

Pracownicy Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych w ramach wykonywanych zadań będą ściśle współpracować z Komitetem Rewitalizacji, powołanym jako organ opiniodawczo-doradczy Wójta Gminy Kłomnice w zakresie rewitalizacji i z partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będą również odpowiadali za obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu Rewitalizacji. Głównym zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie nadzór nad efektywnością i jakością oraz postępem w realizacji określonych projektów, a tym samym celów GPR poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Śląskiego na lata 2021–2027 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

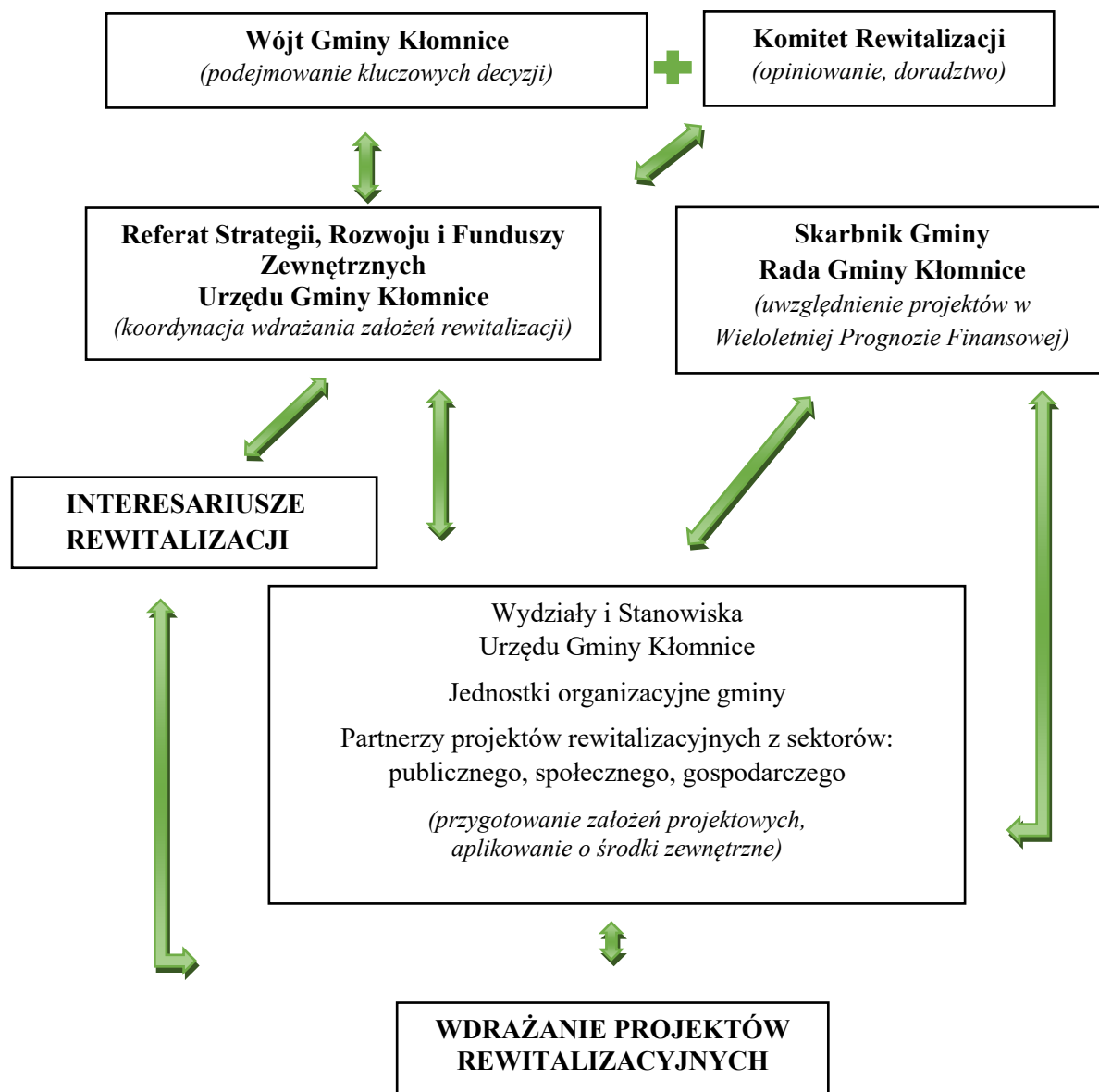
- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;

- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 7 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Kłomnice

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że okres realizacji zaplanowanych projektów w Gminnym Programie Rewitalizacji obejmuje lata 2026–2029. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Z uwagi na okres obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram realizacji projektów przedstawiono w tabeli 44, zaś harmonogram wdrażania dokumentu obejmujący kluczowe etapy przedstawiono w tabeli 45.

Tabela 44 Harmonogram realizacji projektów

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)				
		2026	2027	2028	2029	2030
PROJEKTY PODSTAWOWE						
1.	Kłomnice jako funkcjonalne i estetyczne centrum gminy, aktywizujące mieszkańców do podejmowania działań na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego					
2.	Wzrost dostępności infrastruktury publicznej					
3.	Poprawa dostępności i funkcjonalności obiektów oraz przestrzeni publicznej przeznaczonych do integracji i aktywności mieszkańców Witkowic					
4.	Rozwój terenów rekreacyjnych					
5.	Aktywność społeczno-zawodowa szansą mieszkańców na lepszą przyszłość					
6.	Wzmocnienie tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców					

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 45 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Najważniejsze etapy realizacji GPR	Okres realizacji (w latach)				
		2026	2027	2028	2029	2030
1.	- Przeprowadzenie naboru na członków Komitetu rewitalizacji; - Powołanie Komitetu Rewitalizacji Zarządzeniem Wójta Gminy Kłomnice - I Posiedzenie Komitetu rewitalizacji					
2.	Przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji na sesji Rady Gminy Kłomnice					
3.	Realizacja przedsięwzięć GPR					
4.	Działania partycypacyjne, włączenie w proces realizacji GPR przedstawicieli różnych sektorów, w tym m.in. publiczny, społeczny, gospodarczy.					
5.	Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego (przynajmniej raz na pół roku)					
6.	Bieżący monitoring – przygotowanie corocznego raportu/podsumowania zaakceptowane przez KR i Radę Gminy Kłomnice, zgodnie z zapisami podrozdz. 2.1. (pierwszy wykonany w 2027 r. za okres od przyjęcia GPR do końca br.)					
7.	Przeprowadzenie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji – raz na 3 lata					

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Promocja dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie tworzenia i realizacji GPR, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Referat Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Kłomnice. Referat Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych ma za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji i całej gminy. Do zakresu działań należy także wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – aktualizacja informacji z zakresu rewitalizacji i projektów realizowanych w ramach GPR na stronie internetowej gminy (klomnice.pl) oraz na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.klomnice.pl);
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- inne środki promocji – plakaty, zawiadomienia, zaproszenia, ogłoszenia parafialne, ogłoszenia w lokalnej prasie.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas

promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Referat Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Kłomnice we współpracy z innymi referatami/zespołami Urzędu, a także w drodze porozumienia m.in. z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kłomnicach. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty/zespoły, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań.

Referat Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Kłomnice będzie miał za zadanie:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie corocznie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Gminy Kłomnice;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Gminy Kłomnice analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

- 1) akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrożeniu zapisów,
- 2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych, do załącznika do uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji GPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 46). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2024 roku. Wskaźniki oddziaływania pozwolą na ocenę stopnia realizacji celów programu, natomiast wskaźniki rezultatu i produktu pozwolą na ocenę stopnia realizacji przedsięwzięć.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane w nich zawarte powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty/zespoły Urzędu Gminy Kłomnice, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Kłomnice. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR. W przypadku wykrycia problemów w realizacji GPR zostaną wdrożone działania naprawcze, tj. działania zmierzające do określenia przyczyn braku realizacji dokumentu, a po ich określeniu wskazanie działań naprawczych.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania przedsięwzięć współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania Instytucji Zarządzającej danym programem operacyjnym sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 46 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice*

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2024 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2024 r.)	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA PODOBSZARU REWITALIZACJI KŁOMNICE						
Cel rewitalizacji 1. <i>Integracja mieszkańców oraz rozwój ich przedsiębiorczości i aktywności społecznej</i>	<i>Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	-	Urząd Gminy Kłomnice	1,9	1,3	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,3	0,5	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	1,0	1,1	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,6	0,8	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,5	0,6	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0,47	0,43	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
Cel rewitalizacji 2.	<i>Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest</i>	kg	Urząd Gminy Kłomnice	88,95	175,26	Utrzymanie wartości poniżej średniej dla gminy

<i>Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych</i>	<i>Tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem</i>	%	Urząd Gminy Kłomnice	0,2	0,3	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla gminy
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA PODOBSZARU REWITALIZACJI NIEZNAŁICE						
Cel rewitalizacji 3. Wzmocnienie kapitału społecznego i integracji mieszkańców	<i>Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	-	Urząd Gminy Kłomnice	-3,9	1,3	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,6	0,5	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,8	1,1	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	1,2	0,8	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	1,2	0,6	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0,58	0,43	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
Cel rewitalizacji 4. Stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni dla mieszkańców	<i>Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest</i>	kg	Urząd Gminy Kłomnice	191,29	175,26	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla gminy
	<i>Tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem</i>	%	Urząd Gminy Kłomnice	0,4	0,3	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA PODOBSZARU REWITALIZACJI WITKOWICE						

Cel rewitalizacji 5. Rozwój gospodarczy i społeczny	<i>Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	-	Urząd Gminy Kłomnice	5,9	1,3	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,3	0,5	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,9	1,1	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,9	0,8	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,0	0,6	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	<i>Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0,44	0,43	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
Cel rewitalizacji 6. Poprawa jakości życia mieszkańców	<i>Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest</i>	kg	Urząd Gminy Kłomnice	180,5	175,26	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla gminy
	<i>Tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem</i>	%	Urząd Gminy Kłomnice	0,8	0,3	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA PODOBSZARU REWITALIZACJI DZIAŁKI NR EWID. 3398, 3151, 3075						
Cel rewitalizacji 7. Wykorzystanie potencjału społecznego sołectwa Zawada	<i>Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania</i>	-	Urząd Gminy Kłomnice	0,0	1,3	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla gminy
	<i>Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo</i>	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,1	0,5	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy

	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność	osoby	GOPS w Kłomnicach	1,1	1,1	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,1	0,8	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie	osoby	GOPS w Kłomnicach	0,5	0,6	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Urząd Gminy Kłomnice	0,36	0,43	Utrzymanie wartości niższej niż średnia dla gminy
Cel rewitalizacji 8. Usługi publiczne na wysokim poziomie	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest	kg	Urząd Gminy Kłomnice	378,05	175,26	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla gminy
	Tereny rekreacyjne w powierzchni ogółem	%	Urząd Gminy Kłomnice	1,0	0,3	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy
	WSKAŹNIKI PRODUKTU – OCENA STOPNIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ					
	Powierzchnia terenu zagospodarowanego	ha	Urząd Gminy Kłomnice i partnerzy procesu rewitalizacji	0	10	
	Liczba budynków o zwiększonym dostępie dla osób ze szczególnymi potrzebami	szt.		0	3	

	Powierzchnia zmodernizowanego placu zabaw	a		0	21,3
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Realizatorzy projektów	0	25
	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		0	25
	Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych”	szt.	Urząd Gminy Kłomnice, partnerzy	0	5
	WSKAŹNIKI REZULTATU – OCENA STOPNIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ				
	Liczba ludności zamieszkująca obszar	osoby	Urząd Gminy Kłomnice i partnerzy procesu rewitalizacji	0	4 000
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Gminy Kłomnice	0	25
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby		0	25
	Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac	osoby/rok		0	5 000

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Kłomnice (przy pomocy pracowników Referatu Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Kłomnice oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Wójta Gminy Kłomnice będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Wójta Gminy Kłomnice w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Wójt Gminy Kłomnice wystąpi do Rady Gminy Kłomnice z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację, poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji).

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Gminy uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy Kłomnice.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji, z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie, czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Referat Strategii, Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Kłomnice, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji GPR, co najmniej raz na 3 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów

(w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. W proces tworzenia dokumentu zostali zaangażowani przedstawiciele podmiotów sektora publicznego, prywatnego – przedsiębiorcy, przedstawiciele podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz przedstawiciele podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji poprzez udział w konsultacjach społecznych i opiniowanie dokumentu. Organizacje reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji zostały zaangażowane poprzez uczestnictwo w spotkaniach warsztatowych, konsultacyjnych, uczestniczyli również w sesji na której została przyjęta uchwała o przystąpieniu do opracowania GPR oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji – członkowie KR, a także brali udział w ankiecie i mieli możliwość złożenia fiszek projektowych.

Na etapie przygotowania dokumentu w procesie rewitalizacji uczestniczyło 6 podmiotów z sektora prywatnego, w tym przedstawiciele podmiotów z branży usługowej i handlu. Podmioty te będą również zaangażowane w proces realizacji GPR. Dodatkowo w procesie realizacji GPR Gmina Kłomnice będzie angażować kolejnych partnerów z sektora prywatnego, w tym przedstawicieli branży budowlanej, przetwórstwa przemysłowego, a także lokalnych rolników i rzemieślników.

Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania GPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowe (m.in. ankieta on-line) czy inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez fiskę projektową). Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawiono w tabeli 47.

Tabela 47 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 27.08–01.10.2025 r. dotyczącego sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. 2. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w dniach 27.08–01.10.2025 r. w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail, - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice, - bezpośrednio do sekretariatu w Urzędzie Gminy Kłomnice; 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 10.09.2025 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Kłomnicach. Ogłoszenie o spotkaniu zostało opublikowane na stronie UG, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz na tablicach ogłoszeń zlokalizowanych na terenie gminy, dodatkowo skierowano również zaproszenie do organizacji społecznych i przedsiębiorców działających na terenie gminy. 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w Urzędzie Gminy Kłomnice. Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 03.10.2025 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu – informacja podsumowująca ich przebieg. W etap diagnostyczny zaangażowani byli przedstawiciele sektora publicznego, w tym. m.in.: Urząd Gminy Kłomnice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłomnicach, Gminny Ośrodek Kultury w Kłomnicach, Radni Gminy, przedstawiciele sektora społecznego, w tym, m.in.: organizacje pozarządowe, przedstawiciele sektora gospodarczego tj. lokalni przedsiębiorcy (2 podmioty z branży usługowej), a także mieszkańcy gminy.
PROGRAMOWANIE	
Sporządzenie <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i> projektowanie i wybór rozwiązań;	1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 01–24.04.2026 r. dotyczącego sytuacji na obszarze rewitalizacji i potrzeb jego mieszkańców. 2. Przeprowadzenie naboru fiszek projektowych w dniach 01–24.04.2026 r., umożliwiających zgłoszenie propozycji projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji:

- określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	- drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Kłomnice. Fiszki zostały złożone przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz przez organizacje pozarządowe działające na terenie gminy. 3. Otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 16.04.2026 roku. Ogłoszenie o spotkaniu zostało opublikowane na stronie Urzędu Gminy, w BIP, na tablicy ogłoszeń w Urzędzie oraz na tablicach ogłoszeń zlokalizowanych na terenie gminy. Dodatkowo skierowano zaproszenia do przedstawicieli sektora społecznego i gospodarczego, a także do Radnych Gminy i sołtysów. 4. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji odbyły się w dniach 15.06–19.06.2026 r. w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail, - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice, - bezpośrednio do sekretariatu w Urzędzie Gminy Kłomnice; 4) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 10.06.2026 r. o godz. 16.00 w Gminnym Ośrodku Kultury w Kłomnicach. Ogłoszenie o spotkaniu zostało opublikowane na stronie UG, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz na tablicach ogłoszeń zlokalizowanych na terenie gminy. 2) zbieranie uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w Urzędzie Gminy Kłomnice. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 22.06.2026 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy ogłoszeń Urzędu – informacja podsumowująca ich przebieg. 5. Konsultacje społeczne dokumentu w dniach 15.05–19.06.2026 oraz zbieranie uwag w następujących formach: - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Kłomnice. 5) Otwarte spotkanie konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 10.06.2026 r. o godz. 16.00 w Gminnym Ośrodku Kultury w Kłomnicach. Ogłoszenie o spotkaniu zostało opublikowane na stronie UG, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz na tablicach ogłoszeń zlokalizowanych na terenie gminy.
---	--

	Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy informacyjnej Urzędu, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem. W etap programowania zaangażowani byli przedstawiciele sektora publicznego, w tym. m.in.: Urząd Gminy Kłomnice, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłomnicach, Gminny Ośrodek Kultury w Kłomnicach, Radni Gminy, sołtysi, przedstawiciele sektora społecznego, w tym, m.in.: organizacje pozarządowe, przedstawiciele sektora gospodarczego, tj. lokalni przedsiębiorcy (6 podmiotów z branży usługowej i handlu), a także mieszkańcy gminy.
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
Wdrażanie założeń <i>Gminnego Programu dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i> : - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.	1. Przeprowadzenie otwartego naboru kandydatów na członków składu Komitetu Rewitalizacji, zgodnie z procedurą zawartą w Regulaminie. Zgłoszenia kandydatów będzie można dokonać w następujących formach: - drogą elektroniczną w formie skanu; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Kłomnice; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Kłomnice. 2. I posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w celu wybrania Przewodniczącego i Zastępcy Komitetu, a także przekazania najważniejszych informacji na temat rewitalizacji. 3. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027</i> (Dz. U. z . z 2025 r. poz. 1733 z późn. zm.). 4. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych. 5. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 6. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 7. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 8. Spacerki badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 9. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 10. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie cyklicznych spotkań Komitetu Rewitalizacji. 11. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 12. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją. Na etapie wdrażania będzie kontynuowana współpraca z przedstawicielami sektora publicznego, gospodarczego oraz społecznego, w tym z: Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kłomnicach, Gminnym Ośrodkiem Kultury w

	Kłomnicach, Radnymi Gminy, organizacjami pozarządowymi, lokalnymi przedsiębiorcami, a także mieszkańcy gminy. W procesie realizacji GPR Gmina Kłomnice będzie angażować parterów z sektora prywatnego z branży usług i handlu, którzy brali udział w tworzeniu GPR oraz nowych partnerów z sektora prywatnego, w tym przedstawicieli branży budowlanej, przetwórstwa przemysłowego, a także lokalnych rolników i rzemieślników.
MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
Ocena realizacji założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i>: - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu.	1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. 3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term i ex-post</i> z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych. 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. 5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji”.

W związku z powyższym przed przyjęciem *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice*, zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy, zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne projektu *Uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem, stanowiącym *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*, następnym krokiem będzie przedłożenie uchwały na sesji Rady Gminy Kłomnice. Po podjęciu ww. uchwały przez Radę Gminy, na zasadach określonych w przyjętym *Regulaminie Komitetu Rewitalizacji* ogłoszony zostanie na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Kłomnice otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji. Zgłoszeń kandydatów można będzie dokonać poprzez wypełnienie *Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji* oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur będzie Wójt Gminy Kłomnice. Wybrani kandydaci zostaną powołani na członków Komitetu Rewitalizacji Zarządzeniem Wójta Gminy Kłomnice (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy Kłomnice w zakresie rewitalizacji.

Komitet będzie uprawniony do wdrażania GPR, jego monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Kłomnice. Ponadto uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Gminy Kłomnice oraz zarządzeń Wójta Gminy Kłomnice związanych z rewitalizacją.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii

dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47 ww. ustawy jest stwierdzenie, iż w efekcie realizacji przedsięwzięć wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak WOOS.410.233.2026.AOK z dnia 08 czerwca 2026 r., poinformował, iż *po przeanalizowaniu informacji przedłożonej w dokumentacji – stwierdza, że dla projektu ww. dokumentu nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.*

Gmina Kłomnice nie wystąpiła z wnioskiem do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice*. W piśmie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powołano się na art. 47 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zgodnie z którym organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach. W związku z tym wystąpienie z wnioskiem do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach nie było wymagane.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), Wójt Gminy Kłomnice dnia 15.05.2026 r. wystąpił także o zaopiniowanie projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice* przez instytucje zewnętrzne wymienione we wskazanym artykule ww. ustawy. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, Wójt wyznaczył 21-dniowy termin przedstawienia opinii, licząc od dnia doręczenia projektu dokumentu. Rejestr zbiorczego zestawienia opinii wraz ze zgłoszonymi w ich ramach uwagami i/lub propozycjami, a także rekomendacją do ich całościowego bądź częściowego wprowadzenia lub uzasadnieniem do ich niewprowadzania, opublikowany został na stronie internetowej gminy oraz stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) na okres nie dłuższy niż 10 lat, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Przedmiotowy dokument **nie przewiduje** ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 28 ustawy o rewitalizacji..

6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice, nie są wymagane zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U. z 2023 r. poz. 725):

1. *Uchwale Nr 507/LXIV/2023 Rady Gminy Kłomnice z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Kłomnice na lata 2024–2029.*

6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice* nie przewiduje się wprowadzania zmian w aktualnie obowiązującym Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Obecnie cały teren Gminy Kłomnice, w tym obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji objęte są MPZP (100% powierzchni), przyjętymi następującymi uchwałami:

- *Uchwała nr 129.XXII.2016 Rady Gminy Kłomnice z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO gminy Kłomnice* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 2284 z dnia 14 kwietnia 2016 r.);
- *Uchwała nr 116/XIV/2019 Rady Gminy Kłomnice z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Rzeki Małe* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 8493 z dnia 09 grudnia 2019 r.);
- *Uchwała nr 202.XXIV.2020 Rady Gminy Kłomnice z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w obrębie geodezyjnym Pacierzów* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 8936 z dnia 10 grudnia 2020 r.);
- *Uchwała nr 234/XXVII/2021 Rady Gminy Kłomnice z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego obręb geodezyjny Witkowiec – etap II* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 2576 z dnia 08 kwietnia 2021 r.);
- *Uchwała nr 277/XXXI/2021 Rady Gminy Kłomnice z dnia 19 października 2021 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w obrębie geodezyjnym Chorzenice* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 6644 z dnia 26 października 2021 r.);
- *Uchwała nr 496/LXIII/2023 Rady Gminy Kłomnice z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego obręb ewidencyjny Rzerzeczyce* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 9211 z dnia 08 grudnia 2023 r.);
- *Uchwała nr 82/XV/2025 Rady Gminy Kłomnice z dnia 29 maja 2025 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego obręb ewidencyjny Zawada* (Dz. Urz. Woj. Śląskiego poz. 3806 z dnia 10 czerwca 2025 r.).

Nie przewiduje się również konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2026 r. poz. 538). Ponadto gmina nie posiada Planu ogólnego, jest w trakcie jego opracowania, w związku z tym nie wskazuje się zmian w planie ogólnym.

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Kłomnice	18
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice.....	19
Mapa 3 Zagrożenie powodziowe na podobszarze rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075	66
Mapa 4 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji Kłomnice	100
Mapa 5 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji Nieznanice	100
Mapa 6 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji Witkowice	101
Mapa 7 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na podobszarze rewitalizacji 3398, 3151, 3075	101

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice	15
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji ..	20
Schemat 3 Założenia <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i> dla podobszarze rewitalizacji Kłomnice.....	73
Schemat 4 Założenia <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i> dla podobszarze rewitalizacji Nieznanice	74
Schemat 5 Założenia <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i> dla podobszarze rewitalizacji Witkowice	75
Schemat 6 Założenia <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i> dla podobszarze rewitalizacji działki nr ewid. 3398, 3151, 3075	76
Schemat 7 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Kłomnice	116

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Kłomnice w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	12
Tabela 2 Liczba ludności na podobszarze rewitalizacji Kłomnice w porównaniu do liczby ludności Gminy Kłomnice w latach 2021–2024	22
Tabela 3 Zestawienie wskaźników ludnościowych w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i ogółem w Gminie Kłomnice	22
Tabela 4 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r. ..	24
Tabela 5 Wyniki % egzaminów ósmoklasisty na podobszarze rewitalizacji Kłomnice w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice, powiatu częstochowskiego, województwa śląskiego i kraju w 2024 r.	25

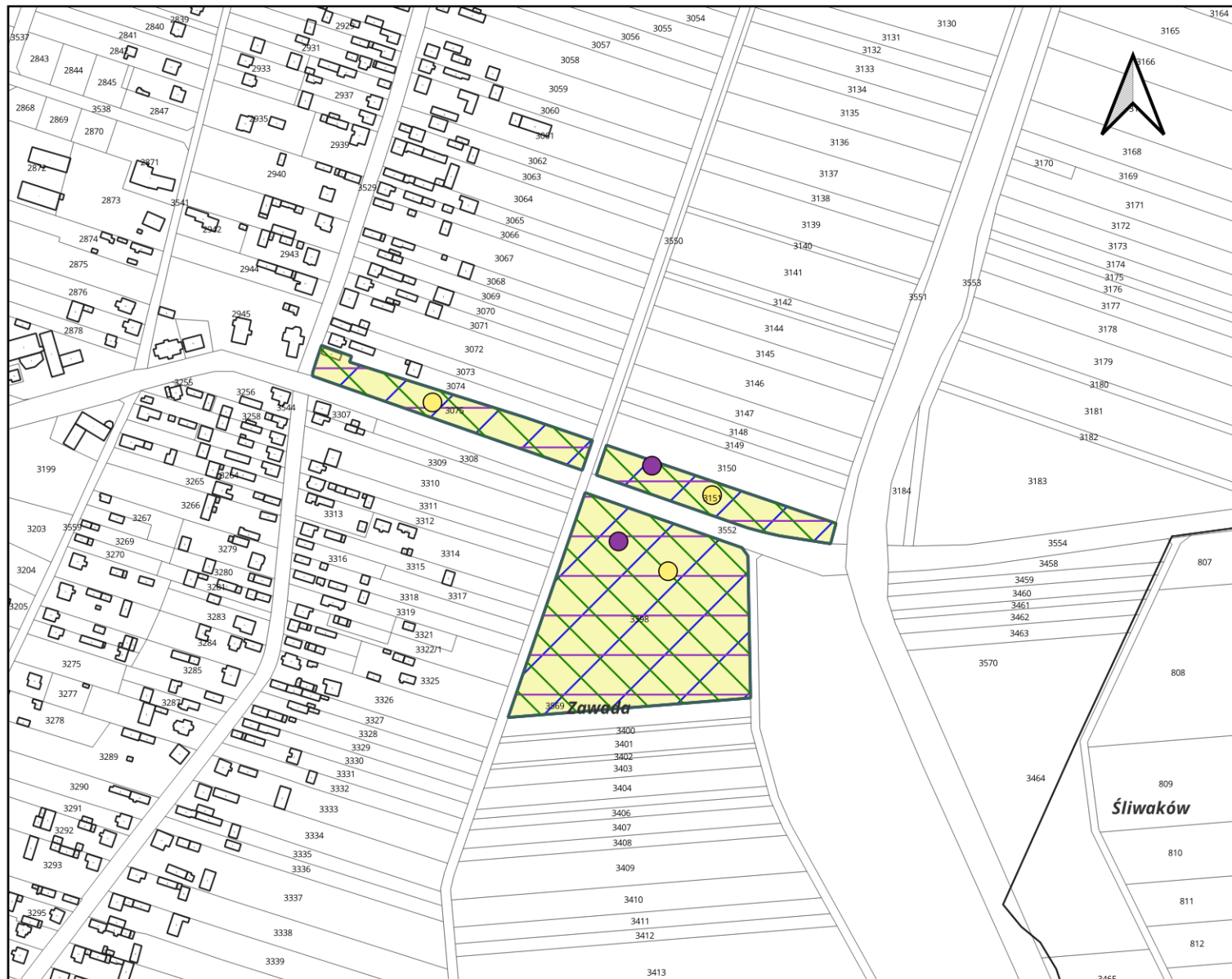
Tabela 6 Wskaźniki gospodarcze na podobszarze rewitalizacji Kłomnice w latach 2021–2024	28
Tabela 7 Udział % terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	29
Tabela 8 Wskaźniki obrazujące sferę techniczną na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	30
Tabela 9 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Kłomnice	31
Tabela 10 Udział gospodarstw domowych ogrzewanych kotłami na paliwa stałe na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	33
Tabela 11 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Kłomnice	33
Tabela 12 Liczba ludności na podobszarze rewitalizacji Nieznanice w porównaniu do liczby ludności Gminy Kłomnice w latach 2021–2024	38
Tabela 13 Zestawienie wskaźników ludnościowych w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i ogółem w Gminie Kłomnice	38
Tabela 12 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	39
Tabela 15 Wskaźniki gospodarcze na podobszarze rewitalizacji Nieznanice w latach 2021–2024	42
Tabela 16 Udział % terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	43
Tabela 17 Wskaźniki obrazujące sferę techniczną na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	44
Tabela 18 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Nieznanice	44
Tabela 19 Wskaźniki obrazujące sferę środowiskową na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	46
Tabela 20 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Nieznanice	46
Tabela 21 Liczba ludności na podobszarze rewitalizacji Witkowice w porównaniu do liczby ludności Gminy Kłomnice w latach 2021–2024	50
Tabela 22 Zestawienie wskaźników ludnościowych w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Witkowice i ogółem w Gminie Kłomnice	51
Tabela 23 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	52
Tabela 24 Wyniki % egzaminów ósmoklasisty na podobszarze rewitalizacji Witkowice w porównaniu do średniej dla Gminy Kłomnice, powiatu częstochowskiego, województwa śląskiego i kraju w 2024 r.	53
Tabela 25 Wskaźniki gospodarcze na pod obszarze rewitalizacji Witkowice w latach 2021–2024	55
Tabela 26 Wskaźniki obrazujące sferę przestrzenno-funkcjonalną na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	56
Tabela 27 Wskaźniki obrazujące sferę techniczną na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	57

Tabela 28 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Kłomnice zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Witkowice.....	57
Tabela 29 Wskaźniki obrazujące sferę środowiskową na podobszarze rewitalizacji Witkowice i średnio w Gminie Kłomnice w 2024 r.	59
Tabela 30 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji Witkowice	59
Tabela 31 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego podobszaru rewitalizacji działki nr ew. 3398, 3151, 3075	67
Tabela 32 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.....	77
Tabela 33 Projekt podstawowy nr 1	81
Tabela 31 Projekt podstawowy nr 2	82
Tabela 32 Projekt podstawowy nr 3	83
Tabela 33 Projekt podstawowy nr 4	84
Tabela 34 Projekt podstawowy nr 5	86
Tabela 35 Projekt podstawowy nr 6	88
Tabela 39 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych	92
Tabela 40 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	95
Tabela 41 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi	103
Tabela 42 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Kłomnice	107
Tabela 43 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice	113
Tabela 44 Harmonogram realizacji projektów	117
Tabela 45 Harmonogram wdrażania dokumentu	118
Tabela 46 Wskaźniki monitoringowe wdrażania <i>Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice</i>	122
Tabela 47 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji	130

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i ogółem w Gminie Kłomnice	26
Wykres 2 Wskaźniki gospodarcze w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Kłomnice i w Gminie Kłomnice	29
Wykres 3 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i ogółem w Gminie Kłomnice.....	40
Wykres 4 Wskaźniki gospodarcze w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji Nieznanice i w Gminie Kłomnice	42
Wykres 5 Wskaźniki gospodarcze w 2024 r. na podobszarze rewitalizacji sołectwo Kłomnice i w Gminie Kłomnice	55

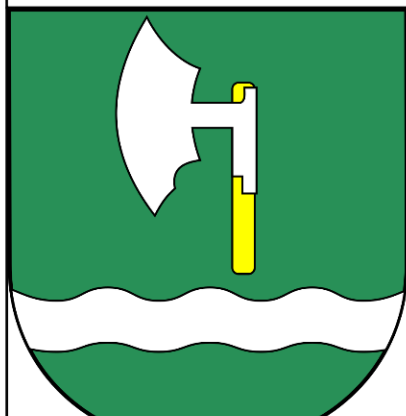
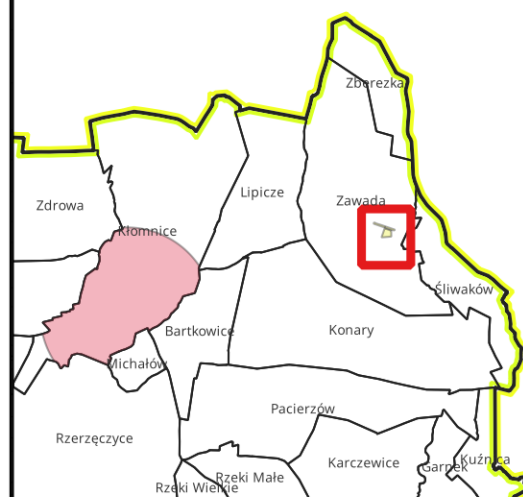
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Legenda

- Gmina Kłomnice
- Granice obrębów
- Granice działek ewidencyjnych
- Podobszar rewitalizacji działki nr ewid. 3398, 3151, 3075
- Zagospodarowanie terenu
- Funkcja społeczna
- Funkcja techniczna

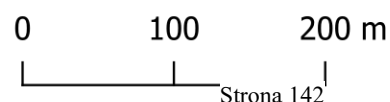
- Projekt podstawowy nr 4
 - Rozbudowa i budowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w tym boiska oraz mini-boiska do piłki nożnej
 - Montaż małej architektury na terenie obszaru rewitalizacji
 - Budowa oświetlenia oraz monitoringu
- Projekt podstawowy nr 6
 - Organizacja i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych na rzecz społeczności lokalnej

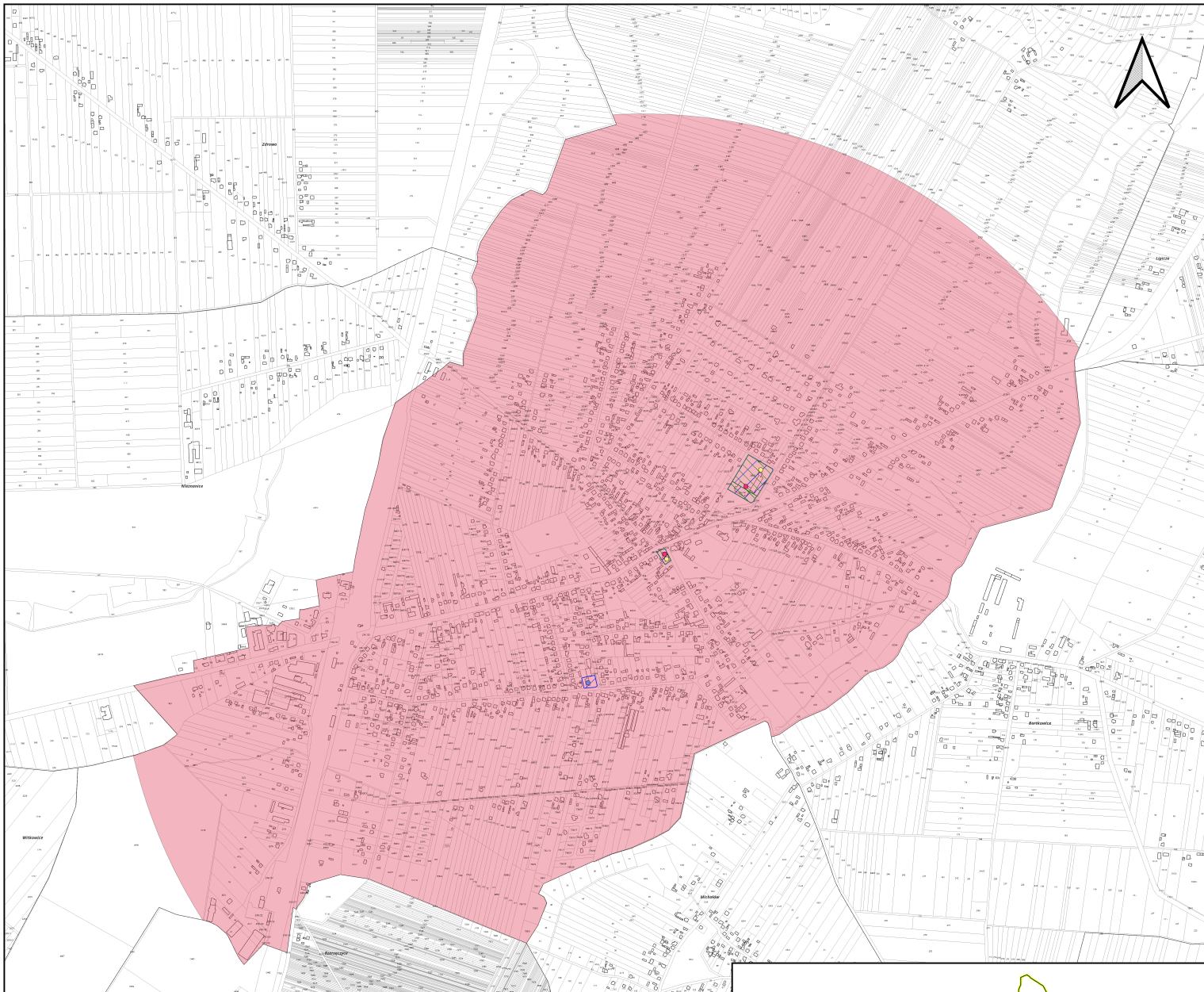

GMINA KŁOMNICE - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

**Podobszar rewitalizacji
działki nr ewid. 3398, 3151, 3075**

Legenda

- Gmina Kłomnice
- Granice obrębów
- Granice działek ewidencyjnych
- Podobszar rewitalizacji Kłomnice
- Zagospodarowanie terenu
- Funkcja społeczna
- Funkcja techniczna

● Projekt podstawowy nr 1

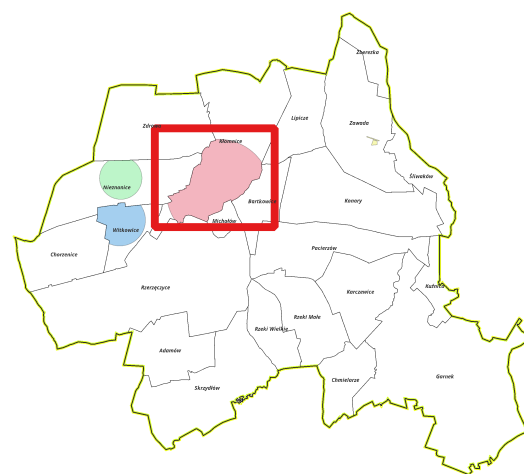
- Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach i obiektach publicznych
- Modernizacja i rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury

● Projekt podstawowy nr 5

- Rozwój kompetencji kluczowych i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców

● Projekt podstawowy nr 6

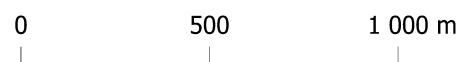
- Prowadzenie działań edukacyjnych i animacyjnych z mieszkańcami w zakresie kultury, turystyki i partycypacji społecznej

GMINA KŁOMNICE - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

Podobszar rewitalizacji Kłomnice

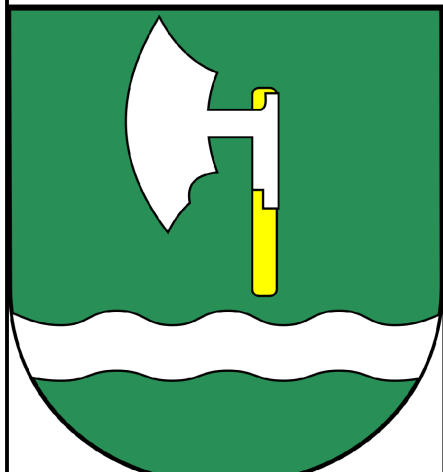
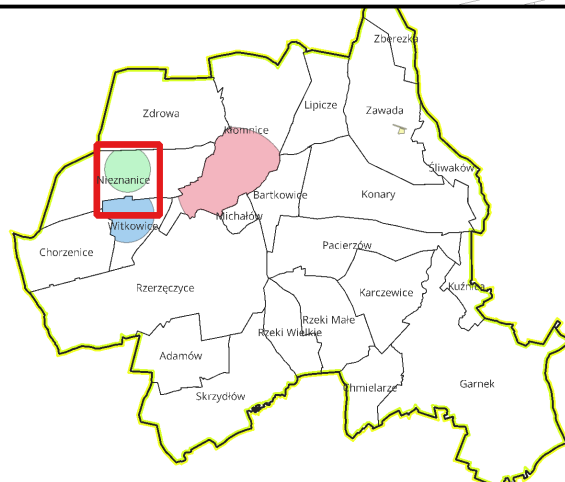

Legenda

- Gmina Kłomnice
- Granice obrębów
- Granice działek ewidencyjnych
- Podobszar rewitalizacji Nieznanice
- Zagospodarowanie terenu
- Funkcja społeczna
- Funkcja techniczna

- Projekt podstawowy nr 2
 - Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury publicznej: modernizacja i doposażenie placu zabaw
 - Zagospodarowanie przestrzeni wokół zbiornika wodnego dla wędkarzy
- Projekt podstawowy nr 5
 - Działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, w szczególności uwrażliwianie na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających
- Projekt podstawowy nr 6
 - Organizacja i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych

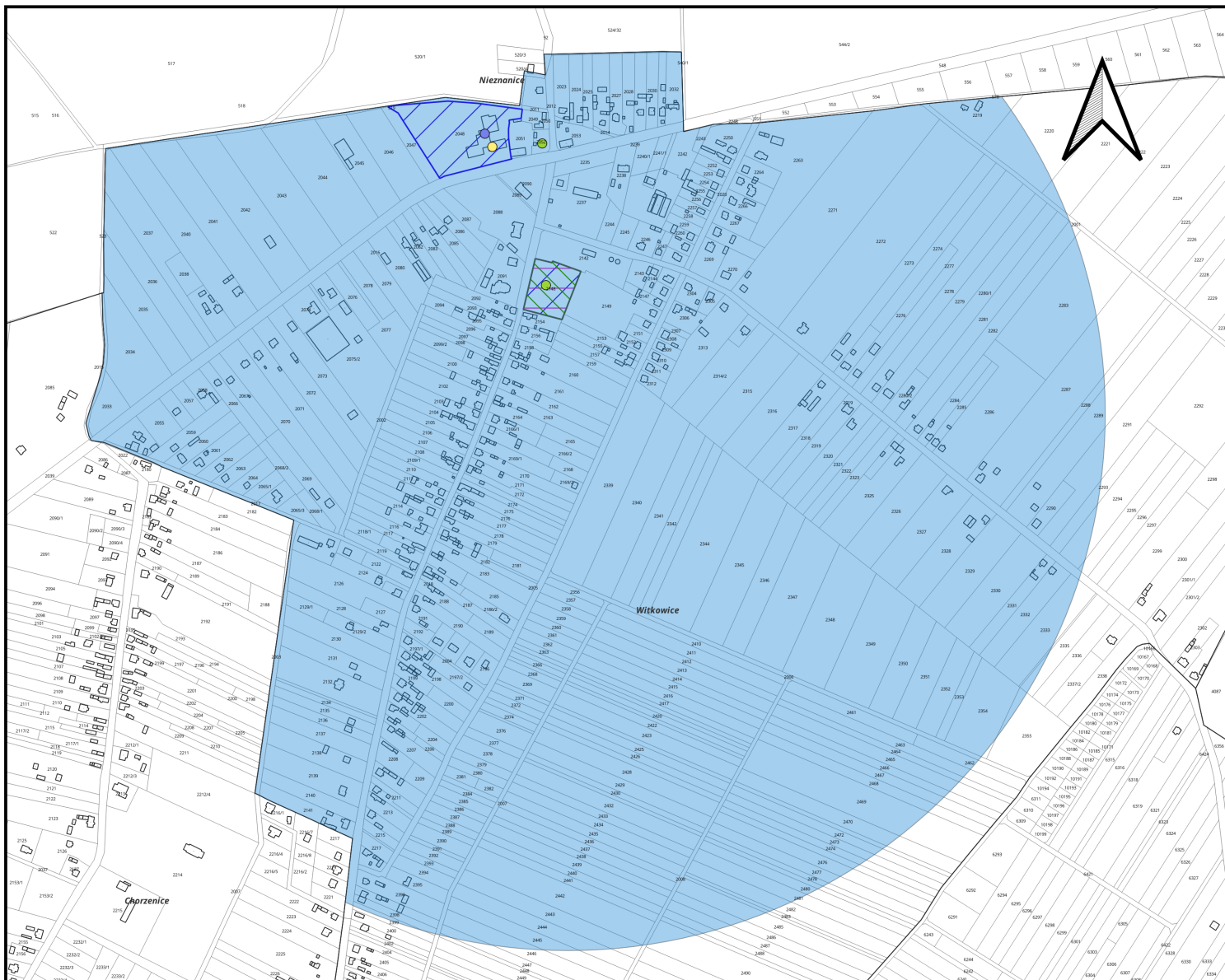

GMINA KŁOMNICE - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

Podobszar rewitalizacji Nieznanice

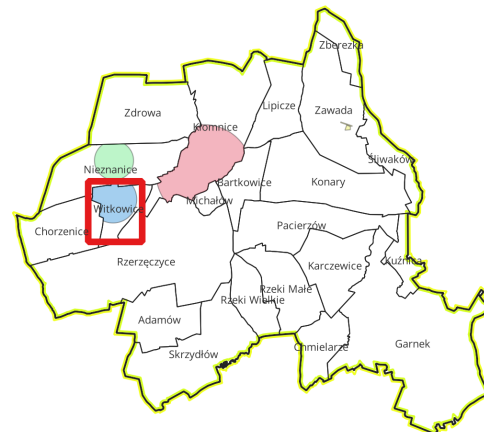

Legenda

- Gmina Kłomnice
- Granice obrębów
- Granice działek ewidencyjnych
- Podobszar rewitalizacji Witkowie
- Zagospodarowanie terenu
- Funkcja społeczna
- Funkcja techniczna

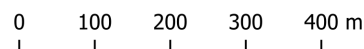
- **Projekt podstawowy nr 3**
 - Zagospodarowanie zdegradowanego terenu wokół zbiornika wodnego poprzez utworzenie ogólnodostępnej strefy rekreacyjnej
 - Poprawa bezpieczeństwa oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej poprzez: modernizację parkunku na działce nr ewid. 2052
 - Zagospodarowanie infrastruktury dla dzieci i młodzieży: place zabaw i boiska, w tym rozwój infrastruktury sportowej przy SP - modernizacja, doposażenie i poprawa estetyki otoczenia
- **Projekt podstawowy nr 5**
 - Organizacja zajęć dodatkowych w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych I SP
 - Podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej w przedszkolach oraz SP
- **Projekt podstawowy nr 6**
 - Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne oraz działania na rzecz lokalnej społeczności

GMINA KŁOMNICE - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNYCH

Podobszar rewitalizacji Witkowie

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.), rewitalizacja „stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Ustanowienie przez Radę Gminy Kłomnice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice (*Uchwałą nr 104/XIX/2025 Rady Gminy Kłomnice z dnia 28 października 2025 roku* – Dz.U. Woj. Śląskiego z 2025 r. poz. 7211) umożliwiło przystąpienie do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji (*Uchwała Nr 158/XXVI/2026 z dnia 29 kwietnia 2026 r. w sprawie zmiany Uchwały nr 152/XXV/2026 z dnia 27 marca 2026 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kłomnice na lata 2026–2036*).

Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy o rewitalizacji dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kłomnice sporządzony został Gminny Program Rewitalizacji. Dokument został opracowany zgodnie z założeniami *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*.

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Kłomnice stanowi spójny dokument strategiczny, który ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy, poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Dokument będzie stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy wymagającym szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwi efektywne pozyskiwanie dofinansowania projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej na lata 2021–2027 oraz na lata 2028–2034. Zaplanowane do realizacji projekty w ramach ww. dokumentu przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej, integracji i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, poprawy warunków bytowych najbardziej potrzebujących mieszkańców, ochrony środowiska naturalnego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców.

W związku z powyższym, podjęcie uchwały uważa się za uzasadnione.